

Legények, lányok együtt.

"Varrd ki babám a zsebkendőm,
Varrd ki cifrára.
Hadd tudják meg sej, haj, hogy
Legény jár a fonóba.,." /Tard/.

A legényeknek kétféle fonólatogatására emlékeznek: egy helyre és felváltva sorrajáráásra. Kétségtelen, hogy az előbbi a régiebb, az eredetibb. Az életkorok, korcsoportok és a falu-, részenkénti elkülönülés régente határozott és szigorú volt. Más korcsoportba tartozók, vagy más falurészbéliel csak vendégeskedés vagy maskarajárás alkalmával találkoztak bizonyos időtartamra.

A fonóházakat látogató nagylegények huzamosan tartózkodtak a lányok közt, sőt, arra is van példa, hogy ott heveredtek le a fonóházban /Felső Cserehát: Rakacaszend, Martonyi/.

A sorbalátogatás a szoros rokonsági közösséggel felbomlásától, a korcsoportok, falurészek szerinti merev elkülönülés feloldódásától kezdődött el, s hozzájárult az asszonyokkal vegyes és sorrajáró fonók tulsúlyra kerülése.

A fiuk-lányok zárt együttlétekor kialakult hagyományok közül sok elmosódott, de az öregek emlékezetében még él jónéhány, különösen azokról a területekről, ahol a régi fonóházak legkésőbb tűntek el /palócság, Délbükkalja, Bodrogköz/ /Alsó-Bódvavölgy/.

A legényeknek meghatározott napokon való érkezése és részvétele tette teljessé a fonót. A guzsaly, az orsó szerepe tovább bővült, a leányjátékokat mindkét nemet érdeklő társas játékok váltották fel, a leánydalok szerepét leányok-legények felelgetősei, közös esti dalok, közös fonódalok váltották fel. Az együttlétszórakozásban lényeges szerepet kaptak a rögtön-

zött rendezvények, balladák drámai jellegi előadásai, alakoskodó játékok megjelenései a kis színpaddá vált fonóház közepén. - A vendégeskedések is most váltak teljessékké. A társas illemben, az összeszokás egységében összehangolt fonók termékeny talaján kihajtott, kivirágzott a szerelem, melynek számos jelét a fonóházi emlékekből még felidézhetjük. Itt kell megemlitenünk, hogy a vegyes fonókban az asszonyok, anyák jelenléte a fiatalok egymáshoz való vonzódását a szó komoly értelmében nemhogy nem zavarták, de inkább egészséges irányban segítették előre, ügyes, tréfás célzásokkal, melyeket a reménybeli nászasszonyok egymásnak szoktak tenni. /L. 234. old./

Legények érkezése és fogadása.

Ugy szokták mondani, hogy az esti harangszókor indultak látogatóba és közös szórakozásra a legények. Elindulásuk előtt még egymás közti rövid szórakozásra összegyülekeztek - legtöbbször a kocsmában, s kisebb-nagyobb csoportokban vették útjukat a fonó felé. A régiek általában a pénteki napot kihagyták. A barkók a hétfőit is.

Borsodnádasdon úgy mondták a lányok a legényeknek: "Ne menj hetfőn fonóshaazba, mert akkor csak a huyosok jaarnak." A pénteket meg azért nem ajánlották, mert akkor megrontják a boszorkányok a fiukat.

A matyóknál szokás volt a tulajdonképpeni társas látogatást megelőző almavitel és a látogatáskor történő almadobás a lányok részére. Az első esetben még a társas látogatás előtt akadt egy-egy legény, aki elindult a lányokhoz, kezében három darab almával /Szentistván/. Verte vélek az ablakot, abban a reményben, hogy bent van már a szeretője a fonóházban. Aznap ugyanis mondta, hogy almával jelzi érkezését. Ha a lány még nem volt ott, a többiek kiszóltak: "Anyád adta kenyérhe, vacsoráho /már mint az almát/, ereggy haza oszt edd meg." Erre a

legény zsebetette és elment, majd egy körülövel visszajött. Bent volt már a kislány. Kiment a fiuhoz, mire az még két szakajtó almát adott neki az ablak alatt. A megajándékozott lány aztán jószíviien megosztotta az almát cimboráival.

Mezőkövesden úgy szokták, hogy megverték a fonóház ablakát, s mikor kinyitották a lányok, kívülről bezuditottak egy-két szakajtó almát.

A fonóházba menetel úgy volt szép, ha daloltak hozzá a fiuk. Kényelmes, lassu menetben hangosan daloltak, hadd vegyék észre a lányok, ha már közeledtek, ugyls azt lesték már, mikor jönnek. Sétadalaikba belefoglalták a falut, főként a főutcát, dicsérték szeretőik házát, sajátmagukat leggyakrabban csillaghoz hasonlították, szeretnének csillagok lenni, s végigsütni a falun keményen, hadd lássák, van-e valaki, aki az ő babájukat kívülről is szereti. Jöhet bármilyen rossz idő, ázhatnak, fázhatnak, de csak elmennek azért a lányért. Ha talán nem is tetszik a lány anyjának, hogy hozzájár a legény, mennél jobban haragszik az asszony, annál jobban szereti a lányát.

A megérkezés jelzése a matyóságnál az említett almadobás volt, Máshol általában az ablakot kopogtatták meg, vagy dobogtak lábukkal. A hernádmentieiek emlegetik, hogy gyufát gyujtottak és azzal, vagy égő cigarettavéggel világítottak be.

A lányok, akik várták őket, dallal jelezték örömlüket, hogy már megérkeztek.

Ez a kislány jaj de szépen fonogat.

Nyalka legény az ablakán kopogtat.

Olyan szépen, olyan gyöngyen kopogja ki ezt a szót:

Nyisd ki csárdás kisangyalom az ajtót.

Barna legény, ne kopogtass, gyere be!

Ölelőre vár a karom idebe.

Gyere be hát, gyere be hát barna babám, én hozzám.

Nem haragszik terád az édesanyám.

Délborsodban és a Bodroghözben azt emlegetik, hogy az érkező legények bekiabálták szeretőik nevét. "Itt vagy-e Mari?" "Itt vagy-e Bözsi?" A megszólított lány tréfásan kiabált: "Nem vagyok itt."

Délborsodban /beleszámítva a matyóságot/ galambrotpentéssel fogadták a kedves vendégeket. Tojáshéjból és cífrán, szárnyasan, farkosan kivágott és ráragasztott papírból kis galambfigurákat szerkesztettek, kenderfonalra erősítették ezeket. A fonál szabad végét az ajtóhoz közel a falra erősítették, majd a fonalat a galambbal együtt az ajtó tetején átvezették, hogy ha nyílik az ajtó, a galambocskák a levegőbe emelkedjenek. Szentistvánon külön ajtónyitogató lányok voltak, akik az érkező legények zaja hallatára szélső ülőhelyükről felálltak és ajtót nyitottak. Minden nap más lány volt.

A matyóknál az érkező legények szokása volt a nótarendelés. A fonóházba érve, lábukkal erősen dobogtak. Ezzel a dobogással jelezték, hogy hangos nótaszót kérnek. Volt olyan legény, aki elfödött arccal dobogtatta lábát. Szeretőjének kellett felismernie, s egyuttal a fiu kedvenc dalát eldalolnia.

A legények elhelyezkedése kezdetben a fonóház közepén /barkó szóval: "piacán" játszódtak le. - Régen, mikor megvolt a kemence, jutott hely annak a tetején is. Innen lógatták le lábukat.

Általában az asztalt ülték először körül. Néhol tulságosan is otthonosan telepdtek le. A cserehátiak emlegetik, hogy a megérkezett legények gubástul együtt lefeküdtek a fonóház közepén. Elaludni azonban nem illett. Aki mégis elaludt, azt kifigurázták. Összekötötték a lábát bokában, vagy bemeszelték a csizmáját.

Ha valamelyik lánynak komolyan udvarló szeretője, vagy vőlegénye jött el, az mindjárt mellé ült,

többszörfire a szélső küsszékre. - Aki jól tudott muzzikálni, és citeráját is elhozta, külön kis asztalt kapott. A jó tréfacsináló legényt külön székkal tisztelték meg, odaülhetett a diszhelyre, a lányokhoz, a szomszédos falak mentén sorakozó küsszékek közötti területre, közel a belső sarokhoz. Az elhelyezkedésnek ez a rendje később, a sorbajáró látogatósok idejétől kezdve, századunk huszas éveinek elején, felbomlott.

Elmaradozók, későn jövők.

Akik saját hibájukból maradoztak el, vagy gyakran késtek, arra felfigyeltek és tréfásan megbüntették.

Általánosan elterjedt büntetésmod volt a csizma behamuzása. Összenéztek, a fonóház egy kis területére hamut csempészték, és a hanyag látogatót belevezették. Csak később vette észre elcsufított csizmáját, mikor a többiek már nevetni mertek rajta.

Az északbükki palócság körében az elmaradozó, ritkán jövő legényt megitatták. Addib be se bocsátották maguk közé, míg egy hatalmas csupor vizet meg nem ivott. Kétszer volt ez keletlen. Akkor, amikor meg kellett innia és akkor, amikor a vese működni kezdett, s többször ki kellett mennie - a többiek derűtsége közben. Űtek belőle egyéb tréfát is, gyakran beugratták olyan játékokba, melyek egyébként az ügyetlen, fél-szeg, vagy gyámolatlan járatlan legénytagoknak jártak ki /L. 241. old./. Sülttököt csempészték alája, megusztatták a mosdótál vízben, nyulat huzattak vele, tücsköt kerestettek vele, tojást tarttattak vele a sapkája alatt, melyet az ál-szerepben megbizott tojáskereső legény egy jól irányzott tenyérütéssel széttört a fején. Ilyen formán a hanyag látogató vagy megszokott, vagy megszökött.

Alkalmatlan látogatók.

Főleg éretlen gyermekeket tekintettek nem közéjük

valóknak. Ha ezek betörekedtek közéjük akár kíváncsiságból, akár daczból, hamar kiküszöbölték őket.

Régi, szellemes eltávolító szokás volt a kisodrás. A legszívósabb hagyományörző területeken mind tudják, hogy történt. Az alkalmatlan legénykét megkérte valamelyik lány, hogy segítsen fonalat huzni. Kezébe adta egy elszakított fonálnak a végét azzal, hogy huzza ki. Ezt a fonalat most már balkézrel huzta, nyálazta, jobbkézzel szálon sodorta. A fiucskának eközben mindig hátrálnia kellett, hogy kihuzva tartsa a fonalat. Ugy irányították, hogy az ajtó felé hátráljon. Amikor közel ért, hirtelen kinyitották az ajtót és kitették rajta. Ily módon kint rekedt a fonóházon. Egyéb kiküszöbölési módok: a matyóság körében sokáig ismerték és gyakorolták a zsákbátételt. A gyereket zsákba gyömöszölték, hátra vették, kivitték és a fonóház előtt kigurították. A Szárazvölgyön úgy bántak el vele, hogy egyik legény a hátára vette, a másik elfenekelgette. Kiment a gyerek esze nélkül. A Bódva völgyén, /Szalonna/ zavarba hozták a gyereket. Valamelyik lány rápirított: "Nocsak kisfiam, gyere, hadd szoptatlak meg!" Amaz elázégyelte magát és kisomfordált. Bodroglókban "kitapsolták". Eléje álltak, ékelesen hangos tapsolással szorították kifele. Hamarosan eltűnt a gyerek a fonóházból. Az abauj-zempléni hegyközielnél a "kicsipdelés" volt még szokásban. Többen meglepték, és arcát, kezét, nyakát, karját csipdesve, tologatták ki.

Az idősebbek, asszonyok, anyák jelenlétéhez hozzászoktak, de a kicsinyek jelenlétét nem tűrték. Hamar tuladtak rajtuk azzal, hogy semmi keresnivalójuk a nagyok között, ráérnek még megismerkedni a fonó élményeivel.

Orsólesés, orsószüret, guzsalyzüret.

A legények látogatásakor a lányok nótás hangulata nékik és az estének szólt.

Este van, este van, de nem minden lánynak,
Csak annak az egynek, sej haj, kihez hárman járnak.
Enhozzám is járnak, sej haj, de nem minden este,
A szép holdvilágos este homályra van festve.

Az a nótás hangulat átesapott a fiukra is.

Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Zárva van a rózsám rácsos kis kapuja,
Mig a rózsám rácsos kis kapuját nyitja,
Addig a kis pej lovam százszor is bemegy rajta.

Nem sokáig ültek külön a lányoktól. Egymás után átpártoltak hozzájuk, s ha zengett is a nóta, szemük az orsót pörgető lánykezekre figyelt inkább. Különösen akkor lesegettek, amikor szaporodott a fonal az orsón. A nehezülő orsót nem mindig tudta tartani a hurok. Könnyen lesimult, s hagyta lehullni. Ugrott is érte a legény. Ugy ügyeskedett, hogy ő kapja fel. A drága zsákmányt csókkal kellett kiváltania a lánynak. Ez a kiváltás máris alkalom volt az ölelésre.

Elment Julcsa, elment a fonóba,
Leesett az orsó a padlóra.
Van már aki aztat felemelje,
Van már, aki Julcsát megölelje.

Ha kedves volt a legény, szívesen kiváltotta a lány az orsót, bár szabódott egy kicsit.

Volt úgy, hogy nem bírta a fiu türelemmel kivárni, mikor esik le az orsó. Hirtelen ujjal elütötte, vagy leszakította.

Az orsóelleges vagy elütés maga egyéni játék volt. A kiváltás vagy helyben történt meg, vagy az ülőhelyen kívül, a pitvarban, vagy kint az ajtó közelében, ahová a legény kivitte a lányt. A csókolódzás, ölekezés természetes és illő dolog volt, - ha rövid ideig tartott. Ez csak egy-két gyors felvillanás lehetett.

Azt azonban illetlennek, tartották, ha sokáig ment. Különösen, ha a fiu kivitte a kislányt. Természetes, hogy a legény minél tovább akart kint maradni vele, de a lányon mult, meddig maradjanak el. A fonóházban levő többi cimborák nagyon is felfigyeltek a kimaradásra. /Északborsodi megfigyelés/. Ha késtek a visszajövetellel, ném annyira irigységből, mint inkább figyelmeztetésből, nevetségessé tették a sokáig csókolódzó lányt. Ebben a tréfás büntetésben a lányok voltak a mesterek. Az még a legenyhébb mód volt, ha a fakanalakkal tepsit, asztalt zörgettek, de tudtak ennél erősebb figyelmeztetést is. Szélesen elterjedt figyelmeztetés volt a guzsalykivétel. A sokáig csókolódzó lány guzsalyát a pitvarba tették ki.

Az alsó Hernád völgyén mást emlegetnek. Pipabagóval kenték be a sokáig csókolódzó lány szőszét, vagy csepűjét.

Általánosan említett figyelmeztető mód volt a bent-hagyott orsóról a fonal "lemotollálása" a fonóházban. A fonalat az asztallábak és az ülőhely közt végigtekergették. Mikor aztán végre belépett a lány a legénnyel, gyanutlanul közeledtek, s megbotlottak a fonalban. Volt mit visszacsavarni a lánynak az orsójára, hogy kárba ne vesszen a fonala.

Az orsószüret, guzsalyzüret már nem egyéni enyelgés és szerelmeskedés volt. Ebben mindenki résztvett.

A legények jól értettek hozzá, hogy adott jelre hogy rabolják meg a lányok orsóját, vagy guzsalyát: hogy szüreteljenek.

Általánosan elterjedt mód volt, hogy összenéztek, szisszentek, s máris neki az orsóknak, vagy a guzsalyfejeknek.

A matyóságnál, s a Délbükkalján a legényeknek egy más figyelmeztető jelét emlegetik: lassan összenéztek, majd valamelyik legénypajtás pálcával az asztalra csapott. A lányok már tudták, mi következik.

Az orsó- vagy guzsalyrablás a lányok nagy sivalkodása közben történt, kiki a maga párja orsóját szakította le, vagy guzsalyfejét emelte le, a megfelelő kiváltás reményében. Volt azonban arra is példa, hogy egy előzőleg kiválasztott legény szedegette le az orsókat, guzsalyakat.

A Bódva völgyén /Borsódszirák/ az összeszedett orsókat a legény úgy csoportosította, hogy száraitak tenyérrel lefelé ujjai közé szorította. Az orsókarikák fölfelé néztek. A zsákmányolt orsókkal és pajtásaival együtt kiment a pitarba. Ezen a helyen osztozkodtak meg a zsákmányon. Persze, a szétosztó legény arra már eleve ügyelt, hogy a legkedvesebbet magának tartsa meg. Most már a pitvarból szólitgatták elő a lányokat a kiváltásra, ment is az árverés és az alku a csókokokra. Az Abauj-zempléni Hegyközben, Bodroghözben kalapba tették a zsákmányt, onnan osztották szét, s a kiváltást már helyben megejtették. Hasonlóan ment a guzsalyfejek összeszedése és

kiváltása. Északborsodi emlék: a guzsalyfejeket a megbizott, összeszedő legény a hóna alatt vitte ki a pitvarba, ott osztogatta el, s a lányoknak oda kellett kimenniük a guzsalyfejek kiváltására. Bodroghözben /Karc/ a rablott guzsalyfejeket az asztalra helyezték. Ugy osztzkodtak rajtuk a legények. Az esetek többségében azonban minden lánynak minden legényt meg kellett csókolni, hogy guzsalyfejüket visszakaphassák. A guzsalyrablásban olykor-olykor a fonóház öreg gazdasszonya is ludas volt. Délbükkeljén /Enőd/ a néni adta meg a jelt:

- Jaj fiuk, tudjátok-e, mit daloltak ma a lányok?
- Mit daloltak, Erzsa néni?
- Hát az ingyensort!

Ez volt a jel. Erre mindegyik legény egy-egy lány guzsalyfejét lekapta.

- Hány pár sor, Erzsa néni? - kérdezték a fiuk.
- Hát mostanában sokat daloltak - volt a válasz.

A fiuk kérdezgetéseire a gazdasszony szabta meg, hány pár csókba kerül a guzsalyfej visszaváltása. Ismerte jól vendégeit abból a szemszögből is, ki hogyan vonzódott a másikhoz.

A guzsalyfejszedésnek néhol a napját is meghatározták. A Szárazvölgyön pl. "szeredán és pénteken" szüretelték.

A kiváltás megtagadása.

A lány, ha nem szerette az orsólesést, vagy nem tetszett neki az a legény, aki felkapta orsóját, megtagadta a kiváltást. A mellőzött legény kisebb-nagyobb bosszút állt, sőt arra is volt eset, hogy a kiváltást megtagadó lányra pajtásai tréfás büntetést szabtak.

A fonal lemotollálása a megkaparintott orsóról általánosan ismert és elterjedt legénybosszu volt Borsod-

ban is. A fiu kivitte az orsót a ház elé, a fonal végét rákötötte valami kiütköző házrészre vagy tárgyra /kapufélfa, kutás, kerítés, gyümölcsfa, létra, stb./, s egyikről a másikra ráhuzta, racsavarta, végignyújtotta az udvaron, sokszor még az uccára is jutott, ha olyan hosszú volt a fonal. Az üres orsót visszaadta vagy visszadobta a lánynak. Az északbükkségi palócoknál gyakori dolog volt az orsó megherélése. A legény kiharapdálta az orsókarika szélét csipkésre. Megherélte. Az ilyen orsóval már nem tudott a lány bänni. A Sajóvölgy falvaiban, innen északra, s a Hangony vidékén gyakran hallottam emlegetni, hogy viásszájára tekerte a fiu a fonalat. Össze is bomlott az, okozva elég gondot a csókfukar lánynak. A Délbükkségben igen szokásos tréfás bosszu volt a szősz kibajuszoslása. A bosszus legény elkapta a lánytól a guzsalyfőt szőszöstül és a szősz seggit hosszú bajusz formára kihuzta. Kezdhetette a lány újból a szősz ágyazását és guzsalyra kötését, nem is szólva arról, hogy a szősz összekanócosodott. Szárazvölgyön /Szuha-vidék/ igen emlegetik, hogy az orsót mindenestől a vizes vályuba dobta a fiu, ha csókot nem kapott. Matyóságnál megfigyelt bosszu: a fonal szétszabdálása. Vagy letekerte a mellőzött fiu a fonalat és apróra szabdalta, vagy már az orsón bevagdálta bicskával. Általános bosszuló mód volt a guzsalytalp kipingálása, bekárcolása csunya figurákkal. Vagy a fonal besózása, bépaprikázása. Meggyújtotta a legény a szősz is a guzsalyon - legtöbbször bosszúból. Néha hasontalan tréfából.

Sűrűbbvérű legények még azt is megtették, hogy összetörték a lány orsóját, vagy lekapták a guzsalyfejet és kidobták az udvarra /szórványos/. Az ilyen durvább bosszúból azonban harag, sok esetben a lány pártfogója részéről verekedés származott. Az enyelgések nem voltak mindig idillikus pillanatok, származtak nézeteltérések, neheztelések is belőlük, ahogy a Keletborsodban elterjedt egyik fonódal igen megkapóan fejezi ki.

Virágos kenderem elázott a tóba'.
Ha haragszol reám, mért jössz a fonóba?
Leesik az orsóm, tudom nem váltom ki.
Fáj a gyenge szívem, nem vigasztal senki.

/Bodroghöz-Tiszakarád/.

A fiatalok közt szövődő szerelemnek az orsólesésen, orsóki-váltáson kívül sokkal mélyebb összetevői voltak. Ezekre még rátérünk.

Arra, hogy a közösség is büntette a kiváltás megtagadását, eddig egy adatot sikerült szerezni. A szárazvölgyi lányok csepűt húztak nyársra és azt rágatták meg csókfukar pájtásukkal. /Jósvafő/.

Lányok, legények társas játéka.

Természetes, hogy a kétnembeli fiatalság együttléte a társas játékoknak azokat a típusait fejlesztette ki elsősorban, melyek lényege a lányok-legények párosítása. Ugy szórakoztak, hogy egyuttal vizsgáztak is egymás előtt. Játék közben megfigyelték egymást: ki az életrevaló, ki a kedves, ki a hűséges, mit tud kiállni a legény a lányért? Mert volt olyan játék is, ami próbára tette a legényt.

Párosító játékok.

Indítványozójuk mindig egy hangadó lány volt, aki rendszerint a játékvezető szerepét vállalta. A párosítók párbeszédes, kérdő-felelő formában pörögtek le. A párbeszéddek árulták el, kinek ki tetszett, kit választott magának. A játékosok vagy a bíró kérdéseire válaszolva nevezték meg párjaikat, vagy pedig a bíró kapott kérdéseket, ez utóbbi esetben a bíró úgy válaszolt, hogy kérdő társának párt ajánlott, s rábizta, döntse el, akarja-e vagy sem.

Egyszerű kis színes helyzetképekből tevődtek össze ezek a játékok, e helyzetképek keretet alkottak, s a párválasztásoknak mintegy lendületet adtak.

Országosan el voltak terjedve minden fonóban, s több fajtájuk vált igen népszerűvé. Bersodban is sokáig kedvelt fajták "megy a kosár", "Tetszik a szomszéd", felváltva párosítók, kitalálós párosítók, vándorló kisserék /Adattár II. 572-595.old./

Megy a kosár. Képletesen azt fejezte ki, hogy a párosított játszótársak aranydió, aranyalma, arany pohár, aranygyűrű, stb., képében egy kosárba kerülnek. E játéktípusban a párválasztó inkább lány volt. /L. Adattár II. 572-582.old./
Főbb változatai:

1. Az ajánlott legény megvételle fonallenyújtással. A bíró ajánlott egy fiút. Amely lánynak megtetszett, az lefont érte annyi szálát, amennyit a bíró kimért rá. Történt ugy is, hogy több lánynak tetszett meg a szóbakerült fiu, s ezért versenyben fontak, hogy a legügyesebbhez kerüljön. Ezt a változatot eddig csak a Hangony-melléken sikerült megtalálni. /572.old./
2. A bíró először névtelenül említett meg három legényt lánypajtásainak, de bizonyos tulajdonságaikat, főként külsejüket, öltözetüket sejtetőleg lefestette. A párválasztó lány e tulajdonságokból következtetett a három legényre. Ezek közül kettőt, aki nem tetszett, kisseré udvariátlanul elutasított /tűzbe küldött, vízbe küldött/, a harmadikat, aki tetszett, bizalmas közelségébe fogadott - szóban /ágyába vette/. Ez a változat a Bükk környékén élt legtovább. /576.old./
3. Hasonló változat az előbbihez. Csak itt a bíró által megkérdezett lány körülírta, hogy a három legény közül melyiket szeretné. Célzást tett külsejére, házára, stb. Ebből a célzásból valamelyik a fonóban jelenlévő legény önmagára ismert. Tévedés nem igen fordult elő. /Megfigyelés Abauj-Zempléni Hegyközben. 78o.old./

4. Legnépesebb változat: a bírő mindjárt megnevezte a kérdező lány kérésére, akit ajánlott neki. A kérő lány a neki nem tetsző legényt elutasította, többnyire azzal, hogy hátrányos tulajdonságait sorolta fel, aztán az elutasítás módját fejezte ki képes beszédben /teszi a vasvillára, vágja a kerítésbe/, viszont a neki tetszőt kedves tulajdonságai-val említette meg, az elfogadás módjának képes kifejezésével /teszi a kötőbe, virágot szed neki/. Jól emlékeznek erre a változatra a matyók, taktaköziek, cserehátiak, hernád völgyiek. E szép változathoz szóltak meg a dallamos példányok is. A párbeszéd ezek némelyikében vagy teljesen dallamos volt /v.ö. változat Csobajról, Bodroghalomról, 583.old./, vagy részben szöveges, részben dallamos /Csérváralja, Borsodgeszt a Délbükkségből, 577.old./. E szép dallamos példányokat csak szórványosan sikerült megtalálni, de arra következtethetünk belőlük, hogy eredetileg mind dallamos volt. Gyermekekjátékokban ezek továbbfolytatói mind dallamosak /"Járom az ur váralját"-játék-típusok/. Az egyik dallamos mellékváltozat /Járom egyedül, várom egyedül /Karcsa-Pácán, 1. 581.old./ párválasztója legény volt.
5. Tartalomban hasonló változat: a párválasztó képes beszédben fejezte ki tetszését, de a neki tetsző, illetőleg nem tetsző legényt a bírő kérdésére igennel vagy nemmel jellemezte. /Bódvavölgy, Szalonna, 578. old./
6. A bírő egyszerre kimondta mindkettő nevét, tehát máris párosított. Utána kérdéseket tett fel a jelenlévőknek, mit kívánnak a pártól? - Mire a többiek különböző komikus mutatóványok végzését kérték az összehozott pártól. /Bódvavölgy, Szendrő, 578. old./
7. A bírő nem mondott ki nevet, nem is irta körül az általa ajánlott párnakvalót, csak annyit mondott: van lány, fiú elég a kis csörgő korszakban. A párválasztó közvetlenül nevére szólította a neki tetszőt. Legény is, lány is lehetett a párválasztó. /Bodrogköz. Lácá-Cséke, 583.old./

8. A párválasztó lány csókot kínált annak, aki neki megtetszett, meg is mondta a legény nevét. /Délbükkelja, Emőd, 578. old./
9. A párválasztó névkimondással és kendődadobással választotta ki azt, akit maga mellé akart ültetni. /Hernád-mellék, 580. old./

"Tetszik a szomszéd" típus. /Tetszikezés, szomszédkezés./

Ebben a játékfajtában csak a legény a párválasztó, illetőleg pármegtartó. Mindenütt elterjedt játék. Akkor szertették játszani, amikor már a legények a lányok mellett üldögéltek. A bíró megkérdezte a legényeket sorban: tetszik-e a szomszéd? /Vagyis a mellettük ülő kislány/. A felelet igenlő vagy tagadó volt aszerint, hogy a fiu ragaszkodott-e kis szomszédjához, vagy más lányt akart magához keríteni. Ha igenlő feleletet adott, ki kellett nyújtania kezét, mire a bíró fakanállal vagy kendőcsombékkal a tenyerébe ütött. Ha tagadó válasza volt, a bíró megkérdezte, hogy honnan akar szomszédot? Erre megmondta, rá is mutatott. De a kívánt lányról nem egykönnyen mondott le a mellette ülő másik legény. Bizonyos számú tenyérbechapást szabott ki arra a fiura, aki párját elkaparintotta. A leányt elkérő fiunak a tenyerébe szigorúan bele is olvasta a bíró az ütések. /L. Adattár II. 585-7. old./

Felváltva párosítók.

E játékok fajtája voltaképen egy: fiu-lány felváltva és folytatólag választott párt magának. A bíró által megkérdezett játszótárs megnevezte azt, akitől csókot várt. Miután ez hozzámert és megcsókolta, leváltotta s most már ő hívott magához valaki mást. Így váltogatták egymást.

Legelterjedtebb változatok: "Fordulj küssék" és a "Kutbaestem". Előbbi játékváltozatban a csókváltás színhelye a küssék, melyet a rajta ülő addig el nem hagy, míg valaki akit néven szólít, csókkal ki nem vált. E játéknak még egy változata: "Fordulj bolha" - átmenet a felváltva párosító és a szomszédkezés közt.

/L. 588. old./

A "Kutbaestem" - ben a csókváltás az ajtó mellett szokott lejátszódni, s csak ritkán a szoba közepén, vagy állva, vagy leguggolva. Általában a meghívott társnak kellett megcsókolnia a meghívót, ritkább volt az az eset, amikor a meghívó csókolta meg a hívottat. /Délbükkelja, Bogács. L. 590. old./

A palócságnál hasonlóan felváltva párosító játékok voltak: "Postás", "Merek", "Égek" - változatok. A postás levelet hozott - annak akit szeret, ahány bélyegest, annyi csókért. A mérő szerelmet mért, megmondta kinek. Az égő könyörgött, hogy oltsák el, azt is megnevezte, ki oltsa el. /L. 592. old./

Kitalálós párosítók. Virágnevek mögé rejtették magukat az egész társaskör tagjai, legények, lányok, s felváltva virágokat kértek, hívtak magukhoz. Az egymásra talált "virágok" megcsókolták egymást. /Szárzavölgy, 593. old./ Szerették olyan változatban is játszani, hogy ennivaló nevek mögé rejtőztek. /Barkóság, 593. old./

Vándor kisszék. A legények kisszéken lánytól-lányig vándoroltak, s képes beszédben mindegyiktől csókot kértek. Itt derült ki, melyik a legnépszerűbb legény a lányok körében. /"Mit adsz a levamnak?" "Házasodok" 594. old./

"Elvesztettem zsebkendőmet" Dalos csókváltó játék volt körben. A fonóházi fiatalság Borsodban is jól ismerte. /L. 594. old./

Ügyességi mutatóványok.

Eljátszásukkal szívesen szórakoztatták a legények a lányokat. Testi ügyességüket, s leleményességüket mutatták be velük. Ezekben a játékokban a népszórakoztató rendezvények csiráit fedezhetjük fel. Vagy munkamoz-

dulatokat, vagy természetből ellesett jelenségeket utánoztak a mutatványokban. Némelyiküket a lányok is átvették. A nehezebb, erőteljesebb mozdulatokat kívánó, merészebb játékokat /medvétánc, suszterkázás/ csak a legények játszották. A könnyebbeket, /motollálás, lórangrosó/ a lányok a maguk zárt köreiben gyakorolták, legények jelenléte nélkül.

Beugrató játékok.

Az ügyetleneket vagy lustákat hamarosan kifigurázták. Az ilyen legények megtréfálásában a lányok is résztvettek. Az ügyetleneket, lustákat meglepő, nevetséges helyzetbe hozták, meghempergették, vízbe dugták, leöntötték, megkötözték, bekenték, megszellőztették, odasodorták a lányok haját a fonalhoz, ha eltátotta a száját, vagy elbóbiskolt. Hozzávarrták egyik ruhadarabját a másikhoz, vagy hozzákötötték a székhez. Némelyik beugrató játéknak megvolt a maga elnevezése és lejátszásmódja. /L.598. old./

Dramatikus előadásmódok.

A látványos helyzetek teremtése, események jelenetezése a fonóélethez szervesen hozzátartozó szórakozási mód volt Barsodban is. Ahol sokan összejöttek lányok, asszonyok, legények, egymás gyönyörködtetésére, szórakoztatására, hosszabb lélegzetű és eseményeket tartalmazó jeleneteket rögtönöztek és rendeztek. Ezek alkalmasak voltak arra, hogy felfigyeljen rájuk mindenki, sőt járuljon hozzá mindenki a közös szerephez. Ez az együttsszereplés természetes, spontán volt.

Már az együttdalolásban fokozottabban domborodott ki az olyan nóták szerepe, melyekben lányok-legények felelgettek egymásnak, vagy egy-egy dalos maga adta elő mondanivalóját. /L.357. old./ Legtöbb drámai élmény a balladák előadásában és különböző alakoskodó játékok lejátszásában volt. A balladák, alakoskodó játékok megszólaltatása, megjelenítése szinpadi hangulatot teremtett, s magának a fonóháznak szinpadi jelleget adott. Mind a balladák, mind az alakoskodó játékok előadása számos, a népi dramatikus hagyományokra jellemző vonást mutat.

Balladák előadása.

Mind a szomorú, mind a vigballada a legtovábbból hagyományokhoz tartozott a fonóban. A megkapó és fordulat eseményeket nemcsak egyöntetűen eldalolgatták, de a megfelelő részeket párbeszédben is dalolták és mozdulatokkal is kísérték. A balladák dramatikus előadására és áthagyományozására kitűnő alkalmat adott a fonó a maga helyhezkööttségével a kevés erő kifejtést kívánó munkakörével. A barkóság körében /Kissikátor, Hangony/ határozottan emlegetik, hogy a halálra táncoltatott lány balladáját teljesen megjátszották, az észak-bükkségi palócok Szűcs Mari balladáját adták elő szokásosan megjátszott formában. E szórványos adatok maguk is arra a következtetésre biztatnak, hogy a balladák dramatizáló előadása spontán és nem megrendezett dolog volt. A komoly és vig események a nép életében mindig őszinte és mély érdeklődést váltottak ki.

A régi korok társadalmi jelenségei, a nép elszigeteltsége, megoldatlan problémái a balladákban nagyon is kiűtköztek, s foglalkoztatták a jelenlévőket, különösen a komoly tárgyokban. A bennük rejlő feszültségek és cselekményösszeűtközések mögött ott sűtűtlett a régi korok társadalmi háttere: a szegény nép mellőzűttsége és kiszolgáltatottsága.

A népelet tragikus alakjai sorra bevonultak a fonóházak szintereire is. Jól ismerték és elő is tudták adni a borsodiak az országosan elterjedt, ismertté vált balladák eseményeit. Lejátszódott meg-megismétlűdve az uri mohóságnak áldozatul esett parasztlány sorsa /Angoli Borbála, Biró Margit/, a gyilkos leányanya tragédiája /Szabó Vilma/, legénybosszú meggrázó pillanatai /Halálratáncoltatott lány, Szűcs Marika, Varga Jani/, az anyai bosszú komor jelenetei /Halálra átkozott lány/, az anyagyilkos legény bűnhűdése /Barna Pista/, legénygyilkosság /megöltek egy legényt/. E balladák közös előadásában túl a szórakozáson, az izgalmas pillanatokban való elmerűlésen, kisebb-nagyobb ember-

csoporthoz közhangulata izzott, mely a népnek az adott társadalmi helyzettel szembeni álláspontját tükrözte.

A vígballadákat /Biró fia, Édes feleségem, mondj uradnak engem, Egyszer egy királyfi, Összeveszett a pipa../ vidám, meglepő fordulatú eseményeik miatt szerették. Feloldódott, könnyű hangulatot teremtettek ezek előadásával, bár ezek egyikében-másikában félreismerhetetlenül jelentkeznek mélyebb tartalmi elemek is /Egyszer egy királyfi, Biró fia./

Alakoskodó játékok, maskarák.

Ezek az egyszerű, primitív komédiák Borsodban is sokféle változatban éltek a fonóházakban. Szerették nagyon sok mozgásuk, látványos külsőségeik miatt. Bő lehetőség nyílt bennük a kötetlen szövegű rögtönzésekre, a külső megváltoztatására és az ezzel járó tréfásnál tréfásabb helyzetek teremtésére. Az alakoskodó játékokban nemcsak az "öltöztetettek" szerepeltek. Résztvettek azok is, akik fogadták őket, s szerepléseikre dallal, vagy legalábbis rögtönzött szöveggel válaszoltak. Ezek az ősi, rituális eredetű alakoskodások a fonóházban már csak a meglepetés és neveltetés célját szolgálták. Némelyikben a komikumnak a humor felé hajló, mélyebb faja ismerhető fel. /L. 622. old./

Színepi határukra jellemző, hogy a nép úgy emlegeti őket, mint színepi mutatványokat. Hogy is vélekednek róluk a visszaemlékezők? "Hát csak előadtak valami kis szindarabot" /Cserépfalu/. "Afféli ingen /ingyen/ színház vót e nekünk" /Északbükkség/. "Ugy mulattunk rajtuk, mint a színészek" /Zempléni Hegyköz/.

Elterjedtségüket bizonyítja tájankinti sokféle elnevezésük. Az északnyugati palócság körében: /barkóknál/: mumma, ijesztő; Északbükkségben: pacurka; Sajóvölgyén: paszurka; Bódvavölgy, Szárazvölgy népeinél: pócurka, pócirka; Cseréhaton: púcerka, pútyerka; matyóság: ötöztetett, mamusz; Délbükkalja: felötöztetett, felötözött, mamusz, manusz; Délbükkalja keleti részén: paszulyka; Hernádvidék, abauj zempléni Hegyköz: mórió; Bodrogek, Takta-köz: maskura; Tiszatáj; Délborsod: mócirka.

Álöltözetük, s ezek járulécai a legegyszerűbb anyagokból, igen ötletes összeállításokban készültek. Az alakoskodásokhoz felhasználtak pokrócot, lepedőt, kifordított, rossz ruhát, bundát, gubát, harisnyát, kendőt, törölt, kenderszösz, csepűt, szalmát, kukoricahajat, drót, farudat, falapockát, tököt, lopótököt, répát, disznóhólyagot, kecskeszarvat, nyulbőrt, edényeket: tepsit, serpenyőt, szitát, stb.. Az alakoskodó játékoknak számos típusa és változata fejlődött ki Borsodban is.

Egyik legrégebbi és legelterjedtebb típus volt az ijesztő.

A maskarázások lényeges oldala volt a meglepő, megdöbbentő helyzetek teremtése, a nézők, főleg az asszonyok, lányok megijesztése, mint egyik legszokásosabb szórakozási, sőt, szórakoztatási mód.

Az ijesztgetés és szórakozás a maskarázással szinte ugyanazon fogalom volt. A barkóság körében általában ijesztőnek hívták a maskarát. Két fő figurája a halál és az ördög szerepeltetése. A halál hosszú, fehér figura, vagy magasra emelt szitával, illetőleg serpenyővel, s leborítva fehér lepedővel, gyakran falécből összerótt gólyaláb használatával, vagy fedetlen, fehérre belisztezett arccal, vagy kivájt tökkel, melyet gyertyával világítottak ki. Gyakran sarlóval a kézben jelent meg. - Az ördög vagy bekormolt arcu, vagy fekete ruhadarabbal, fekete harisnyával álarcozott alak, műszarvval, farokkal.

Gazdag változatokban szerepeltették az állatalakokat. A játékosok kecskének, kosnak, lónak, szárnak, s gyakran medvének öltöztek fel. Kiemelkedő szerep volt a medve táncoltatása, a kecske, ló, szárn hajcsárral való vezetése, vásári jelenetekbe állítása.

Igen népszerű állatfigura volt a gólya. Különösen a Délbükkeljén és a Bodroghözben, de a Tiszatájon is sokáig el volt terjedve, utóbbi helyen mint koledáló eszköz dísnótorok alkalmával.

Régi típusok voltak a családi népszokásokat utánzó maskarák.

Különösen két mozzanatot szerettek megjátszani: a lakodalmat és a temetést. Az egyikben a nagy vigalmat, másíknál a halottsíratást mimelték. A lakodalomutánczóknban násznépet alakítottak menyasszonnyal, vőlegénnyel, s szerepük a menyecske-tánc előadásában - olykor-olykor a menyasszonybucsuztatásban is - domborodott ki. A halottsíratásban vagy "kiterítették", vagy "meghordozták" a halottnak öltöztetett címborát. A menyecske-tánchoz táncdaloikat, a temetéshez síratókat, vagy tréfásan eltorzított egyházi énekeket daloltak.

A maskarázások igen kedvelt módja volt olyan emberalakok szerepeltetése, melyek a régi paraszti szemléletben feltűnő figurák voltak - különböző mesteremberek /eszközkészítő cigányok, kovácsok, kéményseprők, edényföldozók/, s ezek közül is kiváltak a nép körében mindig rokonszenves betyáralakok, akiket igen szerettek táncoltatni. Szerették az alakok eltorzítását is /nagy has, mell/. A maskarák táncoltatásában a talp alá való nótákat a nézők dalolták, gyakran citeraszó, harmonikaszo kíséretében. A táncvégzéshez a sokféle elterjedt maskaracsufoló daloikat nótázták /"Szárak köszvény.." kezdető nótatípusok/.

A maskarajátékok némelyikéből kiérzett a nép ösztönös, egészséges társadalomszemlélete: tisztelet a népi hősök, legalábbis hősöknek érzett alakok, és guny, szatíra az uri világ bizonyos figuráival szemben. Betyáralakjaik régi népviseletbe öltözött rokonszenves emberek voltak, akik szépen mulattak a fonóháziak előtt, pásztorbetyártáncokat táncoltak, a nézők dalaira, s megtáncoltatták a néző lányokat is. - A szatirikus játékok érdekes alakja volt a lopáson rajtacsipett kisasszony szerepeltetése, táncoltatása.

Kigunyolták a summáséletet, a szegődményes kizsákmányolásnak ezt a jól ismert módját. A matyóság, a Délbükkelja fonóházaiban megjelent a summástoborzó maskaraalakja, aki be akarja ugratni olcsó munkára a jelentkezőket. Ők felismerik ravaszságát, s csúffá teszik, kidobják.

Néhol jó humoru, merész legények csendőrfigurákat is játszottak, a fonóháziak megriasztására. De ez a játék már inkább csinytevés volt: az előlük rémülten menekülő fonóházbeliek zürzavarán mulattak.

A maskarázások kötetlen rögtönzéssel mentek, egyedül a táncok kapcsolódtak kötött szöveghez és dallamhoz.

A maskarázók természetesen sok kíváncsival találták szemben magukat, akik meg akarták tudni, kik ezek a szereplők, le akarták leplezni őket. Ezért védeniök kellett magukat. Fel voltak szerelve könnyű ütőeszközzel /fakanál, falapocka, kis bot, stb../, melyekkel a közeledő kíváncsiakra vertek rá. De gyakran külön kísérők vigyáztak rájuk, akik a fonón kívül maradtak, lesték, hogy jönnek-e a csendőrök. Ha aztán észrevették azokat, gyorsan jelt adtak, hogy még idejében menekülhessenek.

A temető megkisértése.

A fonó hagyományai közt szinte napjainkig fennmaradt egy ősi eredetű szokás: a temető megkisértése. Ősidőkbe visszanyúló, mindenfelé elterjedt pogány cselekedet. Fiatalok vakmerő tréfája. Elszánt legények, olykor lányok is, késő esti, gyakran az éjszakát elérő mulatozásuk vége felé üzték. Kisompolyogtak a temetőbe, s a sírokról ellopott jelekkel, koszorúkkal, gyertyákkal tértek meg a fonóba. Emlegetik azt is, hogy a fakereszteket vagy a fejfákat húzták ki, s ezeket mutatták fel. Fogadásból. A temetőből elragadott holmikat vissza is kellett vinni helyükre. Aki az ilyen csinytevésekkel megkisértette a temetőt, annak igen nagy tekintélye volt társai közt. Követői mindig akadtak, vagy önként, vagy felbiztatásra.

A visszaemlékezők igen elevenen, izgalmasan idézik fel a valóban megtörtént, számunkra ma már különösnek tűnő eseteket. Jellemzésül két bánvölgyi példa Borsodból:

/A Makrai-házaspár beszélget Balogiéknál. Makrai Imre 61 éves, felesége Lezák Téri 54 éves. - Dédes, 1961/.

/Makrai Imre:/ "Fonóház vót, és az én testvéreimék jártak fonóházba. Ők sorolták nekem, hogy vót köztük egy fiu, Anga Árpád. Tréfálták eleget, hogy így nem mer, úgy nem mer a temetőbe kimenni, ilyen meg olyan bátortalan.

Az meg egyszer az asztalra ütött.

- Idehallgassatok, hé! Tíz liter boré kimenek a temetőbe és hozok nátek ide egy fájját. /fejját/. No mit szóltok hozzá? A többiek egymásra néztek.

- Áll a tíz liter bor!

A fiu El is kelt és álment. Ezek osztán megbeszélték, hogy megijesztik. Hát.. mikor gyöttek befele, má álkéstek. Közbe káruló uton gyött be a fiu, hogy áltévesztették az iránt. Hamarabb begyött, mint a többiek, amére álmentek. Mikor beért, letette a fájját, oszt követelte a tíz liter bort. Akkor gyöttek be a többi lágények is, hogy .. Árpád má meg is gyött a fájjával. Meg kell adni a tíz liter bort. Még vissza is vitte a fájját. Megnyerte hát a tíz liter bort. Utána mulattak, egész éccaka mulattak a fonóházba'. Az ő öröme, hogy ő oan fiu vót, hogy meg merte cselekedni. Meglett a tekintélye. Hát.. ilyen a virtus.."

/Makrainé:/ "Mi jányok vótonk, meegis mettettük a fonóházba'!

/-Mit tettek meg, Terike?/

- Koszoróé vótonk kint a temetőbe'!

/-El merték hozni?/

- Ááááá, mer álkezdték minket tréfálni, hogy .. hajjaaj-jaaaaaj.. ilyen gyávák a jányok, meg olyan gyávák, nám mernének kimenni, még kísírni is kell őket, az ajtóho se mernek kimenni. Egy másik jánnyal egymásra néztönk, oszt ... gyárönk!

Nám vették észre, má lecsendesedett. - Kimentönk a temetőre, de igen nagy hó vót, teergyig jártönk a hóba, lekapartuk a sirrú a havat, oszt levettönk egy koszorót. Bevittük a fonóházba, oszt ráakasztottuk a szék karjára.

Hát im vót nagy sikítás, ahova bevittük, azt mondta a gazda, hogy:

- No innen azonnal vigyétek kifele ezt a kh.h.h.oszorót.. /elneveti magát/ - ne fertőzzétek itt az een házamat! - H.h.áh.h.ah.h.h. /névet/. Hát akkor h.h.h.h.- nem maradhatott ott.. pársze, kivittük.. ott vót egy szánkó letéve a szomszed kapu előtt. Rátettük a szánkóra.. a koszorót. Azók meg kigyőttek. Álkezdtek a nagy sivalkodást, hogy ott vót a koszoró.. h.höh.h.hhh.h.h.. . Megfogták oszt ráakasztották a templom kerítésére.. felakasztották a táplom kerítésére. Nnno, megintelen itt se maradhat, mer akkor a pap meg hát micsiná velőnk, a fonóházasiakkal? ..ah.h.h.h.."

/Makrai:/ "Akkor oszt mi győttőnk arra lágányek, een is, meg még hárman, oszt figyáltük, mi történik, micsinának a jányok, hát im ott szaladgálnak össze-vissza, meg.. nevetgérőznek, hát látom, hogy koszoró van a kezőke' - azt hurcolgatják, meg ráakják a táplom kerítésére. Mi meg álvegyük tőlük. Álvittük még magosabb helyre, az oszlópra rátettük, Szeépen az ódalára. Nahát.. amikor mentek másnap másnap arra.. hogy kárút az oda?.."

/Baloginé:/ "Een meg ugy féltem, hogy nem mertem hazamenni.."

/Makrai:/ "A pap meg haragudott eerte, hogy hát.. ki tette oda jast a koszorót?.. ki vót a tettes?.. De nem győtt rá, mer nem vallottuk ki, hogy ki vót.."

Szinte adomába illő két eset, de megtörténtek. Hasonlókra sok helyen emlékeznek. Hát még a mendemondák! és mesék! Ezekre még rátérünk.

Az idősebbek rosszallották a temetővel üzőtt vad tréfákat. Az egyházi szervek, a papok üldözni próbálták, de sikertelenül. A sirok zaklatóit a cimborák titokban tudták tartani. Így csak erélyes, ostromozó nyilatkozatok hangzottak el egyházi körökből az ismeretlen tettesek ellen, akik felboltygatták a holtak nyugalját.
.. Hogy jöttek ahhoz a fiatalok, hogy a fonó dalos, játékos

perceit ezekkel a bizarr tréfákkal cseréljék fel? Mi köze a fonónak a temetőhöz? Az életvidám fiatalságnak a holtakhoz? A kérdés csak az első pillanatra tetszik nehéznek. Valójában könnyen megmagyarázható.

A temető megkisértése a fonó éjszakai vagy késő esti időszakával és a nép naiv gondolkozásmódjával függött össze. A késő éjszaka nyuló fennlevés a fonóházakban, a holtak szellemében való néphit és a fiatalság dinamikus lelkülete - ebben a három tényezőben találjuk meg a magyarázatot.

A fonó fiatalsága a hosszú téli időszak alatt gyakran maradt fenn éjszakáig. Olyan időbe nyult a fennlevésük, mely a pogány néphit szerint a holtak ideje. A holtak gonoszak. Éjjel járkálnak, s nemcsak ijesztgetik az élőket, hanem el is ragadják őket. Az egyszerű embernek az éjszakai temetőtől való félelme közismert. Amíg a kakas nem kukorékol, vagyis a holtak a sírból kilépve, szabadon járnak-kelnek, nem tanácsos kimenni az utcára, a temetőbe kiváltkép nem. Ebbe a félelembe vegyült bele és mérkőzött meg vele a dac és vakmerőség. Azért is mutassuk meg, hogy nem félünk a holtaktól! Kezdjünk csak ki velük! Ki ne merne ebben az ellenkező érzületben a fiatalságra?

A fonóbéli késő esték, éjszakák, alkalmat adtak a temetővel való bravuros incselkedésekre. Kilépni a fonóházból, behatolni a sirok közé, lerántani a koszorút, kihuzni a fejfát, ezeket elhozni a fonóházba - borzalmas, de élvezetes kaland volt. Hiába harcolt a csinytevések terjedése ellen az egyház. Maga is át volt itatva a tulvilágiakban való hittel. Csak annyiban tért el a pogányságtól, hogy a feltámadásra váró holtak gonoszságáról elterjedt pogány hittel szállt szembe.

A miszticizmus, mely gátolta a kutató emberi elme tudományos szemléletének kibontakozását, nagyon is kedvezett a primitív gondolkodásnak, s bár harcolt a pogányság maradványai ellen, épen a szellemekben való hittel táplálta sokáig akaratlanul is a pogány gondolkodást.

A temető megkisértése ezért maradt fenn a népszokások közt és vált a fonóélet szerves részévé.

Hogy mennyire foglalkoztatta a nép kedélyvilágát, ezt nemcsak a visszaemlékezések bizonyítják. Megtermékenyítette a költészetet is, - épen a fonó költészetének egy sajátos területét alkotják a temetői tárgyú mondák és mesék, melyek közvetlenül vagy közvetve - a holtak megkisértésével függnek össze. /L. 441, 428-499.o./

Vendégeskedések, fonólakomák.

Az összeszokásban, az együttlét elmélyítésében nagy szerepe volt a különböző alkalmak szerinti együtttétkezésnek. Az ennivalót lányok, asszonyok hozták össze, illetőleg készítették el, s felváltva, kölcsönösen kínáltak egymást, vagy helyben, vagy látogatások kapcsán. Természetesen, ha jelenvoltak, a legények is részesültek a kis vendégségekben. Ment a lakoma fonóházi rendezvények, mulatságok keretében is. Ilyen esetekben az italról a legények gondoskodtak.

A fonóban legnépszerűbb csemege a főtt szemes kukorica volt. Űresen elkészítve jó volt nyálítónak. De a legények is szerették, különösen mákkal, mézzel. Többféleképen tudták elkészíteni. A palócság legnyugatibb borsodi szegélyén, a barkóság körében hajatlanra főzték. "Hamvasban" /bágyu-ruha kendervászonból/ fahamut süllyesztettek forró vízbe. A kukoricát az így nyert luggal főzték addig, míg a lug a héját le nem huzta. Ekkor tiszta vízben többször átöblítették, a héjat eltávolították, s ezután befejezték a főzést jó puhára. Mézet, mákot tettek rá, különösen ha a kedves legényeket várták vele. A megye északi, északkeleti tájain, s helyenkint Kelet-borsodban hajastól főzték, de az édesítésnek egy más módját használták: a cukorrépával való összefőzést. Kis kockákra vágta a cukorrépát, s együtt főzték a szemes kukoricával. A cukorrépa nemcsak édesített, de még javította a kukorica zamatát is. Sokkal jobbnak tartották a cukrozásnál. Az Északbükkiségben /beleszámítva a Bán patak

völgyét/ cukrozták és mazsolaszőlővel külön izesítették. Egyéb-ként itt is hajasan főzték. Délborsodban /beleszámitva a matyó-ságot/, inkább csak üresen főzték, hajastól.

Általánosan elterjedt nyalánkság volt a napraforgómag, főként hántolva /"hajalt"/.

A pattogatott kukoricát ugyancsak tömegesen fogyasztották. A fonóházi csemegék közé tartozott az aszalt gyümölcs /L. 222. old./, lányok, legények számára.

Tömegesen, száz számra, sőt, ezer számra sütötték a barkóságban az ostyát, tájszóval: a "mónaarkalaacs"-ot. Ennek a molnárkalácsnak az anyagát finom lisztből, tejből, cukorból, s egy kevés zsirból keverték, hígra, de nem túl folyékonyra. A kisütésre az ollóformán működő, de hosszú nyelű, és összepréselődő, két lapockában végződő, vasból készült molnárkalácssütőt használták. A híg tésztából úgy tettek kanállal a lapockák közé, hogy az szinte előmölve terjedt szét, a vaslapocka közé szorított tésztát parázsló tűz felett sütötték. Az anyag sülés közben sítító, sustorgó hangot adott, s pillanatok alatt papírvékony-ságúra, kissé barnára sült, átvéve a lapocka kerek alakját, s amannak belsejébe véssett diszes figurák, természetes növényminták, legény-leányfigurák, stb.. szépen előütköztek rajta. Finom, leheletkönnyű, ropogós csemege volt, osakugy omlott szét a szájban.

Ezeket az említett, könnyebb étkeket eltérő alkalmak-kor, illetőleg - időközökben fogyasztgatták.

A főtt kukorica készítése, fogyasztása a kölcsönös megajánlás mértékétől és a fonó régi vagy újabb jellegétől függött.

A fonóházaknál hetenkint összeadták a lányok az anyagot és közö-sen főzték meg, vagy pedig a különböző csapatbeliek egymásnak kölcsönösen elkészítették, s elvitték, ügyelve arra az időszakra, amikor a legények is jelen voltak. Ez utóbbi szokás leg-tovább az északbükkaljai falvakban maradt meg. A felső Bán völ-gyön és környékén étekhordó vőfélyversekhez hasonló mondókákkal kínálkoztak. A friss, főtt szemes kukoricát hozó lányok bebocsá-tást kértek, majd letették a meglátogatott fonóházbelieknek a csemegét abroszos tálban.

Szerencsees jó esteét, diszes kompánia.
Szabad-e mineékönk ide belépnia?
Nem leszönk senkinek botránykoztatója,
Csak a kukoricánk megköüstoltatója.

Kukoricát hoztónk, meégpedig cukrozva,
Maruzsa szöüllővel jóul kipalleerozva.
Nem fogta ezt oda a tűzneel a kozma,
Mert a gazdasszonyónk bátran kavargatta.

/Tardona. Vari: L. 521 old./.

Kísérőül szegődött melléjük lány, aki ál-eledelt
vitt magával, lábasban eldugott "hótortát". E szavak kísé-
retében tette le:

Ben is hoztam egy tortát,
Az égből csak úgy tölték.

/Tardona. Vari.: 521. old./.

De aztán futott is ki, hogy utána ne vágják.

A sorbajáró fonókban mindég azon házbeliek főzték
a kukoricát, akiken mint vendéglátókon épen sor volt.
Ritka helyeken a főtt kukorica mellett aszalt gyümölcs
is szerepelt nagybani fogyasztásra. A felső Hernádvölgyön
és környékén a sorrajáró fonókban így volt. Pányokon mind-
ezekhez gyakran hozzájárult a pattogatott kukorica, in-
kább tél vége felé. Az alsó Hernádvölgyön így kínálták a
legényeket a főtt kukoricával: "Vegyetek no, letáncolták
a haját a lányok."
Lucakor általában nagyban ették a kukoricát. Katolikus
helyeken ilyenkor nem fontak. Ahol meg lucabált tartottak,
főleg a zempléni Hegyközben, ott a főtt kukorica szerepe
háttérbe szorult.

Arra is van példa - bár szórványosan, - hogy a kukoricaevés ideje elő volt írva. Így a Hernád völgyén kedden és csütörtökön ették a főtt kukoricát.

Karácsonykor, előestéjén, a gyümölcsosztás /alma, dió, meggyerő/ járt, de már megkülönböztetett módon: leginkább az egymást kedvelő fiatal szerelmesek közt ment ez a szokás, főleg a legény kedveskedésével. A barkóságban ezenkívül a karácsony előestéje volt a molnárkalácsfogyasztás egyik fő időszaka. A megvendégelték legények voltak, de a molnárkalácsot elkészítő lányok is vettek illendőségből nem sokat.

A vegyes fonóházakban a látogató lányok, asszonyok ugyancsak közösen adták össze a kukoricát, vagy felváltva hoztak pattogtatnivaló, u.n. "egérfogu" kukoricát, s helyben pattogtatták ki rostán, seprőszakállal letakarva, hogy a kukorica pattogás közben szét ne ugorjék.

A Tisza vidéken a fonás időszakában a sorrajáró fonó lányok nagyszabású vendégséget is csaptak. Házaikban kölcsönösen vendégelték egymást lakomával. Minden sorralevő ház gazda-asszonya és lánya pecsenyét sütött, rétest hozott. A megjelent vendégek a házbellekkel együtt fogyasztották el a sült kolbászt, oldalast, apró savanyu káposztát, rétest, és mindezt sorra egymás után viszonzták. E lakomákon azonban csak lányok jelentek meg. Az időpont pedig nem délutánra vagy estére, hanem délelőttre volt téve./Ároktó/.

Legnagyszabású, és táncos mulatsággal összekötött fonó vendégségek a munka végzése után zajlottak le. A fonóvégzésnek két fő típusát kell kiemelnünk: a kalákát, a Bodroglőben annyira gyakorolt "kanákát", "kanálkát" és magának a fonó időszaknak a befejezését: végzés /általános/ - "fonóvettetés" Dél-nyugat-Borsod: Délbükkalja, matyóság/.

A kalákák báljai, a kanákabálok, kanálkabálok, a Bodroglőben a késő őszi és téli fonóidőszak tartamában többször zajlottak le, mindig azoknál a háznál, ahol a kaláka éppen befejeződött. Ételről, italtól, muzsikáról mindig az a

ház gondoskodott, amelyet a többiek megsegítettek. Természetesen, mint a közös segítség, a kanálkabálok is felváltva, kölcsönösen történtek meg. A felszabadulás után még egy-két évig rendezték az "új kanálkabál"-okat a művelődési házakban. Ezek az ötvenes évek elején szüntek meg a kalákamunka szerepének háttérbeszorulásával.

A végzésekhez, fonóvettetésekhez fűződő társas mulatságok már a farsanghoz fűződtek: fajtái, az ivó, /Délborsod/, l jó, mérés, éccakamérés a borsodi palócság körében, remélés /Délbükkálján, főleg Tardon/, bracki /Északkeletborsod/. Időszakuknál és jellegükénél fogva ezek a mulatságok már nem annyira a fonóéletbe, mint a farsangi népszokások körébe tartoznak.

A lucanapi népszokásokhoz is kapcsolódik a fonóvendégségek egy része. Nem oly nagy méretű, de báli jellegű a lucabál, vagy lucafonó. A Zempléni Hegyközben emlegetik leggyakrabban, a Füzervölgyben. Nyugatborsodban a matyóság egyik szigetén, Tardon él még az öregek emlékezetében. Feltehetőleg régi eredetű. Összefügg a lucanapi fonótilalommal. Valaha boszorkányelhárító, s egyuttal áldásthozó szertartás is lehetett. Erre vall a régi tardiak kendermagszórása lucabálkor. A mulatozó lányok, asszonyok a fonóház körül avégből szórták szét a kendermagokat, hogy a boszorkányok azt szedegessék fel, ne tudjanak bejönni. A kendermagszórás azt is jelentette, hogy annyi áldás szálljon a házra, mint amennyit elszórnak.

A fonó erotikája, szerelmi erkölcsé.

Egyházi szervek régi és újabb feljegyzései, iratai, írásai egyértelműleg elítélően nyilatkoztak a fonó erkölcséről. A fonó e nyilatkozatokban mint kerítőhely szerepel, ahova az ifjúság csak zúllani jár. E vélekedések a népi erkölcs félreismerésén alapulnak.

A fiatalság élettereje őszintén, közvetlenül tört elő a szerelemben, lendülete gyakran szilajságba, féktelen dévaságba csapott, de az együttélés törvényei ezt a mohó életvágyat gátak közé szorították és társadalmi tényezővé tették. Az együtt-hancurozást, melyben merészebb mozdulatok is adódtak, - gondolva a legények durva öleléseire - természetesnek és kifogástalannak találták. De a huzamosabb testi közelséget és érintkezést a fonó közössége elvetette. A kanálcsattogtatás, guzsalykitétel, guzsalyfektetés, guzsalypisíltetés, /2o2. old./ lényegileg megszégyenítő figyelmeztetés volt a jóban tulságosan sokáig elmerült lánynak. Előfordult, hogy a guzsalyát feldobták a háztetejére /általános/. Ez nemcsak kiközösítés, de kipellengérezés is volt.

A fonóban nem züllöttek el a fiatalok. Ellenkezőleg: a házasság, a családalapítás felé igazodtak, még akkor is, ha a legények testi közeledése darabos volt. A közeledés nyelve se volt mindig költői. A szerelmi élet szabályozásában nagy szerepe volt a nyilvánosságnak és az asszonyok nyelvének, akik valósággal biráskodtak.

Hogy vélekedtek a fonó nemi erkölcséről a népi közők?

Két megkérdezett asszony így vélekedett: ". . Én sokat tudnék a dévánházakról mondani. Világi jány voltam magam is, benne voltam minden rendetlenségben, szerettem én is a motoszkaestéket. De azér vigyáztunk a léniára, hogy azon tul ne menjünk." ".Nincs az a játék, amit nem tudnék. Nagy ku... voltam, teccik tudni, én csináltam a legtöbb játékot. De a becsületre, arra vigyáz-

tam.. mer ugy-e ha a becsület odavan, akkor végi mindennek.." A megkérdezett másik asszony az említett csunya szót nyilván tréfás értelemben használta.

Az idős férfiak még őszintébb szavakat eresztettek meg.

".. Csakugy gyürkésztük a jányokat.. Jó is vót, de rossz is vót, mindig három lábon álltunk, ha a jányokkal gyürkőztünk. De azér csak nem esett kár a jányokban, mint a városiaknál."

".. nyúkáltunk mi, hogyne nyúkáltunk vóna. Mindenki tudta, hogy kinek szive hova huz, keze-lába oda csusz.. de a becsületre nagyon vigyáztunk... hajjaaj, ez nagyon pedáns dolog vót, erre nagyon kellett vigyázni.."

A népi erkölcs - minden darabossága mellett - szűk volt. Az ifjuság erotikája nem lehetett öncélú dolog. Egy értelme, egy célja volt: az összeházasodás, vagy legalábbis ennek a keresése. A lányok, legények egymás iránti érdeklődése egyenlő fokon, de más formában jelentkezett. A csinos öltözködés mindkét nem részéről nemcsak a tetszenivágyás, de az általános illem dolga is volt. De ezen túl másként adták a lányok, másként a legények az érdeklődés jelet.

A lányok egymásközti szórakozásaiban nagy szerepük volt a szerelmi jóslásoknak, melyekből az a kíváncsiság csendült ki, hogy ki mikor, kihez megy férjhez, vagy szereti-e az a fiu, akire gondol? Ugyanakkor igen érzékenyen hatott rájuk a guzsaly, az orsó képe. Az orsószár, a guzsaly alakja erotikus hatást váltott ki bennük, még az is lényeges volt, hogy állt a szösz a guzsalyfőn, hogy volt rácsavarva a fonál az orsószárra, maradt-e szösz a guzsalyon, vagy meztelenre le volt-e fonva a guzsaly. /L. 175. oldal./

A legények iránti érdeklődés nem volt passzív, nagyon is tevékeny volt. Nemcsak várták a fiukat a fonóba, de oda is varázsolták őket /L. 173. old./, a párosító társasjátékokban kiki a magáét választgatta, aki iránt érdeklődött, vagy versenyben font érte. S egyáltalán, az egész fonóház

ugy volt megszervezve, a fonóeszközök olyan szépen voltak fel-díszítve, hogy a környezet is vonzó erővel hasson a legényekre.

A legényeket először az orsólesés, orsó-guzzsalyrablás érdekelte. Ha aztán megkaparintották az orsót, vagy a guzsalyt, csókot szüreteltek. Ment ez nagyban is, amikor az orsót, guzsalyt rakásra rabolták.

De a legény nem érte be a nagybani orsó- guzsalyrablással. Kereste párját a lányok közt. Akit magának kiválasztott, azzal szemben kissé tulzott határozottsággal lépett fel. Leszakította az orsóját a fonálról, elkaparintotta a zsebkendő-jét /általános/. Ha komoly szándékból lépett fel így, s a lány részére sem volt a legény közömbös, már megvolt az első siker: a lány a zsebkendőt azzal az ígérettel kérte vissza, hogy ad helyette mást - ezt az ígéretét meg is tartotta, - vagy nem bánta, ha a zsebkendője a fiunál marad. Az orsót pedig csókkal kiváltotta. /Általános/. Azokon a tájakon, ahol a guzsaly fejét bojtokkal díszítették a lányok, /barkóság, matyóság, alsó Hernádvölgy/, a legény bicskával levágta a bojtot, s megtartotta a maga részére pipa- vagy ostorbojtnak. A lány nem bánta, sőt, örült ennek a legénycsinynak. Azt tartotta a legényről, hogy őt szereti, azért az övét zsákmányolta el.

A fiu, ha látta, hogy fellépését nem veszi zokon a lány, sőt szívesen veszi, már tudta a helyét, a megkedvelt lány mellé üldögélt le. Ezt a hozzáülést - bár feltűnt - a többiek természetesnek, rokonszenvesnek tartották és közeledést láttak benne.

A lány, ha tetszett neki a fiu, hozzáülő szomszédjának biztatást adott. Hozzásimult, neki ejtette le az orsót, olykor-olykor, ha felkelt a guzsalytalpról, s kiment, egy pillanatra rátette a legény vállára a kezét. A párosító játékban, amikor leányválasz volt /1. "Megy a kosár"-típus/, őt választotta, vagy érte húzott fonalat a guzsalyzsószról. Viszont a fiu a leányvásárló játékban /1. "Tetszikézés"-típus 585.old./ hozzá

ragaszkodott, s kiállta érte a legkeményebb és legnagyobbszámu tenyérbecsapásokat is. Az élesszemű cimborák a kölcsönös közeledést már figyelték. A lánypajtás és a legény fejlődő vonzalmát nótába hozták. Párosították, kiházásították őket.

/L.206:oldal./

Az egyre bizalmasabb viszony kedves jele volt a legény felkérése, hogy segítsen a fonásban. Fogja meg a guzsalyt, huzza le a guzsalyfejet és tartsa, majd nyujtsa át neki, ha a felágyszás után bele akarja csavarni a szöszbe /megfigyelés Száraz-völgyön/. A legény ezt szívesen megtette neki. Sőt, tartotta a guzsalyt akkor is, amidőn a lány "hosszut nyutott", "farsangi szálát" eresztett. A lány kérésére úgy ült le a székre, hogy a guzsalyt összeszerelve kézben tartotta, a hány a háta megé állt, és áthajolva a fiu felett, állva magasból font, magas szöszről huzta le a szálát és dobta az orsót forgásba. Ez a szép együttműködés a fonómunka művészileg kiemelkedő, mutatványnak beillő mozzanata volt egyuttal /Bükk-környéki és csereháti megfigyelés/. Ugy is végezték, hogy a fiu állva tartotta a guzsalyt a hosszú nyujtáshoz /Északborsod/. Általánosan szokásos segítség volt a közös orsóáthajtás. A lány az egyik félorsót a legénynek nyujtotta, hogy két végivel vegye két tenyér közé. Az így csévézhető fonalat a lány a maga által tartott orsó forgatásával áthajtotta a legénytől. Az csak tartotta az orsót, ami cséve módjára forgott két tenyere közt, így lassan leadta a fonalat. /Általános/.

A matyóságnál: ha a fiu a guzsaly egyik talpára ült, a lány mellé, vele átellenben, komoly szeretőnek számított. "Tanyás legény"-nek hívták, mert mindig ott tanyázott a lány guzsalyán.

Az egymáshoztartozás érzéséből fakadt a lány szombatesti meglátogatása. Az ifjusági fonóból a hét más napjain is kísérté haza a legény a neki kedves lányt, /kedden, szerdán, csütörtökön/, de a téli hazakísérés legkedvesebb napja a szombat volt. Ezen a napon nemcsak a ház kapujáig kísérté a fiu a lányt, hanem be is ment vele egy órára a házba.

A legénynek ezt a látogatását vették legkomolyabban. A pénteket tartották tilalmas napnak, illetőleg - estének. Pénteken este nem illik a lányt hazakísérni - ezt tartották, mert ezen az estén hűgyos a legény /vagy a lány/. Ha a pénteki estén a fiu megfélekedzett a tilálomról, a lány hagymát csempészett a zsebébe. Nem szívesén tette, mert a legény nem örült a hagymának, de viszont figyelmeztetnie kellett, nem akarta, hogy a többiek csufolkódjanak rajtuk.

Ujabban, amikor sorra látogatták a legények a fonókat, s egy este ötöt-hatot is meglátogattak, természetesen egy helyt nem sok időt töltöttek el. Ha eltávoztak, s valamelyik kislánynak köztük volt a legénye, illetett felkelni és más fonóba távozó szeretőjét a kapuig kikísérni.

Elkötelezettség jele volt egymás kölcsönös megajándékozása. Legszokásosabb szerelmi ajándék a legény részéről a cifra guzsaly, csörgős orsó volt, a délbükkaljaiak és a matyók ezenkívül a cifra guzsalytűt ajándékozták szeretőiknek. Vettek pántlikát, matyóföldön, Mezőkővesden borsallangot, a palócságban színes guzsalyposztót, s néhol /Hernád-környék/ szalagcsokrot is. A guzsaly talpának felső lapját a délbükkaljai legények betükrözték. A tükrözéssel az Abauj-zempléni Hegyközben is kedveskedtek, de itt a guzsaly szárának két oldalán helyezték el a tükröcskéket - belevéséssel. Régente az ajándékguzsalyt "jegyguzsaly"-nak nevezték. A legény viszont cifra zsebkendőrt kapott a lánytól. A zsebkendőajándékozást a legény fontos jelnek tekintette. Ez a kitüntetési mód még nótába is került;

Mig a kovács lovam lábát patkolja,
A szeretőm a zsebkendőm kivarrja.
Varrd ki babám a zsebkendőm,
Varrd ki cifrára.
Hadd tudják meg sej haj, hogy
Legény jár a fonóba.

A matyó lányok mind a kerek, mind a szögletes kiskendő kivarrásában nagy mesterek voltak. Matyórózsás, tulipántos

munkáikba belehimezték a legényszerető nevének kezdőbetűit, s olykor-olykor valami kis üdvözlő verset:

"Piros rózsza, zöld levél,
Ez a kislány választ kér."

Népszerű üdvözlés volt ez is:

"Ugy szeressél engem, mint ahogy én téged."

A barkóság körében ugyancsak szerették verses szöveggel himezni a lányok a legénynek szánt virágos, rozsmaringos kiskendőt. Belehimezték a fiu nevét, köréje virágot, s még jutott hely apró verseknek is:

"Sárga szederlevél, messze fujja a szél,
Köszönöm galambom, hogy mindig szeretnél.."

"Aki téged szeret, Szívből adja neked."

"Ha ránézek nevetek, Barna /szőke/ kislányt szeretek."

Ezt a régi népdalból vett versikét úgy értelmezték, hogy a fiu úgy vegye kézbe a zsebkendőt, hogy mindjárt szeretője jusson eszébe.

Szerették kicsipkézni is a kiskendő szélét, különösen a Takta-Hernád vidéken, Bodrogháza-ban, Abauj-zempléni Hegyközben. A zempléni hegyköziek dalaikban a singolt zsebkendőt említgetik:

A füzéri vasutállomáson vár a szeretőm,
Jaj de szépen ragyog a kezében
Az én singolt zsebkendőm.

A Bódva-völgyében, Csereháton piros cakkokkal, sarkos rózsákkal díszítgették a lányok a fiu számára varrt zsebkendőt.

A Tisza vidéken inkább a zsebkendőszél lyuggalásos díszítése, a mesterkézés /azsurozás/ járta.

Mivel a fonás hétközben általában sürgős volt, leginkább hétvégenként, szombatonként szokták a lányok varrogatni a zsebkendőt. Amikor még a régi viselet volt, a megajándékozott legény a kiskendőt általában a gatyá korcához szorítva, a derekához közel viselte. A Délbükkalján, a Hór völgyében a fiú az ajándékba kapott kendőt ferdén a lajbijához szurta, vagy a gatyá farrészére tűzte. A későbbi időkben a kiskendő a kabát mellső zsebébe került, a lány izlése szerint összehajtogatva, úgy, hogy legesimább vége kikandikáljon. Ha a fiú bepíszkította, a lány kimosatta és kivasalta.

Elterjedt szokás volt a legény kalapjának kivirágozása, kirozmaringozása a lány részéről. Télen szokta vágni a lány a rozmaringot, s rátűzdelni szeretője kalapjára. A feltűzés történt nyilvánosan is a fonóban /alsó hernádvölgyi megfigyelés/.

A legény a már említett guzsalydiszeken és dízes guzsalyakon kívül vett a szeretőjének nagykendőt /kázsmért, delint/. Ha nagyon nagy volt a szerelem, kenderszőszkötőül nekiadta a nyakkendőjét, sőt, mi több, a barkóság körében, s az alsó hernádvölgyön azt is emlegetik az öregek, hogy a lány elkérte a legény gatyamadzagját s ezt használta szőszkötőnek.

A fonóélethez tartozott a szerető megajándékozása csemegével. Köznapokon titokban kínálta meg a lányt a legény /cukorral, mogyoróval, déligyümölcssel/. Karácsonykor nyíltan és kölcsönösen ajándékoztatták meg egymást. Még századunk huszas éveinek végén, harmincas éveinek elején is népszerű volt a barkóság körében a gyümölcskötés. Karácsony vigiliáján volt. A fiú almát, diót, mogyorót kötött fehér vászonkendőbe és adta át nyilvánosan annak a kislánynak, akihez már komoly szándéka volt. Ugyanakkor figyelmességből gondoltak a többi lányokra is. A legény felkötött surcába tette a többi gyümölcsöt, s ebből inálgatta a lánycimboraikat is, ne maradjanak ki ők se. A gyümölcskötést az arlóvölgyi barkóságnál /Járdánháza/ diózás-nak nevezték, hangsúlyozva, hogy a lányok megajándékozásában a dió adásának volt főszerepe. A barkó lányok hasonlóképen viszonyozták a kedveskedést.

A matyóság körében a gyümölcskötésnek az almázás felelt meg /L. 196. old./. Itt is ügyeltek a legények arra, hogy ne csak a szeretett lány részesüljön a gyümölcsből, hanem a többi is. Ezért a lánynak szánt három almán kívül adott a fiu szeretőjének egy-egy szakajtóval, adjon a többieknek is. /Szentistván/, vagy pedig az ablakon gurították be a fiuk szakajtószámra az almát, egyenként a többiek is.

A fiu és lány közt szövődő vonzalom külön kedves szálai voltak a tréfás, címzetes rokonsági kapcsolatba való állások.

A barkóknál a harmincas évekig szokásban volt a keresztapaválasztás. A lány megkérdezte szeretőjét, hogy elmegy-e keresztapjának? Természetesen a legény vállalta a keresztapaságot. Másfelé /dél-abauji, dél-zempléni megfigyelés/ tréfás komaságot kötöttek.

Ezek a kapcsolatok önként vállalt kötelezettségekkel jártak. Ha közös mulatságokat rendeztek, a legény a lányirt is befizetett, s természetesen elsősorban szeretőjét táncoltatta meg.

Megesett néha-néha az is, hogy érzékenykedés, nézeteltérés miatt megszakadt a szerelem. Ha a lány megunta a fiut, a legény ezt hamar észrevette. Ilyenkor még a fonót is elkerülte.

Már én többet nem megyek a fonóba,
Sem a babám ablakára dalolva.
Énfelőlem rózsám ki is alhatod magadot,
Nem verem ki szép szemedből az álmot.

Ha még komolyabbra fordult a dolog, s az elhidegülésből harag lett, a lánytól kapott kiskendő lett az áldozat. A legény kiméretlenül széttépte. Bicskát akasztott a középebe és úgy hasította széjjel.

Ha meg a fiu távolodott el, a lány sem maradt adós. Ő is ki tudta dalolni fájdalmát vagy haragját.

Édesanyám sokat intett a jóra,
Hogy ne járjak este el a fonóba.
Ráhallgattam egy csavargó szavára,
Görcs álljon a hátrafésült hajába.

-- Kis angyalom, fene rágott volna meg,
Hogy mi egymást ne ismertük volna meg,
Átkozott volt az az óra, fonóház,
Kibe babám megismertük mi egymást.

A párválasztás bizony nem ment mindig simán. Ha szakításra került sor, ez a maga nyers őszinteségében következett be. Természetesen a szakítás a ritka esetekhez tartozott. A fonóházi ismerkedések és szerelmi kapcsolatok általában mégis csak házasságra vezettek.

A vegyes fonóházakban az asszonyoknak, anyáknak jó alkalmuk nyílt a fiatalok megfigyelésére. Az a régi jó szokásuk, hogy beleavatkoztak a fiatalok életébe, egymáshoz boronálgatták, segítgették őket, itt, a fonóban is megvolt. Ha a fiús anyának tetszett az a lány, akihez fia vonzódott, vagy menynekvalót talált benne, apró mesterkedésekkel, célzásokkal igyekezett utjukat egyengetni, igazgatni egymás felé. Az összeboronálásnak egy hagyományos módját sikerült megismerni a délbükkaljai Hór-völgyben, Bogácson. "Gedabér"-nek, "Gedabérszedés"-nek neyezték. Párbeszédes formában játszották meg, s még hozzá több változatban, a kötetlen beszéd jóízű rögtönzésével. Az asszonyok felkötött surcban tartogatták a nyálitót fonás közben. A fiús anya ezt kéregette a lányos anyától, s kérését úgy fogalmazta meg, hogy néki a nyálító kijár, mint jogos fizetség, mégpedig a lány őrzéséért, akit saját fiától óvott. Odafordult a lányos asszonyhoz, gyöngéden megbökte, majd párbeszédbe elegyedett vele:

- Gyöttem má, komámasszony!

- Mi járatban van kigyálmed?

- Adja meg a gedabért! /Már ekkor tartotta a markát a nyálítóért/.

- Nem vaót nekem gedám, nincs nekem gedám..

- Hogyne vaóna! Épen én vigyáztam rá, mikor az én bakom üzőgette. /Értve ezen azt, hogy az ő fia járt a kislányhoz udvarolni/. /Vari.: L. 522. old./

A gedabért kérő asszony addig-addig бүkdösködött, szurkálgatott a guzsalyfővel, míg meg nem kapta a kívánt nyálitót. Ha a nászasszonynak kiszemelt lányos anya szívesen vette a fiús anya közeledését, hamar kiadta egy-két marékkaal azt itt szokásos "sózókát" /aszalt vadszilva/.

A vegyes fonókban nyílt legtöbb alkalom a fiatalok megbiztatására. A fiús anya gyakran fordult a menynek kiszemelt lányhoz, s kedveskedő megszólításaiban csupa célzás volt: "Szépet fonj, mer ugjis a menyem leszeli!" "Ugy fonjá, ugy igyekezz, hogy a menyem leszeli!" "Hol vagy má, menyemnek való?" "Jó leszeli-e kis menyémnek?" Ha a megbiztatott lánynak tetszett a fiús anya, s persze még inkább a legény, ugy igyekezett, hogy az anyósnaivaló közelében üljön és ott fonogasson.

Az egymással rokonszenvező nászasszonynakvalók egymás mellé, vagy legalábbis egymás közelébe szerettek ülni. Erősen kínálgatták egymást egyszerű csemegékkal: kukoricamáléval, pattogatott kukoricával, aszalt gyümölcscsel. Közös gondolatuk, szándékuk gyermekeik egymáshozsegítése volt. A friss kenyérrel való kölcsönös kínálgatás már a szülők legkomolyabb vágyait és szándékait jelentette.

Asszonyfonók.

A mindenfelé - így Borsodban is - szokásos asszonyfonók, az ifjusági és vegyes fonókkal szemben az

asszonyok társas életének egy külön területét alkották.

Az asszonyoknak megvoltak a maguk kis benső ügyei, melyek nem tartoztak a fiatalságra, de annál inkább sorra kerültek az ő külön fonójukban.

Ők nem béreltek ki fonóházakat. Az összejövetel helye felváltva, hol az egyik, hol a másik asszony háza volt, tehát sorra jártak. Rokonok, ifjúkori barát nők napközben is, de inkább délutánonként találkoztak.

Korra való különbség nem volt. Az idősebbek közt megjelentek a menyecskék, az új asszonyok is, akik még egy-két évig díszes fonóeszközökkel, bojtos, bóbitás, bokrétás guzsalyokkal fontak. De az idősebbek guzsalyai már szintelenedtek, a guzsalyfők díszítését elhagyták. Szalagjaik barna, szürke, az öregeké fekete színűek voltak. Sokszor megelégedtek egyszerű vékony madzagokkal.

Az asszonyfonókban a hangsúly a munkán volt. A szórakozásban a játéknak, dalnak ritkán volt szerepe. Inkább dalolgattak, de a nóta csak egy-egy megszervezett "görbe estén" lángolt fel igazán.

Az állandó szórakozás beszélgetésben, pletykában merült ki. A társalgás hangja fesztelen, gyakran a darabosságig, sőt, trágárságig szabad volt. Az asszonyok, menyecskék nem tagadják, hogy szerették a csipős, tulszabad beszédet. Meg is mondták őszintén: "Mi mán bátran beszélünk tudja-e? .. menyecskének bekötik a fejét, fel oldják a nyálvét.."

A beszéd témák - bevallásuk szerint - a családi élet intimitásait foglalták magukban, dicsérgették férjeik testi-lelki értékeit, vagy alázták másokéit. Szívesen beszélgettek ifjú rokonok vagy ismerősök szívégyeiről, közelgő esküvőkről, lagzikról, keresztelekről.

A vendégeskedések javát adták a szűkkörű, görbe esték. Ezeken nemcsak közösen összeadott anyagból főzögettek, sütöttek, de italt is vettek, s a férfiak szigorú kizárásával iszogattak. Hamar belelendültek a tulemelkedett hangulatba, egymás biztatásai

kinálgatásakor hamar kicsuszott szájukon egy-egy tulfűszerezett mondás. Ha kiürült az üveg, fekvé megforgatták egymás felé, mondván: "Erre karuljon /guruljon/ a gyerek.." "No, kinek lesz pulyája?" Ugy tartották, hogy amely asszony felé szájával megáll az üveg, annak jövő évben kicsinye lesz. /Bikk. környéki megfigyelés/.

Evés-ivás után még táncra is került sor. Összekaroltak körbe a fiatalabbak; s lánykori körtáncdalokra "karélyoztak", "karalyoztak".

A férfiak általában magukra hagyták az asszonyokat - tudomásulvéve az élet sorját. Megtörtént azonban olykor-olykor, hogy be-betévedt közéjük valamelyik ember vagy legény. Nem uszta meg könnyen. Elkapták az asszonyok, felhajingálták a mennyezet vagy gerenda irányában, nem törődve azzal, hogy az áldozat be-beüti fejét, s még tetejében fizetnie is kellett, hogy megszabadulhasson az asszonyoktól /abauj-zempléni Hegyköz/.

Fiatal házastársak.

A nősülést követőleg az ujember és az ujasszony közös fonóba nem járt. A társas fonó az ujdonsült házaspárok számára megszűnt. A fiatalasszony vagy otthon fonogatott, vagy az asszonyfonóba járt el. Az ember - ha eleget tett a férficimboráknak - elszórakozgatott velük /pincézés, kocmázás/, a felesége kedvéért résztvett rokon téli estéken, ahol egymás társaságában feloldódtak. Az asszonyok fonogattak, a férfiak iddógáltak, kártyáztak. Ez a társas összejövetel már általános jellegű szórakozássá vált, ahol az orsó, guzsaly, rokka megjelenése színezte a hangulatot, emlékeztetve a letűnt, vagy letűnő fonóra.

A fonó mint népszokás értékelése.

A fonó mint népszokás, a borsodi ember társas életének is jelentős szakasza volt. Döntő szerepe volt a fiataloknál a barátság és szerelem ápolásában, a házasságralépésben, az asszonyoknál a társas asszonyi élet kedélyessé tételében.

A társas fonásra mint régi munkamódra szervesen ráépült: a hagyományok egész sorát fejlesztette ki. Szokásrendje századokon át kötelező közösségi törvény volt, dízes külsőségei, költészete, játéka a legközvetlenebbül ható vonzó erőt képviselték. Hagyományai a megye különböző tájainak sajátos színeiben virágoztak. Ahány táj, ahány néprajzi csoport, a fonónak mint népszokásnak annyi színe és színárnyalata volt.

A fonóélet kiváló, gazdag területe volt a barkóság. Itt maradtak meg legtovább a megfogadott ifjúsági fonóházak - a Bükk északnyugati peremén még századunk derekán is. E fonóházak mutatták legvilágosabban a résztvevő fiatalok szervezett egységét, ülésrendjét, s tartották fenn legtovább a kitüntezett legények megtisztelő helyét. Sokáig kedveltek voltak itt a díszesen faragott, ölmozott fonóeszközök, melyeket a lányok még külön díszítgettek. A borsodi barkó fonó tartozott a legjátékosabbak közé, itt maradtak fenn legtovább a lányok játékos munkaversenyei a fonóeszközökkel, melyek nemcsak a kitüntetés elnyerésére mentek, de a legényszerzés versenyesszökei is voltak. Itt sikerült felfedezni a legtöbb kiházásító dalt, s általában a fonó leánydalok javát, meséket, mondákat, a legtöbb találós mesét, a hegyi tájak forrásaihoz fűződő és egyéb, csak a megye nagyon elzárt tájain szokásban maradt legénybűvöléseket és fonóbabonákat. A fonó vonzóerejének nagy fokára vallottak a vendégségek, ajándékozások, melyek egyikehez-másikához külön rígmusok is kapcsolódtak. /Északbükk-ség falvai/. A leány és legény szorosra fűződő, belső kapcsolatának hagyományos jele volt az, hogy a szerelemmel kitüntezett legény keresztapaságot vállalt a lánnyal szemben.

A fonóélet másik nagy színfoltját a matyóság alkotta. Itt inkább a vegyes fonóházak szerepe domborodott ki. A fiatalság gyakran az asszony nép jelenlétében mulatozott. Az asszonyok, különösen az anyák, már észrevehetően beleszóltak a fiatalok életébe. - Itt is igen eleven, pezsgő élet folyt. A matyóságra jellemző színpompakedvelés igen kitűnt a fonóeszközök bőséges cifrázásában. Rengeteg galáris, bojt, bob, sallang, cifra guzsalytű díszelgett a matyó fonókban. Nagy volt az érkező legények becsbentartása. Külön ajtónyitogató lányok várták őket, s érkezésüket díszesen, játékalambok felröppentésével köszöntötték. Társasjátékaik tipusgazdagsága valamennyivel a barkóké mögött maradt, de a dalolásban amazokkal egyenlő erejűek voltak, s a maskarajárásokban felülmúlták a barkókat. Ez utóbbiak némelyikébe beleszótték a matyók régi társadalmi helyzetére is jellemző summás-élet emlékeit. A fonó babonás szokáselemei közül is megőriztek néhányat, különösen a tardiak, akik egészen eredeti módon üzték a legénybűvölést a guzsalytalppal.

/Lásd "Fonóházi leánybabonák, legénybűvölések"/.

A hagyományörzés erejében a három matyó sziget eltért. Legtovább, századunk derekáig, Szentistvánon és Tardon őrizték a fonót. Mezőkövesd aránylag hamar felhagyott vele. Az előző világháború után itt hamar megszűnt a fonóélet. Az epikus hagyományok pedig általában hamar megritkultak, - a mesemondás hanyatlása a matyók körében az egyik legérezhetőbb veszteség.

A fonóhagyományokban gazdag tájak sorába tartozott a Délbükkalja is. Sokban rokon vonást mutatott a Büktől délre lakó matyósággal. Inkább a vegyes fonókat kedvelték itt is. A színpompa, a díszes megjelenés a matyókéhoz hasonló volt. Már a fonóeszközök legszebbjeiről a gyönyörű tulipántos, választóvízes díszítésű guzsalyokról, csörgős orsókról nevezetes volt a Hór-völgy és környéke, s még ezeket, különösen a guzsalyakat, nagy bőséggel ékesítették a lányok, galárisos, gyűszűs gal-

lérkákcal, bojtokkal. El volt terjedve itt is, mint a matyóknál, a cifra guzsalytű használata. Jól előtűnt a fonó megszervezettsége. Az elhelyezkedés rendje meglehetősen kötött volt, a kiváló fonólányok megkülönböztetett, diszes helyet kaptak /"tetsző helyek", "tyükrös helyek"/. A kiházasító dalok és játékok aránylag bő változatokban virágoztak itt. A párosító játékok némelyike megőrizte az eredeti lejátszás archaikus vonásait: a párbeszédek dallamos formáit. - Nagyon szerették a maskarázásokat. A legtöbb maskaradalt a Délbükkalján sikerült meglesni. Változatos maskarajátékaik közt - a matyókéihoz hasonlóan - szerepelt a summásjáték is, jeléül annak, hogy a summáséletből a délbükkaljak is kivették részüket.

Szórványemlék ugyan, de becses szokásemlék délbükkaljáról a lányos és fiús anyák tréfás, párbeszédes játéka: a gedabérszedés. Régi szokáselem, melyet egyelőre csak a Hór völgyén sikerült felfedezni. Násznak való szülők hagyományos párbeszéde a fonóban, mely különösen a fiús anya közeledését árulta el. /L.234. oldal./

A Délbükkalja a fonó hagyományainak megőrzésében, megtartásában is kiváló volt: a fonóházak századunk derekáig elevenen működtek.

Külön szép színfolt volt sokáig a Bódva-völgy-Cserehát tája. Ifjúsági és vegyes fonókban igen sokféle játék, dal zajlott. Feltűnően szívósan éltek a fonóházi babonák, legénybűvölések különböző edényekkel. Itt tűnt fel erősen a magyar-szláv dal és játékkeveredés a fonóházi dalos játékokban, melyek a Bódva-völgy-Cserehát táján élő magyar-szláv népi elemek érintkezésére vallanak. - Igen szerették a maskarajátékokat. Általában a jó humorra hajló kedélyvilág jellemezte Észak-borsodnak ezt a táját.

Ehhez a tájhoz hasonlíthatjuk a Hernád mellékét és az Abauj-zempléni Hegyközt. Eltérő nyelvjárásuk ellenére egyező vonás a fonóbabonák /legénybűvölések edényekkel, fali tárgyakkal, szerelmi jóslások kendermaggal/ nagy kedvelése, a polka-

szerű táncos leányjátékok elterjedettsége, - amiben a magyar-szláv etnikai érintkezés kulturális nyomai figyelhetők meg. Mindhárom említett területen az ifjúsági és vegyes fonókat jól ismerték. Ezek nem zárták ki egymást. Inkább a Hernádmellék déli szakaszán szorultak háttérbe az ifjúsági fonók.

A zempléni táj leggazdagabb szigete a Bodroghköz. A fonóélet nagy fejlettségét érzékeltette már a fonó munkakösségeinek több típusa, a kanákák, kanálkák változatai, az állandó jellegű vegyes fonókák, ifjúsági fonóházak, asszonyfonók. A hagyománykincs gazdag volt, sokoldalú volt, s időtállóan bizonyult. A fonó lírájának hagyományos hangjai a barkóságon, Bükk környéken kívül itt zengtek legtovább, a keletmagyarországi népzenedialektus jellegzetes hangfordulataival, erőteljes balladaköltés fejlődött ki, sokáig élő balladákkal. A bodroghközi nép epikai költészetének erejére a fonó prózai epikus hagyományaiban is /mesék/ ráismerhetünk. A fonójátékokban a többi erősen hagyományörző területhez hasonlóan számos archaikus vonást fedezhetünk fel különösen a párosító játékok párbeszédes, olykor-olykor dallamos fordulataiban. Dusan virágzott a fonómaskara itt is. Nagy lelkesedéssel és sokféle színben idézgették fel a maskaraemlékeket. Ismerték még és meg is szólaltatták a maskaradalek sajátos típusának itt elterjedt változatait is.

A fonóhoz való ragaszkodás napjainkig tartott. Még nem is oly rég, a negyvenes évek végén, a fonóvégző mulatságokat, kanákabálokat a közösségi művelődési házakban rendezték meg.

Bodroghköz a fonó hagyományainak ápolásában Borsod-Abaúj-Zemplén megye legrepresentatívabb tájaihoz tartozott.

A fonó folklórját már kevésbé ismerjük a Takta-közből, de a hagyományok szórványos emlékei közt vannak a bodroghköziekhez fogható értékes adatok /leányjátékok, dallamos párbeszédű párosító játék/.

Legkevesebb emlékünks van a Tisza mellékről. Ezen a tájon szűnt meg a fonó leghamarabb.

A tájankint erősebben kiütköző néprajzi sajátosságok mellett természetesen jelentkezik a hagyományok nagy hasonlósága is /általános hagyománytípusok, közhelyek/ - tájankinti finom eltérésekkel, vagy már a kiegyenlítődést mutató érintkezéssel, egyezéssel. Ezért a hagyományanyag gyűjtésében az alig eltérő változatokat is rögzíteni kellett.

Századunk elején még általánosságban virágzott a fonóélet. A fonó munkaközösségek szilárd alapokon álltak, még a gyöngye termő területeken is, shová jóformán máshonnan kellett hozni a nyersanyagot. - A házi textilszükségletek a század elején nem sokat változtak. Kellott a tartós házianyag a ruházkozásban, háztartásban, gazdaságban. Egyes tájakon /barkóság, Bükk környék, Cserehát északi része, Bodrogköz/ ez a textiligény még a század derekán is fennállott. A fonó továbbélését biztosította a paraszti élet helyhezkött-sége is.

A hosszú téli estéken a parasztság társas szórakozási igényét jól kielégítették a fónóházak, ahol nemcsak a közös munkával egyidejű aktiv, tehát mindenkire vonatkozó tevőleges szórakozás folyt, de itt jöttek össze vasárnap esténként, s a farsangi mulatságokat is itt szervezték meg, s bonyolították le. A fonó évtizedekig szokás maradt századunkban Borsodban is.

A textiligények és a termelési módok megváltozása különösen az első világháborút követő években észrevehetően jelentkezett, s magávalhozta a fonóélet változását.

A gyári textil először a nyiltabb, forgalmasabb, nagyobb községekben kezdett terjedni és hódítani. Térhódításával együttjárt a házi fonó munkaközösségek - s ezzel a fonó mint népszokás - hanyatlása, főleg a délborsodi forgalmasabb falvakban.

Századunk derekán a fonóélet hanyatlása a megye területén csaknem általános jelenség. Egyes elszigetelt területek /az említett erős hagyományörző tájak/ kivételével az elszürkülés, a hagyományokban való szegényedés képe uralkodóvá vált. A munkaközösségek hanyatlásához hozzájárult a hatóság zaklatása is. A fonóházakat mindinkább felváltották a sorrajáró fonók.

A fonó szokásrendje meglazult, a közösségeket összetartó morális és mágikus szokáselemek elvesztették erejüket.

A fonó munkaközösségeknek századunk második felében való általános megszűnésével a fonó mint népszokás is letűnt. De hagyományainak egy része még az utóbbi években továbbélt. A fonót sok helyen felváltották a házi társas varrogatások. A legények még egy ideig felkeresték a varrogató lányokat, s eljátszogattak, eldalolgattak velük, még fel-felidézgetve néhány fonóházi emléket /párosító játékot, dalt/. - Legtovább a maskarázások tengődtek, vendéglátó alkalmakkor, főleg disznótörök idején, házrajárások, koledálások formájában - ezek még ma is meg-megújulnak, jelentősebb alakítókézség, stílus nélkül.

A fonó megmaradt hagyományainak sorsát napjainkban a paraszti életforma gyökeres átalakulása pecsételte meg. Az évről-évre egyre hatalmasabb iramban előretörő iparosodás kimozdította faluról a férfilakosság tekintélyes részét, főleg a fiatalabb korosztályokat. Ezt a kimozdulást követőleg megszűntek a lányok kis kézimunkaközösségei. Az együttészórakozás hagyományos módja megszűnt. Helyébe a szórakozás mai módjai léptek /mozi, rádió, sőt: modern táncmuzsika/.

A fonó mint népszokás ma már csak az idősebbek emlékezetében él - egyre homályosabban, töredékesebben, s velük halad a sir felé. Az utókor mégsem hagyja teljesen elveszni.

A tudomány keresi, kutatja, rögzíti, s a néprajz módszereivel bemutatja, mint a dolgozó nép közösségi életének egy lényeges szakaszát, hivatkozva élménygazdagságára, egykori közösségformáló erejére, arra, hogy szegényes, szűk munkahelyen az együttműködés szerény módján hogy tudtak népi kultúrát teremteni. A művészeti tömegmozgalom a reprezentatív népi hagyományok helyi összegyűjtésével és feldolgozásával, színrehozásával fellelveníti, megjeleníti, mutattvánnyá, produkcióvá teszi, s az élménykeltés közvetlen erejével tudatosítja a tömegekben: nevezetes és szép népszokás volt, kulturális életünk egy szerves része, méltó a jelenkor megbecsülésére.

A tudományos gyűjtő és rendszerező munka még folyik, a művészi tömegmozgalom további érdeklődéssel és lelkesedéssel állítja a fonót rendezvényeinek, kulturális seregszemléinek sorába - Borsodban is /Tard, Mikóháza, Szentistván, Karcsa/.

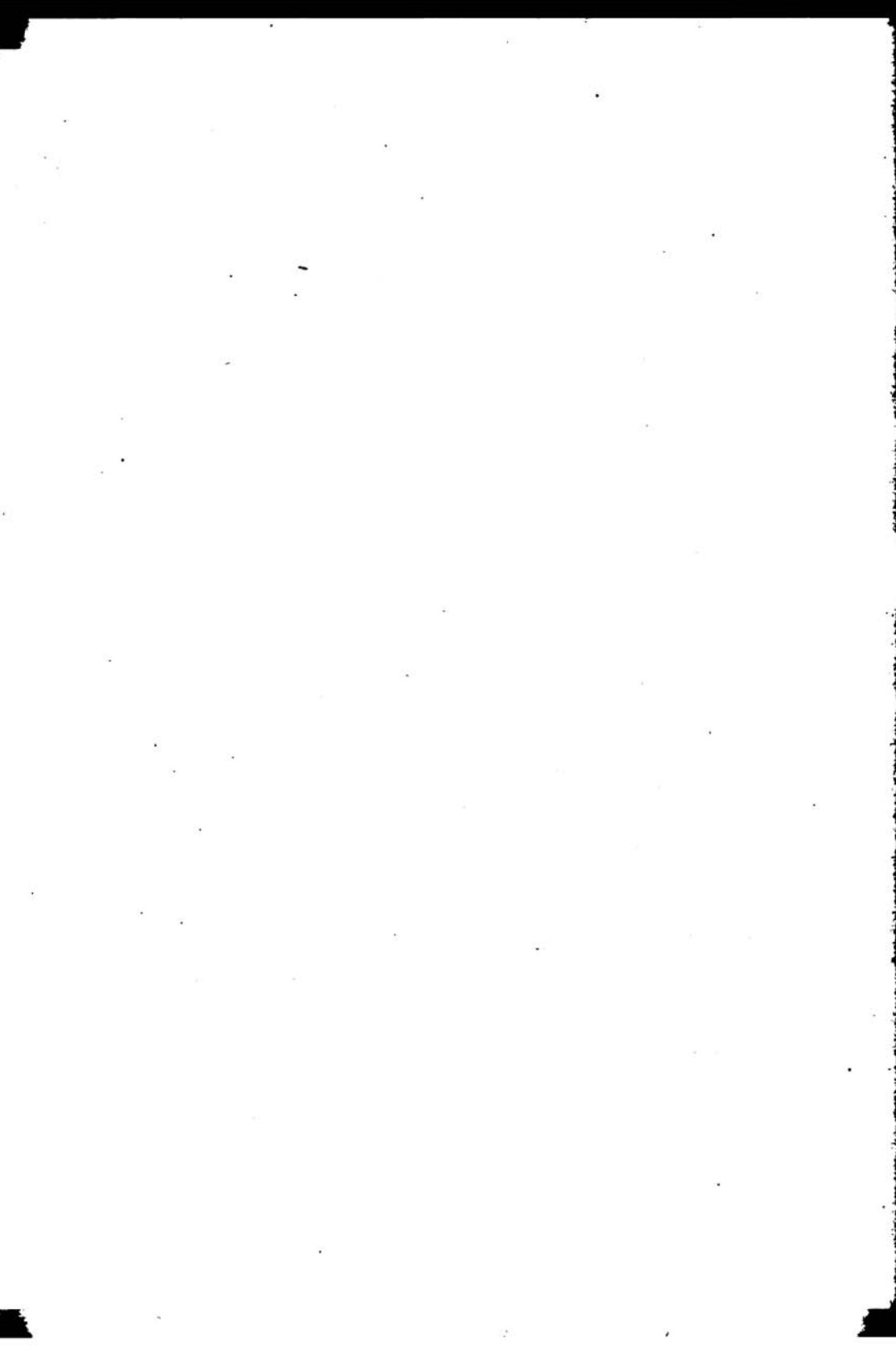
Sőt, a fonó ismerete iránti érdeklődés egyre fokozódik. Dolgozó társadalmunk történeti szemléletének szélesedése és a népi kultúra tudatos ápolására való törekvés világosan magyarázza ezt a mind általánosabbá váló érdeklődést. - Lezárjuk a multat, de nem dobjuk el.

Mai életünk szerves előzményének tekintjük, s a népi kultúra emlékeinek megismerésével dolgozó népünk társadalmának: önmagunknak megismeréséhez jutunk közelebb. - Ez a szemlélet kell, hogy vezessen a fonó mint népszokás értékelésében is. Felmérjük, bemutatjuk és megszólaltatjuk a fonó hagyományait, annak bizonyosságára, hogy a tegnap dolgozó társadalmának ezt a szellemi örökséget is meg tudjuk becsülni és számon tudjuk tartani.

=====

ADATTÁR

II.

A fonó költészete, játékvilága.

Az ifjúsági fonóhoz mint népszokáshoz tartozó szellemi javak egyes kategóriáiról /diszes külsőségek, a közösséget formáló morális és mágikus szokáselemek, vendégeskedések; szólásmondások/ e népszokás rendjének ismertetésében már volt szó.

A fonóhagyományok közt tekintélyes szerep jutott azoknak, melyek a maguk egészében az együttlét idejét szórakoztatva, gyönyörködtetve töltötték ki: nótáknak, balladáknak, meséknek, mondáknak, találós meséknek, vendégségi rigmusoknak, játékoknak, mutatványoknak. Ezek tárgyköreibre és szerepükre eddig csak utalás történt. Közlésükre ez uton, az adattárban kerül sor.

Az adattár összeállításában három szempont dombozott ki: a gyűjtött anyag kiválasztásának, elrendezésének és leíró ismertetésének szempontja.

Az anyag kiválasztása.

A gyűjtés során sokféle és egyes részleteiben terjedelmes anyag gyűlt össze. Ennek megválogatásában rugalmasnak kellett lenni. Mindjárt felmerült a kérdés: meddig terjeszthető ez az anyag a fonóélet ismertetésének keretén belül?

Két szélsőség közt kellett mozogni. Az egyik: a hagyománykincs tulzott leszűkitése. A másik: ennek tulzott kiterjesztése.

Ha leszűkitünk, s csak azt fogadjuk el, ami csupán a fonás képzetéhez kapcsolódott, éles, de merev és részleteiben szegény képet adunk. A fonóban nemcsak kenderről, orsóról, guzsalyról, fonásról, fonóházról szólt a nóta, vagy ballada, a játékokhoz sem csupán kendert, guzsalyat használtak. Sokkal nagyobb hagyománykincs keletkezett, mely a fonás képzetén túlnőtt.

Visszont ha minden együttdalolt dalt vagy balladát, vagy akár mesét, történetet a fonóhoz kötünk, s más társas összejövételektől elvonatkoztatunk, tipizálás helyett generalizálunk. Helytelen az ifjúság szerelmi költészetének tulzott áttemelése a fonóéletbe. De még helytelenebb a mesék minden fajtájának a fonó keretébe való beillesztése. A mesélés, regélés más társas együttlét idején /kukoricamorzsolás, dohányysimitás, summás-élet, katonaság/, vagy éppen szűkebb családi körökben /nagyszülők, unokák közt kivált/ még elevenebben hatott, mint a fonóban, ahol a tartós és szinte mindennapos együtttűdögélést nehezen bírta a fiatalság, s inkább dallal, játékkal fűszerezte.

Az anyagkiválasztásban el kellett kerülni azt a hibát, hogy mindent a fonó sajátját ki, s egyúttal óvakodni kellett a tulzott leszűkítéstől is. Az adattár származtatásában ezért nem a fonás képzetéből indultam ki, hanem a fonóban való együtt-szórakozás **alkalmi jellegére hivatkoztam**.

A kisméretű, de a fiatalságot éppen ezért bensőségesen összeszoktató, állandóan használt fonóhelyiségek, a munka rendje, menete, legények, lányok egymás iránti érdeklődése, a találkozás és együttsszórakozás közös élménye - e tényezők a maguk összességében jelentették a költészeti és játékhagyományok közös pangulati alapját. A fonó az együttsszórakozásnak, költészetnek, játéknak nem csupán témája, hanem a szó legtágabb értelmében: alkalma volt.

Ezért a hagyománykincsnek azokat a kategóriáit, melyeket a fonó mint népszokás ismertetésében felsoroltam, alkalmi jellegű népköltészeti és játékanyaggal igyekszem kitölteni. A nóták zömét a lányok párosítódalai és legények-lányok páros felelgetősei adják a házasságtréfáló monológokkal, de jól ideillenek a fonóéletet, leányéletet dicsérő, legényváró, legénytréfáló, a legények érkezését jelző dalok, ugyancsak helyénvaló az esti dalok kiválasztása és keretbehelyezése. Néhány daltípus inkább a játékokhoz és maskarákhoz kapcsolódik, ezért a játékok, maskarák közlésében kerülnek sorra. Külön kis kate-

góriát alkotnak a szakítva bucsuzó nóták.

Az általános érzést kifejező szerelmi dalok közül csak keveset választottam ki, inkább a legényeket dicsérő leány- illetőleg a leányokat dicsérő legénydalokat.

A balladák közül azok vannak kiemelve, melyeket legkönnyebben tudtak dramatizálni, vagy párbeszédesen, vagy monologizálva, s tárgyuknál fogva is a legnépszerűbbek közé tartoztak.

A szépprózai hagyományok közül a temetői tárgyú mondák és mesék érdekelték leginkább a fonóháziakat /temető megkísértése, halottidézés, ördögidézés/. Míg a dalok, balladák kiválasztásában az anyag viszonylagos bősége, a mesék, mondák kiválasztásában a gyűjtés aránylag gyér eredménye okozott gondot. Az előbbieknél inkább a tárgykörök szerinti szűkítés, utóbbiaknál az anyag minél nagyobb mértékű felkutatása és példatárba helyezése volt a főcél. Az ép mesék mellett sajnos csak töredékek, vagy vázlatos, hézagos meseszövegek kerültek felszínre. Ezekből is kellett néhányat közölni, hogy legyen valamelyes fogalmunk olyan néprajzi területek meseemlékeiről, melyek a meséköltés szempontjából nagyon megszegényedtek, s csak romjai maradtak meg a hajdani meséknek.

A találós mesék kiválogatásában is a bőségre törekvés látszik - mérsékelt eredménnyel. A gyűjtött rejtvények nagy része tartalmában egészen távolállott a fonótól. Akadtak olyanok, melyek rabi eredetűek, valószínűleg rabságot viselt emberek közvetítésével kerültek a fonóházakba /az apát a börtönében tápláló lány, gyermekgyilkos anya, mint megcsalt feleség, a vemhes lovat megölő és hasi csikáját megölő ember, a rabnak küldött csomag megdézsmálása - típusok/, vagy a katonaélettel összefüggőek, vagy a férfimunkakörbe tartozóak /eszközök, férfi munkamód/. Mivel a fonóban inkább a lányok egymás közt szórakoztak találós mesékkel - hasonlóan a mesemondáshoz,-

inkább a hozzájuk közeleső tárgy rejtvényeket válogattam ki: szövésről-fonásról, házimunkáról, házi környezetről szólókat. Ezek fogalmi köreit még kibővitettem a természetről, természeti jelenségekről, időről szóló talányokkal. Ez utóbbiak a lányok érdeklődési körébe igen gyakran belekerültek, sokkal inkább, mint a férfi-életmód körébe tartozó rejtvények.

A népköltészeti hagyományok területéről legkisebb számuk a fonóházi rigmusok, mondókák. Ezidő szerint csak egyterületről /Északbükkalja/ sikerült gyűjteni /főtt kukorica feladó mondókák/, más tájakon eddig még nem jöttem nyomára fonó-rigmusoknak.

A játékok kiválasztásában a fonó helyi és munkamenetbeli sajátosságaira kellett figyelni. A példatárba azok a gyűjtött játékok kíváncsoltak, melyeket a szűk munkahely, a fonogatás, üldögélés, az attól való szabadulásvágy - és természetesen a kétnembeli fiatalság ideiglenes különléte, majd találkozása - e tényezők mindegyike együttevén határozott meg. Ismét hangsúlyoznunk kell, hogy a fonó volt a leghosszabb és legellenállóbb téli időnyomunka, s így a fiatalságnak is leghuzamosabb együttléte. A télen oly kedvelt zárt helyi játékokat itt játszották állandó társaságban. Külön lányjátékokat és legények-, lányok együttjátzásait, ezt a két szakaszt, a fonóéletben látjuk megosztva. A leányjátékokat, melyek zömét a testedző, ügyesen megszerkesztett, megformált hancurozások alkották, a fonón kívül nehéz elképzelni. A kukoricafosztó, dohányysimitó, tollfosztó nem volt alkalmas a lányok külön hancurozásaira. A legények-lányok közös párosító játékaik is a fonóban fejlődtek ki legjobban, épen azért, mert itt találkoztak leggyakrabban. Szűk volt ugyan a tér, de a guzsaly, orsó, kender, nem sokat foglalt el belőle, a teret aránylag jobban tudták bővíteni, mint más zárt munkahelyeken. - Nem esünk tulzásba és egyoldalúságba, ha a lányok testedző játékaikat, bár ezek egy kis részét a legényektől vették át, továbbá a legények-lányok együttes párosító játékaikat a fonóéletre jellemző játékoknak tekintjük. Ezeken kívül apró tréfás beugrató játékok is voltak, melyeket legszívesebben a fonóban játszottak le.

Külön figyelemreméltó a mutatványok, maskarák bevittele a fonóba. A mummákat, ihesztőket, ötöztetetteket, masmuszokat, paszulykákat, pacurkákat, pócurkákat, pócirkákat, pucerkákat, putyerkákat, mócirkákat, móriókat, maskurákat leggyakrabban mint fonóemlékeket emlegették az adatközlők. Határozottan úgy nyilatkoztak, hogy a téli időszakban fonóházról-fonóházra menve, szerepeltették e maskarákat, s csak másodsorban használták ezeket koledálásra, disznótorok idején. Ezeket a maskaraemlékeket válogatás nélkül közlöm. Nagyon sok változatuk van, s az adatközlők szóbeli visszaemlékezései a maguk közvetlenségében mind-mind csupa élményt sugároznak. A szószerint lejegyzett adatokból nemcsak megismerjük a maskarázást, de kiérezzük a közlők őszinte vallomásait, vélekedéseit is, megfigyelhetjük, hogyan becsülték, élvezték a maskarázásokat, milyen jelentőséget tulajdonítottak e játékoknak a régi fonóéletben.

Az adatok minőségi kiválasztásában sok az engedmény.

Az anyag tulnyomó része esztétikailag is értékes. Szép és szórakoztató. Akadnak aztán dalok, játékok, találós mesék, melyekben darabos, vaskos részek ütköznek elő, a maguk természetességében. Adattárról lévén szó, az anyag közlésében naturálisaknak kell lennünk, a néplelek skálájának lehetőleg minden fokát meg kell mutatnunk. A szellemi javak kiválasztásában értéknek kell elfogadnunk mindazt, amiben van ötlet és megszerkesztés, formába öntés még akkor is, ha a kérdéses adatok vizsgálatában a mai ember ízlése a régi népizléssel nem ért egyet.

Vizsont az is természetes, hogy a szellemességet mindenképpen nélkülöző adatoknak nincs helyük a példatárban.

Általában azokhoz az adatokhoz ragaszkodtam, melyek elterjedettsége bizonyította, hogy a népizlésnek megfelelő, tartalomban és formában jelentős emlékek.

Ezek közt jó számmal találhatunk olyanokat, melyekben ma is van szépség, szórakoztató erő, s a népművészeti tömegmozgalmakban közvetlenül, vagy közvetve felhasználhatók.

Felosztás, elrendezés.

A gyűjtött és kiválasztott anyag alkalmasságak bizonyult a példatári csoportosításra.

Ez a gyűjtemény még nem teljes. De az eddig előkerült adatokból is - megfelelő csoportosítással - már kibontakozik egy leíró rendszerezés lehetősége. A csoportosításban kategóriák, műfajok, típusok és változatok szerepelnek, melyek a fonó költészetéről és játékvilágáról nemcsak álló, merev képet adnak, de a szellemi javak térbeli mozgására, elterjedésére is figyelmeztetnek.

Az anyag elrendezésében két törekvés ütközött össze: a tájak szerinti megkülönböztetésre és az egységre való törekvés. Kiváncsnak látszott a folklóre-anyagnak elsősorban tájak szerinti csoportosítása. A népköltészeti, népzenei és népi játékanyag egyes műfajai egy-egy kiemelt földrajzi területen belül meg-megismétlődve kerültek volna sorra.

A tájak szerinti főcsoportosítást azonban nehézségek gátolták meg. A hagyományanyag földrajzi rétegződése több helyen összeolvad. Sok az érintkezés. Az eltérések még leginkább nyelvi és népzenei vonatkozásban érzékelhetők, gondolva az egyes nyelvjárási területekre. De a nyelvi és zenei eltérések nem eleget tesznek a teljes hagyományanyag földrajzi területenként való megkülönböztetésére - gondolva a cselekményes adatokra /játékok/, melyek nagyjából mindenütt ugyanazok, legfeljebb elnevezésük, vagy szövegezésük - itt-ott dallamkészletük változott tájankint.

A földrajzi csoportosítás ártott volna a példatár egységes, összefüggő összeállításának. Az itt sorrakerülő szellemi javak műfajai, kategóriái, sőt, már eddig is fellelt típusai feloldódtak volna, szétszakadtak volna különböző helyeken bemutatott változatokra. A műfajok, kategóriák tájankinti állandó ismételtetése is a szerkesztés rovására ment volna.

De nehézséget támasztott a gyűjtés tájankint eltérő sikere is. Egyes helyekről több, másokról kevesebb adat került

felszínre. A felkutatott területek gazdagabb, vagy szegényebb eredményeiből könnyelműen következtethetnénk egyes tájak hagyománygazdagságára, vagy szegénységére. A gyűjtés közben maradt fehér foltok, vagy szegényes eredmények mögött még lappanghatnak fel nem kutatott emlékek, vagy ha már nincsenek, nem valószínű, hogy régen sem voltak.

Az anyag csoportosításának legszilárdabb alapja a kategóriák és műfajok, s ezeken belül a tárgykörök szerinti felosztás. A hagyományok tájankint eltérő jellegzetességei majd ezek leíró ismertetése során az egyes hagyománytípusok és változatok tájankinti összehasonlításakor tűnnek ki.

A példatár beosztásának vázlata:

A. Népköltészeti emlékek.

I. Dalok.

1. Lányok dalai. /Lányélet dicsérete, legénytréfáló, öregeket tréfáló dalok, párosítók, legényvárók, hívogatók, legényfogadó nóták/.

2. Legények sétadalai. Érkező dalok.

3. Legények-lányok közös dalai /legény-leányvásár, felelgetősek, házasságot tréfáló dalok, esti dalok./

4. Szakitva bucsuzó dalok, kesergők.

II. Balladák.

1. Komoly balladák.

2. Víg balladák.

III. Mesék, mondák.

1. Örögszerető, halottszerető mesetípusok, keveredett típusok.

2. Temetői tárgyú mondák.

IV. Találós mesék. /Szöveg-fonás, lakóhely környezet, természeti jelenségek, természeti környezet, emberi környezet tárgyköréből./

V. Rigmusok, mondókák. /Kukoricafeladás, gedabérezés/.

B. Játékok.

1. Lányok játéka. /Táncos játékok, testedző játékok, beugratók/.
2. Legények-lányok közös játéka. /Párosítók, legény-ügyességi játékok, beugratók/.

C. Maskarák.

A példatár műfaji beosztása nem fedi pontosan a fonó, mint népszokás egyes szakaszait, de a csoportosított anyag jól felhasználható e szakaszok illusztrálására.

Az adatok leíró ismertetése, közlése.

Az egyes kategóriákon, műfajokon belül tematikailag és formailag összetartozó vagy legalábbis rokon vonásokat mutató hagyományok, ezek a többé-kevésbé népes változatok jól felismerhető típusokban összegeződnek. Egyező és eltérő vonásaik alapján világosan kiütközik rajtuk a rokonság, s egyuttal a tájbeli színeződés, variálódás.

Leíró ismertetésük ezért nem szorítkozik csupán a közlésre, hanem kiterjed egyrészt az eddig fellelt típusok általános tematikai és formai jellemzésére, másrészt a változatok összehasonlítására.

Az anyag tipológiai felosztása a változatok bemutatásával a gyűjtemény eddigi eredményeiről meglehetősen áttekinthető képet ad. Vannak típusok, melyeknek a jelenhez mérten feltűnően nagy számú változatai kerültek felszínre. Országsszerte még sokfelé ismertek. Borsod csaknem egész területén sűrűen el vannak terjedve /kiházásító dalok több ismert típusa: "Sárga csikó, csengő

rajta", "Széles a Tisza, magas a partja", "...né káposztát főz", "Zug az erdő, zug a mező..", lánydicsérő dalok közül: "Ez a kislány úgy éli világát.."; esti dalok közül: "Este van, este van, elmúlt kilenc óra..", legény-leányvásár-dalok: "A-i vásártéren." Ide tartoznak a házasságtréfáló monológok: "Mikor még én tizennyolc éves voltam..", a balladák jó része: "Halálra táncoltatott lány", "Megöltek egy legényt..", "Gyöngyvári urfi", a vigballadák közül: "Egyszer egy királyfi", "Ha kihajtom a libámat..", "Elmentem a piacra..", idetartoznak a mondák a sirkereszttrábló legényről, a találósmesék szövő-fonó munkáról, házi környezetről szóló típusai, idetartozik a játékok zöme.

Vannak változatokban gazdag típusok, melyek a megye bizonyos tájain terjedtek inkább el, s az illető tájaknak szinte napjainkig fennmaradt hagyományörző erejét példázzák /"Száras görét égettem" - játéktípus Északborsodból a közepső Sajóvölgytől a Bódvavölgy-Cserehát tájain, Hernád-völgyön át az abauj-zempléni Hegyközig, - "Keresd meg a tüt" - játéktípus az abauj-zempléni Hegyközben, fonóverseny-játékok a barkóság területén. A kiházásító dalok csoportjából "Lányok ülnek a toronyban" ma még a Bodrogházban ismeretes, - kukoricarigmusok Észak-bükkaljáról "Gedabér-szedés" Délbükkaljáról.

Mindkét népes rokonság változataiban az alig észrevehető eltérések mellett élesebb, színesebb eltérések is érezhetők. Külön vizsgálatot igényelnek azok a típusok, melyeknek eddig kevés változatát sikerült felszínre hozni, de e változatok a megye egymástól távoleső területein is felbukkantak, s jól érzékelhető, színes eltéréseik vannak. A hagyománykincs régebbi rétegeihez tartoznak, történeti értékük nagy /kiházásító dalok közül: "Kitették a selyemkendőt lobogni.." táncos játékok közül: "Hej tulipán, tulipán..", idetartoznak az ördögszeretőről, halottszeretőről szóló temetői mesék, maskaracsufoló dalok, tréfás halottbucsuztató maskarajátékok sirató dalai./Ki kell emelnünk azokat a típusokat is, melyek szűkebb földrajzi

területekre korlátozódnak, s változataik eddig nagyon gyéren kerültek elő. Van köztük sok történeti értékű, régi emlék, de kevesen emlékeznek már rájuk /a fonóban megölt Varga Jani balladája/, a legénybosszunak áldozatul esett Szűcs Mária balladája. Előkerültek olyan típusok is, melyek szórványos jelenségeknek tűnnek, de megszerkesztésük, formai értékük arra vall, hogy valaha népes rokonságuk volt, de ez a rokonság kihalt /"Mondj uradnak engem!" vigballada Bodrogházban, ülő tánc Abauj-zepléni Hegyközben, hónapok neveit recitáló legényváró daltípus az alsó Hernádvölgyben, "Sárilika"-táncjáték Délbükkalján/.

Bekerültek végül a példatárba olyan adatok is, melyeket nehéz tipológiai rendbe sorolni. Változataik nincsenek, nem érződik rajtuk, hogy hagyományos multra nyulnak vissza. Szórványos jelenségek.

A hagyománykincs tipológiai elrendezésében és a típusok, változatok leíró ismertetésében az egyes műfajoknak megfelelő szempontok érvényesültek.

A dalok tipológiája a tematikai, szövegbeli és dallambeli rokonságra épült. A változatokban felismerhető szöveges és melodikus rokonság jól kifejezi az egyes típusok tematikai egységét. A szövegváltozatok valamivel szorosabban tartanak össze, mint a dallamváltozatok. Ez utóbbiak egyes tájak zenei izlésének megfelelően a dallamfordulatokban merészebb eltéréseket csendítenek meg, sőt más dallamtipusokra is átugranak. - Általában a dalszövegek kezdő sorai foglalják össze a változatokat típusokba.

A dalokéhoz hasonló a balladák tipológiája. E műfajnak a fonóélet keretében hangsúlyozottan kiemelt néhány típusát a balladai mondanivalók, a hozzájuk alkalmazkodó szövegek és dallamok határozzák meg. Kevés kivétel itt is van. Egyes balladai szövegközhelyek, sőt, zenei frázisok is, olykor-olykor átoszuszhatnak egyik balladatípusból a másikba. Egyébként a balladaváltozatokban is gyakori jelenség tipikus szövegekhez tipikus

dallamok kapcsolódása. A mesék területe le van szűkítve temetői tárgyú mesetípusokra. A mesék változatai a különböző tájak nyelvi és stilisztikai eltéréseinek megfelelően színeződtek, de emellett finom tartalmi eltéréseket is mutatnak.

A mondák, történetek néhány típusa ugyancsak temetői tárgyú. E típusok a temetőben lejátszódó események fajtái szerint oszlanak meg. A változatokban nemcsak a tájnyelvi eltérések, de a rögtönzések, beállítások, helyzetteremtések többféleségei is kiütkeznek.

A mondókák kis szűk körében, - mivel eddig csak elszigetelt két területen sikerült rájuk bukkanni, a leíró ismertetésének nincs lényeges szerepe.

A játékok tipológiai csoportosításának szempontja más a lányjátékokban és más a legények-lányok párosító játékaiban.

A lányjátékoknál a mozdulatok és ezek megszerkesztésének féleségei a tipikusak, táncos játékokban tipikus szövegek is szerepelnek. Ezért a leányjátékok típusait a mozdulatok fajtái és a szövegek tipikus előfordulása esetén - a szövegkezdések is jelzik.

A párosító játékok a párbeszédes formák közhelyekké vált kezdő sorai szerint vannak típusokba osztva. Ez a formális megkülönböztetés megkönnyíti az áttekintést, s alkalmas arra, hogy szemléltesse a párosító játékoknak a fonó mint népszokás tárgyalása keretében történt tartalmi ismertetését.

A maskarák leíró ismertetését az adatközlők szóbeli vallomásai adják. Ez a kategória az egyetlen, melyben tipológia helyett a különböző típusu maskarák tájak szerinti együttes megszólaltatásán van a hangsúly.

Dalok.

A fonó szellemi javainak megteremtésében a lányok voltak a kezdeményezők. A dalos hangulatot is ők teremtették meg. Az ő hangjuk töltötte be először a fonót sokféle, változatos dallal /leánydicsérők, csufolódók, kiházasítók, legényvárók, hívogatók/, s mikor a legények - sétadalaikat mintegy kívülről hozva magukkal, - megérkeztek, megint csak a lányok gyújtottak rá szerelemre hívó dalokra.

A fiuknak nem illett a fonóban kezdeményezni a dalt. Hogy mennyire kialakult a hangadás a lányok részéről, s e tekintetben a legények várakozó, sőt követelő szerepe, példa rá a szentistváni matyó dalkövetelés: a fonóba megérkezett legények kemény ládbogással követelték a nótát. Ők rendeltek, a lányok engedelmeskedtek. A fiuk kezdetben csak hallgatták a lányok nótázását /általános megfigyelés/, majd aztán ők is beleszóltak. Vagy versszakról-versszakra, illetőleg sorról-sorra felelgettek, vagy aztán ők kezdtek olyan dalokat, melyekbe megint a lányok kapcsolódtak bele.

/Páros felelgetős dalok, esti dalok, házasságtréfáló legénymonológok/. A fiuk szerepe tehát kiegészítő jellegű volt. Azt a hangulatot, amit a lányok fellobbantottak, tovább terjesztették. A lányok hangjára ők adták meg a visszhangot. A lányok hangvezetésének változatos, széles skálájára ők adták a kíséretet.

A kétnembeli fiatalság hol eltérő, hol érintkező dalos szereplése tükröződik a dalok formájában is. A lányok formakészlete tarka egyvelegben halmozódott össze. Dallamaik nagy része játékos apróság. A fonóban dalolt régi és új szerkezetű népdaltípusok, műdalokból alakult népdalok, s néhány jövevénydallam közt erősen kívánnak olyanok, melyek lányok ajkára kíváncsoltak.

A refrénes dalok régi szerkezetű dallamok jellegzetes kis leánydalcsoportját alkotják a maguk vissza-visszatérő játékos

szövegszólamaival/ "...erre gyere galambom", - "Ica te, Sári te!", "Rip-rop, ropogós a gerenda"- stb../ Ezek zömmel a legény-leányvásárdalok. Élesen kiütőköző példák a tulnyomórészt dur hangnemű ütempáros szerkezetű dalocskák /"Széles a Tisza, magas a partja..", "Sárga csikó,. csengő rajta.." - párosító daltípusok/, a fonóban még néhány évtizede igen népszerűek voltak, fiatal lányok és lánygyermek kedvelt játékdallamai.

Feltűnő a heterometrikus dalok igen gyakori szerepe. A dallamok sorai feltűnően mozgékonyak, szeretnek elfutni, ugrándozni. A szótagszámok játsszi váltakozásában érezhetően tért nyert a leányok dalos kedélye.

Bőven vannak példák a ritmusváltásra is. Ugyanabban a strófában gyakran megváltoznak az ütemek. A lányok igen kedvelték a diszitó szavak halmozását. Legénydalokban is gyakran fordultak elő diszitó szavak, de ezek rövid, kurjantásoknak beillő indulatszavak voltak. Viszont a lányok diszitó szavai bővebben áradtak, a dallamsorok nagy részét lefoglalták, sőt, néha-néha dallamkezdő szerephez is jutottak /"ladiladiladilom..", "sárga rece cingedrom..", "hej de cinge-cingedrá.." stb../.

A heterometrikát, heteroritmikát kedvelő refrénes, ütempáros, diszitószavas leánydalok a maguk összességében játékos, csevegő hangú beszéd hatását keltették, a lányokra jellemző csapongó, szeszélyes hangulatu kis pletykás nóták voltak.

A legények dalain a lányokéhoz képest bizonyos ki-mérttség, következetesség érződik. Hangváltások, szótagváltások fordultak itt is elő, jelezve a hangulat hullámzását, de a dalok megszerkesztésében a lányokéhoz hasonló formaváltozatosságot nem találunk. Dallamkészletük egyszerűbb.

Lányok dala.

Együttdalolásuk menetében megfigyelhetők olyanok, melyeket inkább a legények távollétében nótáztattak, s olyanok, melyeket vagy egymás között, vagy a legények jelenlétében is mertek dalolni, amazok tréfálására.

Az előbbiekhöz sorolhatjuk a leánydicsérő, gúnyolódó, kiházsaitó, legényváró, legényhivogató dalokat, utóbbiakhoz a legény-leányvásár-nótákat, házasságra csalogató dalokat. Ez utóbbiakra gyakran adtak tréfás dalféleletet a legények.

+ + + + +

A leálynóták külön területére utalnak a leányjátékdalok. Mivel ezeket játék közben dalolták, bemutatásaikra a leányjátékok ismertetésének körében kerül sor.

+++++

Leánydicsérők.

DOMAHÁZÁRA GYERTEK...

TEMPO GIUSTO (BAROCKSÁG) KISSUNYI PUSZTOKA 19. d. DOMAHÁZÁRA 1735

Fo - mi - hsz - sz - ra gyertek hsz - sz - sed - ni,
 Mert ott tud - nak szö - ni fon - ni várt - ni
 ott káptak fel a fo - ir de - lin káptak
 Le gó nyeknek a szép kislány - re - től

TARDONÁRA GYERTEK...

TEMPO GIUSTO LENTO (BAROCKSÁG) ISKÁNY GÓR SZÜZSANNÁ 18. d. TARDONÁRA 1740

Tár - do - ra - ra gyertek szö - sed - ni
 Mert ott tud - nak szö - ni fon - ni várt - ni
 ott kap - ták fel a vásszal, a ken - tőt
 Le gó nyeknek a szép lány - re - től

A VIG TARDI KIELEDNYRÁK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(MATYÓSA'S)

FORDÓ BÜSZI 404.
TARDI 763

A vig tundi kieledeynak van párja.

Ezre meg-ye ál hozzá a frókba.

Meg-ye meg-ye his erimáját öcsöpengetyi,

Ez meg-ye a bubájt öleli.

ÉVES ANYÁ, MOST VAGYOK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(TISZTÁJ)

DRÁMA 3. ÉVES 344.
TISZTÁJ 760

ÉDESANYÁM, MOST VAGYOK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BARKÓZÁS)

SÁFRÁNY JÓSEF 1904.
ZADONKÁJA 1904

Éd-és anyám, most va-gyok én i - de-ér
 Most vá-gyok a ti - zen - há - ta dik év-be
 Kér-ve a még en - ge - met fér - ha-át
 Régi hely-ét bím-bát el - her - vés-tem.

ÉDESANYÁM, MOST VAGYOK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BARKÓZÁS)

SÁFRÁNY JÓSEF 1904.
ZADONKÁJA 1904

Éd-és anyám, most vá-gyok én i - de-ér
 Most va-gyok a ti zen - há ta - dik év-be
 Kér-ve a még en - ge - met fér - ha-át
 Régi hely-ét bím-bát el - her - vés-tem.

KI VAN AZ ÉN SELVEM KÖTÖM...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY) B. MOLLO BERTALANHÉ CSA. KÖRÖSI 1968

ki van az én selvem kötöm vészi - vő.
 Nem vagyok én a lá - nyoknak u - tói - ja
 Sem e - le - je Sem u - tói - ja nem vagyok.
 Bárna légény sze re - ró - je most vagyok.

Fonóházunk da szeépen van kifestve,
 Odajár a légényeknek eleje,
 As een kedves galambom is odajár,
 Betekint a fonóházunk ablakán.

KI VAN AZ ÉN SINGOLT KENDÖM

TEMPO GIUSTO LENTO (MAYDÁSÁG) KLESCZ GYULÁNÉ TÁR. TÁR. 1960

ki van az én sin - golt kén - döm va - sálva
 Nem vagyok én a lá - nyok - nak az u - tói - ja
 Sem a - lá - je Sem u - tói - ja nem va - gyok ed - me - gyek,
 Bárna légény sá - j haj sze - re - ró - je most vagyok.

Haragszanak rám a kis tardi lányok,
 Hogy én mindég tiasta fehérbe járok.
 Kíváncsi vagyok én még? él a szeretőm, szeretőm,
 Nem takarja sá - j haj, a kis tardi temető.

MEGVER AZ ÉDESANYÁM...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSA) PATVÁRÓZS TERI 166.
SAJÓMÉRSÉ 1907

Meg-ver az éj - des anyáam nem tudom mi - ér!
Tár - tottam szép sze - re - töt tá - lan csak az - ér
Nem bírom én ha vár is ha ágyon - ver is
Tár - tottam szép sze - re - töt de még fogak is

MEGVER ENDEM AZ ANYÁM...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) PATÁKI SÁNDORNÉ
SZOMOLYA 1916

Meg-ver engem az anyám de nem tu - dom már
Tár - tottam szép sze - re - töt ta - lan bí - a - zér
Nem bírom én ha vár is ha ágyon - ver is
Tár - tottam szép sze - re - töt de még fogak is

AZ GLÁZSI KISLÁNYOK...

TEMPO GIUSTO

(ROGROGÁJ)

SZABÓ FERENC 40 d.
BORSÓGLÁZI 1962

Az o - ly - sai kis - lányok 1 - 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 Kés - zett az - tal - ni járhat 1 - 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 He - zt jónak vi - sz - sön cse - kot mi - nek d - de - tén
 Hej de cing cinged rá 1 - 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Gunyos, csipkelődő hangu dalok.

A VÁRALJI FÖNÖKHAZBAN...

TEMPO GUSTO LENTO

(DÉLBÜKKIALJA)

TELEKES MÁRCSIT 176.
CSERÉPÜNKALJA 1941

Ma-rai - j, fo - mi ha - szu' cu - ha' is
Lány fi - ze - ti a mu - sai ka - der cu - ha' is.
Fe - der a lá - gya - t - so - ti.
Hogy a ny - ra - t - so - ti - so - ti cu - ha' is.

HEJ A NYÍRI GAZ LÖGÉNYEK...

TEMPO GUSTO (ABALJÓ-ZEMPEM HEGYKÖZ)

PÜTÖ ÁRTERÁSI 444.
NYÍRI

Hej a ny - ri gaz lö - gények, te ne - rék
de né - rék, He - zsi - kát is fe - der - rék,
de a ny - ri gaz lö - gények, te ne - rék.

MIRÓHAZI LÖGÉNYEK...

TEMPO GUSTO LENTO (ABALJÓ-ZEMPEM HEGYKÖZ)

PÜTÖ ÁRTERÁSI 444.
MIRÓHAZI 1967

Mi - lá - tá - ti / He - zsi - kát is / He - zsi - kát is
fogad - tá - ti / Hogy a pá - rás / Hogy a pá - rás
fogad - tá - ti / Hogy a pá - rás / Hogy a pá - rás

A VÁGÁSI LEGBÉNYEKNEK...

TEMPO GIUSTO LENTO (AKAI) ZEMPLÉNI HEGYKÖZ) PAPP SYLLABUS 496.
KOVACS VAGAS 1968

A KARGAI MÉSZEÖDÖR...

SHIBATO

(BODROZKŮZ)

SANTA JOSEFINA ABB.
KAROLINA

EZ A LEGÉNY SZALMA-KALAP...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA)

HESY ARANKA 196.
BOSZÁCS 1957

ARPA ARPA...

TEMPO GIUSTO LENTO

SZÉLESSEN KÉTHÉZSÓT

NEM DALOLOK OLYAN NAGYON...

NAGYHÁZI ANTALNÉ 70d.
TISZAKARAD 1962

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (BODROSKÖZ)

Nem da - lo - lok olyan nagy -
 Mer ki - hal - lik az ab - lakon
 Ha - rón le - gény ott hal - gat - ja ra - ka ra - ka
 Pogg - jon o - da az a - ja - ka.

Gyertünk lányok, hosszunk gyertyát,
 Megessük fel az ajakát,
 Bomoljon meg az ajaka, raka-raka,
 Minek tette az ablakra?

NEM DALOLOK MÁR EN NAGYON...

SIMON JÁNOSNÉ 41a.
MONYHATANYA 1962

TEMPO GIUSTO ALLEGRETTO (BODROSKÖZ)

Nem da - lo - lok már en na - gyon
 Mer ki - hán - ják az ab - lakon
 Ha - rón le - gény ott hal - gat - ja ri - ki ra - ka
 o - da - ja - gyot az a - ja - ka.

Hossuk csak ki a kis gyertyát,
 Olvassuk fel az ajakát,
 Bomoljon meg az ajaka, riki-raka,
 Minek rakta az ablakra?

PORZIK A VIRÁGOS KENDER...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BARKÓSAĞ)

LŐRINCZ PÁL 56. é.
MÁLYINKA 1959

por-zik 'a vi-rá-gos kender

Ba-lond a ged-dé-si ám-bér fá-lá-sé-git.

más sze-re-ti, ő meg az ab-lá-ken né-zi

PORZIK A VIRÁGOS KENDER...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BARKÓSAĞ)

BARTÓK MARCELLASZ.
SAJÓMÉRCSÉ

Por-zik a vi-rágos kender Bolond a merce-i

em-bér Fe-le-séi-git más sze-re-ti

ő meg az ab-lá-ken né-zi

AZ A HÍRŰS DOMAHÁZI...

TEMPO GIUKTO (BARKÓSA) EREK MÁRIA 1936

Az a hí- rűs do- mahá- zi mé- nyec- ké

Kin- gől fog- gal lá- ti - gát- lá az es- se

Nem ké- ne- déi az é- rő

Csók a csók a csók a pa- lá - nem ké- se.

AMNYOSKÉNEK NEM JÓ...

TEMPO GIUKTO EREK MÁRIA 1936

Menyec- ké - nek nem jó to- mi

Már ké - ve - set ad - nek na - ni

Ké - ves ké - ves az a ró- stól le - ves

Mé - nyec- ké - nek de ké - se - ves.

NEM SZERETEM ÉN AZ OLYAT...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (BODROKSZÉ) MÉRÁS PÁLNE SEMJÉN 1962

Nem sze - re - nem és az o - lyat hm.

ki a kis - lányt ki - csó - fol - ja hm.

mer a kis - lány dísz - bá - lány el - el szok a

pu - ha - párna ka - ma - ka - ma hm.

Nem szeretem én az olyat, hm..
 Ki a legényt kicsufolja, hm..
 Mer a legény vaspárbelye,
 Rútyas...t kopálnak vele, koma-koma hm..

Nem szeretem én az olyat, hm..
 Ki az asszonyt kicsufolja, hm..
 Mer az asszony csúszó kacsá,
 Csúsz-csúszog a pítvarba, koma-koma hm..

Nem szeretem én az olyat, hm..
 Ki az embert kicsufoli, hm..
 Mer az ember szeszékosár,
 Ha megrugom, pincébe száll, koma-koma hm..

HAJA HAJA KENDER-MORZSA...

TEMPO GIUSTO

(MATHÉSEAG)

PONCÉ BÖZSI 408.
TARD 1908

The musical score is written on four staves in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature (C). The melody consists of eighth and quarter notes. Below the first staff, the lyrics 'Ha - ja ha - ja kán - dör - morza sa - ja' are written. The second staff continues the melody with similar note values, with lyrics 'Pa - tóg a taa - ra tóum ad - dör any - ja' below it. The third staff continues with lyrics 'Hé is légyek aggyig a - gós - sós - go'. The fourth and final staff concludes the phrase with lyrics 'Még nem is szük a . . fi - a pi - ti - sós - go.' The music ends with a double bar line.

Ha - ja ha - ja kán - dör - morza sa - ja

Pa - tóg a taa - ra tóum ad - dör any - ja

Hé is légyek aggyig a - gós - sós - go

Még nem is szük a . . fi - a pi - ti - sós - go.

Párosító dalok.

LÁNYOK ÜLNEK...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO

(BOPPOBKOZ)

TÓTH LAJOSNÉ 78 é.
LACA 1962

Ötö Állnak már a legények körül karikába,
Azse nagyon /Bella Julia/ gyöngyös kis partába.
Azt kérdezik a legények, ugyan ki a lány?
Ódamegik /Szabó Béla/, hogy az a babája..

LANYOK ÖLNEK...

TEMPO GIUSTO ALL'AGRO

(20PROC00102)

NAGYHÁZI ANDALNE TOB
TISZAKORAD 1962

Amott állnak a legények körbe karikába,
Azzal sőtál /Varga Mami/ rózsaszín ruhába'.
Kérdik mingyá a legények, vajon ki kia lány?
Odaszökik /Kántor Pali/, hogy az ő babája..

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GHOSTO LENTO (BARKÓSÁG) BARTÓK MARCELLA 816. SAJÓ/MERCSE 1967

Zúg az erdő zúg a mező vajjon ki
zúgát-ját Ta-lán bi-zony (Csak-hé Bealint)
a lovast ug-rat-ját.

Vig ő maga, vig a lova, vig a paripasja,
Vigan vaarja /Bartók Ilus/ a megvetett aagyba.

/Bartók Ilus/ selyem aagya magosra van vetve,
/Ősató Bealint/ a kalapjaat rajta felejtette.

Add ki ilus a kalapom, hogy tűsöm fejembe,
Hogy ne sünösön a fényes hold ragyogós szomambé.

E szövegekre dallamváltásokat, a fenti példának megfelelő szövegrészeknél, a második versszakától kezdve tetszés szerinti leánynevekkel:

Vari.:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GHOSTO LENTO (BARKÓSÁG) KUTOR JÁNOS 646. DÉBESZÁPOCSANY 1960

Zúg az erdő zúg a mező u-gyan ki
zúgát-ját Ta-lán bi-zony (Ló-rinc Talja)
a lovast ug-rat-ját.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÓCZ) *original melody and text
MATYÁS BÉKA 1961*

ZÚG AZ ER- DŐ ZÚG A ME- DŐ U - gy a ki

ZÚ - gát - szí Tá - lán bi - zony (Zú - gát im - ra)

a lo - vát i - tót - ja

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (MATYÁS) *original melody and text
MATYÁS BÉKA 1961*

ZÚG AZ ER- DŐ ZÚG A ME- DŐ VA - JAN KI

NÁ GAT - JA? Tá - lán bi - zony (NÁ - GAT - JA?)

a lo - vát ug - rat - ja

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (MATYÁS) *ABONYI ANNYA ÉNEKE
SZENTIVÁN 1964*

ZÚG AZ ER- DŐ ZÚG A ME- DŐ U - gy a ki

NÁ GAT - JA? Földön bi - zony (NÁ - GAT - JA?)

a lo - vát ug - rat - ja

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) SZERCSOK PÁLNÉ 68. d. LATORÚT 1968

Zúg az erdő zúg a ma-zó ugyan ki
zúgat - ja? Tu-lán bi-zony (Szercsok Pálné)
a lo-vát ug-rat - ja.

Vari. 2

(BOZÓ ANNUS) SÜLYEM ÁGYA...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) HERNY ALBINNÉ 71. d. BODÁCS 1968

(Bo zó AN-nus) sülyem á-gya ma-gat-ra
van vet - ve (Hec-gyi Al-bin) a ki-lap-ját
rajta fű - lőj-tette.

Hozd ki Annus kalapomat, hogy tesszem fejembe,
Hogy ne nevéssen minden kislány ragyogón szemembe.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) ÚJ ANDRÁSINÉ 67. d. BÖRZSÓDOOSZT 1968

Zúg az erdő zúg a ma-zó vajjon ki
zúgat - ja? Tu-lán bi-zony (Jú-hász András)
a lo-vát ug-rat - ja.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÖLGY)

BÉRES LÁSZLÓNÉ 49d.
SZENDRÓLAD 1960

Zúg az er - dő zúg a me - ző Vaj-jon ki
zúgát - já Tö - ladn bi - zony (Tö - rök jó - zai)
á lo - vadt l - tör - jő

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY)

HOLLÓ BERTALÁNÉ 65d.
FELSŐTELEKES 1962

Zúg az er - dő zúg a me - ző Vaj-jon ki
zúgát - já Tö - ladn bi - zony (Tö - rök Jancsi)
á lo - vadt l - tör - jő

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÖLGY)

FÜLEKI ANDRÁSÉ 82d.
LADBESÉNY 1962

Zúg az er - dő zúg a me - ző Vaj-jon ki
zúgát - já Tö - ladn bi - zony (Ve - res Bé - lő)
á lo - vadt l - tör - jő

Vari.:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) PÁLÓCZI GYÖRGYNE 1962.
BODROGHALOM 1962.

Zúg az er - dő Zúg a me - ző V - gyan ki
zú - gat - ja? Ta - lán bi - zony (Ira - bó Me - ta)
a lo - vát ug - rat - ja.

Vari.:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) HERCIG JÁNOSNÉ 644.
CIGÁND 1962.

Zúg az er - dő Zúg a me - ző U - gyan ki
zú - gat - ja? Ta - lán biz a (Vi - rág zd - oss)
tej - maj a lo - vát i - tat - ja.

(VARGA PIRI) HAT PÁRNÁJA...

FÜLÖP TAMÁS 59 d.
SEMJÉN 1914

TEMPO BRISTO ALLEGRO (RODROGKOZ)

(Vár-ga Pi-ri) hat pár-ná-ja na-ga-ra
van vá-va (Ja-ha-ha-ha-ha) a ka-lap-jár
raj-ta fe-lej-tet-té.

Adá ki Páros kalapomat, hogy tüsszöm fejembe,
Hogy ne sísszón a holdvilág oszafa két szemembe.

(HORVÁT ROZI) SELYEM ÁGÁJA...

KÁNTOR ANDRÁS 48 d.
KARCSA 1914

TEMPO BRISTO LENTO (RODROGKOZ)

(Horvát Rozi) selým á-gá-ja fej-ma-ga-ra van
(Cikla Szep) a ka-lap-jár raj-ta fe-lej-
vát-ra. Hozd ki. Ra-ti a ka-lap-jam
Hogy te-csón fe-jam-ba, Hogy ne sísszón
a fé-nyes kap raj-ra-ga-ga sze-membe.

(MARGA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSÁG) NEMES PÁL NÉ 87 d. JÁRDÁNHÁZA 1960

Vár ga né ni kaa posz taat főz. Az or - ra - bá
 ű töl a gőz Haanya ve - tyi a ká - naa jaat
 ki - he ad ja Bö - rti Ijaanyaat

/Nemes Jóska/ a pitarba'
 Ott aall egy nagy szársubaaba,
 - Ne busuljon a kend feje,
 Én leszek majd a kend veje.

Más:

/Nemes Jóska/ a pitarba
 Ott aall egy nagy börgatyaaba,
 - Ne faajjon a kelmed feje,
 Én leszek a kelmed veje.

E szövegrészekre dallamváltozatok, tetszés szerinti leánynevekkel:

Vari.:

(KOLLÓ NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSÁG) ÉLÉK CSEPCSE ANDRÁSNÉ 78 d. BOMANÁZA 1961

Kolló né - ni kaaposztaat főz
 ű fe - jd - ba ű - töl a gőz Haanya vettyi
 a ká - na - laat ki - he ad - ja Böli Ijaanyaat

Vari. I

(KOVÁCS NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÓCÁG) ZELLER FÁLNÉ 678. KÁPOSZTÁ 1939

Kovács néni káposztát főz A fe-jé be
 a - töl a gőz Hányja vete fe - ke - se - ket
 le - ke - se - je Pi - ri fanyajt.

Vari. II

(BÖRZSÖNY NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÓCÁG) ZSÓR ZRZSA 608. BÖRZSÖNY 1939

(Börzsöny néni) ké - kes - sár főz
 Az or - rá - ke ke - pos a gőz Hányja vete
 a ke - ke - ket ki - nek se - je Teri je - ket.

Vari. I

(HAJDU NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (MITYÓCÁG) MOLNÁR ANKÓKNE 608. HED 1938

(Haj-du néni) ké - kes - sár főz
 A fe - je - ke or - ra a gőz To - saí vete
 a ke - nek - je kihe aje (Bősi) fanyajt

Vari. 1

(VARGA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GIUSTO LENTO (ALSÓHERNÁDTÁJ) TÖRÖK JÓZSEFNE 45d. UJCSÁKALOS 1963

(Varg-a né-ni) káposz-tát főz, ha-na
a - ná ú - nár a gáz. Hé - ngyi - va-ti a ka-
na - ná, tá - nak ad - ja (Zu - csa) júl - nyát

Vari. 1

(JULCSA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TÁNCLEPES (FELSŐHERNÁDVOLGY) PETRÓCSEKY JÁNOSNÉ 80d. HERNÁDEGRÁD 1963

(Jul - csa né - ni) ká - posz - tát főz,
A fe - je - be ü - nár a gáz, Hé - ngyi va - ti
A ha - na - ná Ho - na tá - gya (Zu - csa) lányát

Vari. 1

(NÉMETH NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GIUSTO LENTO (TAKTAKÖZ) SZILÁGYI ERNŐNÉ 45d. CSORBA 1963

(Né - meth néni) ká - posz - tát főz, A fe - je - be
csa - posz a gáz Héngy - va - ti a ka - nálat
Ho - na ré - gya (Bé - csa) lányát csa - na - ja

Vari.: I

(MARI NÉNI) SZÁMISKÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (ARÁNY-ZEMPLÉN HOGYKÖZ) PUTÓ PÁL NÉ 71. é. PÁLMAZSA 1962

Má-ri ná-mi szá-mis - kát főz A fe-jé-be
Ü - töl a gáz, ké-mi-ve-ti fe-ke - ná-t-ját.
ki - he ad - ja bő-zei já-nyát

Vari.: I

(KECEKÉS NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (ARÁNY-ZEMPLÉN HOGYKÖZ) PUTÓ ANDRÁS NÉ 96. é. NYÍR 1962

(Kecsekés né ni) ká-posztát főz
Az or-rá ba s - töl a gáz ké-mi ve-ti
fe-ke ná-t-ját No-m ad-ja (Ja-ni) já-nyát.

Vari.: I

(BALLA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÁNTOR PÁL NÉ 91. é. TISZKÖZ 1962

(Balla néni) ká-posztát főz. A ke-zé-re
csa pöl a gáz fer-ga-ti a re-z ka ná-t-ját
ki - nek ad-ja (Sá-ni) já-nyát.

KITETTÉK A GÁCSI KENDŐT...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKOSSAG) ELEG ILONA BOD. DOMINAZA 1936

Ki - tet - ted - ke gá - ci ken - dő szel - lőz ni
 El mán tek maan (Vásár Pó - lí) ké - ret - ni.
 ké festj Pó - lí jobb lesz nedvöd mint szel - kén
 Pó - gád vesz el (Hol - lá Pó - tá) nem én - gém.

KITETTÉK A GÁCSI KENDŐT...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKOSSAG) CSATÓ BARNÁNÉ 776. SÁJÓMÉRŐSE 1961

Ki - tet - ted - ke gá - ci ken - dő lo - bog - ni
 El gyűlték maan (Bár - hók Márít) ké - ret - nyi -
 Jól jártaál te (Bártók Má - ri) de én nem
 Pó - gád vesz el (Pát - város Párl) nem én - gém.

KITETTÉK A PIROS ZÁSZLÓT...

ARANYOSIMHÁLYNÉ ZSÉ.
SZENTISTVÁN 1954

TEMPO GIUSTO LENTO (MATTÓZÁS)

le - tendk a pi - ros zászlót lo - sug - al
 Al - mentek má (Hajdú Öcsé) tu - dat - ni
 Hed - kés jó má (Hajdú Ö - za) nán ná - kén
 Ted - gár vezet (An - tál Jós ka) nán engem.

KITETTÉK MÁR A KISKENDŐT...

ARANYOSIMHÁLYNÉ ZSÉ.
TARD 1954

TEMPO GIUSTO (MATTÓZÁS)

Kit - tendk má a kis kendőt lo - sug - al
 Al - mentek má (Fengő Öcsé) tu - dat - ni.
 Hed - kés jó má (Fengő Öcsé) nán ná - kén
 Ted - gár vezet (Dudás József) nán engem.

KITETTÉK A PIROS KENDŐT...

DARABÓ BÉLÁNÉ ÉS
CSERÉNYKÁRA FÉLE

TEMPO GIUSTO (DÉLBUNKALYA)

It - tétted a piros kán-dót lo - bog - ri
 Át mán - tén mán (szabó Dorát) tu - dót - ri
 Né fojtó Bo - ra, jobb lesz nekünk mint ne - lán.
 Teddél vész el (pusztá József) nám én - gém

KITETTÉK A SÉLYEMKENDŐT...

KEVÉCSI DÉNESZÉ 716.
LATORÚT 1960

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBUNKALYA)

It - tétted a sélyém kán-dót lo - bog - ri
 Át mán - tén mán (Szerzők Parit) tu - dót - ri
 É - rogyó Te - ri, jobb lesz nekünk mint nekünk
 (Mol - nár Pár te) teddél vész el nám én - gém.

(KÜRTI BORA) HÁZA VÉGE...

TEMPO GIUSTO LENTO (MATHYÓSA) BARANYI PÁLME 816.
SZÉPTEGYÉN 1987

(Kürt-ri Bó-ra) há-zá vé-gé le-ve-let

(Kürt-ri Bó-ra) így a rabba! ál-szallat

Né bírtas kancs ad ál-szallat, hogy vi-gya

Kürt-ri Bó-ra ő lesz a ma-ga vé-gé

(FONÓ BORA) HÁZA VÉGE...

TEMPO GIUSTO (SZÉLSEN BÉTERJEDT) MÁLNÁR MIKLÓSDÉ 406.
TARD 1982

(Fonó Bó-ra) há-zá vé-gé le-ve-let

(Fonó Bó-ra) a fe-lettel ál-szallat,

Né bírtas kancs ad ál-szallat, hogy vi-gya

Kürt-ri Bó-ra ő lesz a ma-ga vé-gé

(ADÁR BRZSA) HÁZA VÉGE...

VIGEN MIHÁLYNÉ 71É.
BOGÁCS 1940

TEMPO GIUSTO (DÉLBUKKALJA)

(Ká-dár Er-zse) há-za vé-ge le-sz-kadt
(Hegyí Al-bin) egy darab-bal ál-sz-ladt
Né bánja kend e-dös-a-nyám hogy vi-gyá
Esz-ten-dő-re ő lesz a ma-ga vá-já

(KÖSIK JULCSA) HÁZA VÉGE...

HÉTI REBEKA 61É.
CSORÉPPÁLY 1958

TEMPO GIUSTO (DÉLBUKKALJA)

(Kö-sik) Jul-csa há-za vé-ge le-szakadt
(Miser Bó-la) egy da-rab-bal ál-sz-ladt

Sohse bánja édes anyám, hogy vigyá,
Eszendőüre ő lesz a maga vájá.

MENNEK A BAKÁK...

TEMPO CRISTO LENTO (MAYDASÁG) HAJDÚ MÁRIA 68.
MEZŐKOVESD 1961

Ménnek a ba-kák, lassan ha-lad-nak,
(Ea-to Ha-H) ha-zok előé mégé - lapad-nak

Ki ment be előbb? - Barci Peta vót,
Meg akarta Marit csalni, Osalfa szíve vót.

Ősz vagy, álmehetes, Rút vagy, nám kellessz,
Gyere csak be Varga Jani, Te vagy a kádvás.

MENNEK A BAKÁK...

TEMPO CRISTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA) TELEKES PÁLME 88.
CSEREPVÁRALJA 1962

Ménnek a ba-kák, lassan ha-lad-nak,
(Bí-rd Mari) ha-za je-lőé még ál - la-podnak

Ki megy be elől? - Barna Pista megy,
Be akarta Marit csapni, Magát csálja meg.

Rút vagy, álmehetes, Ősznya, nám kellessz,
Te gyere be, Juhász Jóska, Te vagy a kádvás.

GÖNNEK A BAKÁK...

TEMPO CRISTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA) HÉTI REBÉKA 61.
CSEREPVÁRALJA 1962

Gyönnék a ba-kák, lassan halad-nak,
(Mó-sik Je-lis) ha-zok előé tjbort állo - nak

Ki vót az első, - Erdős András vót,
Meg akarta Ötöt csalni, Álnok szíve vót.

Ősz vagy, álmehetes, Rút vagy, nám kellessz,
Gyere elé Makó Ernő, Te vagy a kádvás.

HÁROM ICGE KEMÉNYMAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (HARAGOSÁG) CSOMÓS LÁSZLÓNÉ 62. JARDANHÁZA 1962.

Hár-om ICGE ké mény-mág (Ér-sek juksá)

ki - é vágy? Nem vágyok cén sán-ki - é,

Csak á (Csomós László)

HÁROM VÉKA KENDERMAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSEREHÁT) KISS ERZSÉBET 19. NYOMÁRÉ 1988.

Hár-om vé-ka kender-mág ken der - mág.

(Kócsik Mári) ki - é vágy ki - é vágy?

Nem vágyok én sánki - é sánki - é

Csak á Molnár Bé-ni - é, Bé - ni - é.

LÁTAL-E MÁR VIZEN...

TEMPO GIUSTO

(BARKÓDÁS)

MARUZI HERMIN 870,
KISSIKATÓR 1796

LÁTAL-E MÁR VI - zen bogyó - rá - lát?

Kő - sa - pi - ka két szál remsé - rin - get?

Lea nem híe sen má - gán is én vé - gűk

Járva é mőnem, sen meg fűkés Vagyok.

MI LÁTOTT MÁR VIZEN...

TEMPO GIUSTO LENTO

(MÁTYÓDÁS)

870/871/872/873/874/875/876/877/878/879/880/881/882/883/884/885/886/887/888/889/890/891/892/893/894/895/896/897/898/899/900/901/902/903/904/905/906/907/908/909/910/911/912/913/914/915/916/917/918/919/920/921/922/923/924/925/926/927/928/929/930/931/932/933/934/935/936/937/938/939/940/941/942/943/944/945/946/947/948/949/950/951/952/953/954/955/956/957/958/959/960/961/962/963/964/965/966/967/968/969/970/971/972/973/974/975/976/977/978/979/980/981/982/983/984/985/986/987/988/989/990/991/992/993/994/995/996/997/998/999/1000

É - látot ma vi zen bogyó - rá - lát?

Kő - sa - pi - ka két szál remsé - rin - get?

En ma látom ma - gán is én vé - gűk

Er - ző - ja ba - bóm én meg őspár vagyok.

KI LÁTOTT MÁR VIZEN...

TEMPÓ: MÓDOSÍTOTT LENTO (MATYÓCSÁG) HÖLMEK ÉRKEZÉSE EOD. TÁRD 1968

ki lá-át mán vi - ten bugda - ri - ket?

ki - et - gátna kút szél roz - ma - rin - golt?

lét - ten ék én ma - gán is szél va - gyon

for - ra s szél - bém én meg jövekké vágok.

(GEORGE MARI) FEJKENDŐJE

TEMPÓ: ENYED (KÖPVÁRÓLÓ CSERENÉ) HÖLMEK ÉRKEZÉSE EOD. TÁRD 1968

(Georgina Mari) fej - ken - dő - je Le van a golyó.

re - je - re - je, Ku - ko - ri - cs pálya rajta

(Ju - lina Mari) kápkod rajta.

(BRASÓ BÖRSI) SÁLKENDŐJE...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSERENÁT) MIKÓ LAJOSNÉ 716.
KARÁCSONYI FÉLE

(Szá-bó Bő-rsi) sál-ken-dő-je le-vőn a rét-
re-fa-rít-va ku-ra-n-cs páholy-réjén
(Gör-hiny Jászkő) kápkod-ráj-ta.

(CÖK JULISKA) HÁZOK ELŐTT...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (ASÁJ-ZEMPLÉNI HEDYKÖZ) HUTVAY BÉLA 994.
PUSZTAFALU TYPOT

(Cök Ju-li-ska) há-zok e-lőtt három-
ágas ol-d fa nyűf. Há-rom ág-nak hat le-
ve-le Raj-ta (Szá-csi Pus-ta) re-ve

(MÁRTHA EÖZSI) HÁZOK ELŐTT...

SEILÁGYI ERNŐD 200.
CSOBÁJ 1902.

TEMPO CRISTO (TAKTARÓZ)

(Né-men Bé-sz) há-zok e-lőtt Há-ran d-gu
di-d-fa nyit Há-ran d-gu hat le-ve-lő
Kaj-ta (Dr-ak) Fló-Tó ne-vé.

SEBÉES A TISZA...

ISPÁN ÖÖR GYULÁNÉ 200.
TARDÓNA 1907

TEMPO CRISTO (BAKÓDÁS)

Sebes a Ti-sza ma gon a part-já
Haza-ájan le-gény ki át u-gor-já
Sebes a Ti-sza át u-gor-lá é-ám a le-gény
A Csé-mát be-sz-roz-ta
Teri jár u-lá-ná (1st)
Csörög a szar kanyú (2nd)
kinyér kell a hasba.

Letoesti szűrét a fűzfá mellé.
Lehajtuja fejét Teri je mellé.
Teri jár utána, csókot hány utána,
Ó ám a kislány.

Ne gondold Eszti, hogy mindegy így lesz.
Majd ha a suton öt-bat gyerek lesz.
Csörög a sarkantyú, süvölt a sok fattyú,
Kinyér kell a hasba,
Kinyér kell abba...

SEBES A TISZA...

TEMPO CRISTO LENTO (MATTÓGÁS) MOLNÁR MIKLÓSÉ 40d.
TARD 1968

Sandor a Ti - sza ma - gos a part - ra
Nincsen olyan lá - gya ki át - u - gor - ja
(De-án Nika) át - u - gor - ta ő én a lány
A víz-méjét be-szór - ta

Letenni aszút a Tisza mellé,
Lehajta fejét babája mellé.
/Klászó Julcsa/ jár utána..
Sárgakindőt hány utána,
Ő én a kislány.

Ne gondold Julcsa, hogy mindég így lesz.
Majd ha a szíven öt-hat gyerek lesz.
Csörög-sörög a sarkantyú,
Kenyeret kár a sok fattyú,
Papa, darabot!
Jó nagy darabot!

KESKENY EZ AZ ÁROK...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) RENDES JÓZSEFNÉ 68é.
LATORÚT 1963

káskeny ez az árok magas a partja (Géza) átfugrotta
Nincsen olyan lágény ki át-u-gor-ja.
(Mar-csát) mégcsó - kol-ta illet az ná ki.

Leveti szűrét a boglya elé,
Lehajtja a fájét /Marika/ mellé.
/Marcsa/ jár utána,
Kándót hány utána.
Illik az náki.

Ne gondold te Marcsa, hogy mindig így lesz,
Majd ha a kukóba' öt-hat gyerek lesz.
Csörög a sarkantyú,
Rikkant a sok fattyú:
Éhesek vagyunk!

/Az utolsó sor dallamára végig:/

Korog a hasunk,
Apa, kenyeret!
Mama, kenyeret!

SELEK A TISZA...

TEMPO GIUSTO LENTO (MELANKOLIA)

VIAH MINÁVÁR 716.
BOEMIS 1960

Én-ke a ti-sze kes-kény a part-ja
 Nincs o-lyan lé-ány ko-út-u-gor-ja
 (No-gyi Jón-ty) út-u-gor-ja ó-án a lé-ány
 A tem-erjél be-sz-reve
 Csörög a sar-kantyó Ném ha-rez a gorda.

Letesszi mellét a boglya mellé,
 Lehajítja fejét /Annaknak/ mellé.
 /Bene annak/ jár utána,
 Singolt kánálát hány utána,
 Ó én a kislány.

Ne gondold kislány, hogy mindig így lesz,
 Majd ha a peánán ott-bat inas lesz.
 Csörög a sarkantyú, mörög a sok fattyú,
 Kanyér kell a hasba,
 Ném keres a gorda.

CSÉLÉS A TISZA...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÓLOV-CSEKENAI) BOLDVAVÓLOV 1922. GRESZ JOSEPHINE 614.

Szél lés a Ti - sz meg - sor s part - sa
 Mics ehyén legény ki söt - u - gorka

(Gresz József), söt - ugrot - ta
 a csámcsaját beszórozta
 a söt s legény

Letesszi mellét a fiasa mellé,
 Lehajítja fejét /Veronka/ mellé.
 /Becsmán Veron/ járó utcára,
 Golyókat löv a hány utcára,
 O aha a kisgyermek.

Ne gondold Veron, hogy mindegy így lesz,
 Majd ha a suton négy-öt inas lesz.
 Zörög-özörög a sarkantyú,
 Pityereg maon a sok rajkó:
 Éhesek vagyunk!
 Korog a hasunk!
 Kenyeret, apa!
 Kenyér a hasba!

SZÉLES A TISZA...

TAMÁSSÁNDOR 34 d.
MISKOLC 1939

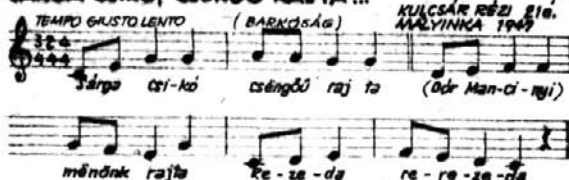
TEMPO ALISTO

Szé-les a Ti-sza ma gör a part ja
Nincs olyan legény ki át u-gor-ja
(Szeged Pest) át-u-gor-ja
A cserebaját be-csörö-je
O ám a le-gény
... é-he-sék vagyunk
... ke-rög a hasunk.

Letesszi szűrét a Tisza mellé,
Lehajtja fejét mátkája mellé.
/Szabó Mancsi/ jár utána,
Pelinkendőt hány utána,
O ám a kislány.

Ne gondold Mancsi, hogy mindig így lesz,
Majd ha a padkán öt-hat gyerek lesz.
Sűrög-csörög a szakantyu,
Rikoltosik a sok fattyu,
Éhesek vagyunk,
Korog a hasunk!
Apa, kenyeret!
Anyá, kenyeret!

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA ...

Be-benésünk az ablakon,
Ki kártyázik az asztalon?
Reseda, re-reseda.

/Mihály Bálint/ ül a széke,
/Mencikája/ az ölébe,
Reseda, re-reseda.

Noesak Bálint, gondolkossál,
Jön a décsi nagy vásár,
Reseda, re-reseda.

Vagy böcsörül, vagy táknörül,
Vagy a babakálányörül,
Reseda, re-reseda..

SÁRGA CSIKÓ...

/Pésmator Bössi/ udvaraóba,
/Andó Pista/ van most naóla.
Sej de rittaj-rittaj-tajtóm stb..

Hagy nézünk be az ablakon,
Ki kártyázik az asztalon?
Sej de rittaj stb..

/Andó Pista/ ül a széken,
/Böcsikája/ az ölében,
Sej de rittaj.. stb..

Noesak /Pista/, gondolkossáól,
Gyón a szendrői nagy vaasáór,
Sej de rittaj.. stb..

Vagy böcsörül, vagy teknyörül,
Vagy a baba-fejkötörül,
Sej de rittaj.. stb..

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAJI-ZEMPLÉNI HESYRŐL) HUTKAI PÁL NÉ 806. PUSZTAPÁLY 1962

Be is nézünk az ablakon, Ki kártyászat az asztalon?
/Barda Jóka/ a kassákba, Juliskája az ülésbe'.
Noc-nak Józsi, gondolkozzái, Jön az ujbelyi nagyvásár.
Vag, bősérről, vagy teknőrről, Vagy a babakelengyerről.

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA...

TEMPO GIUSTO LENTO (BÉLÜNKALJA) TELEKES PÁL NÉ 526. CSÉREPVASALJA 1968

Ne nézd Jani az én szüleimet,
Inkább nézd a genge társatemet.
Olyan az én két szemem járása ri-kati,
Mintha sürti csillag ragyok az égen odaki..

Úlj fel Jani a kocsis álájbe,
Pattants egyet a lovad fülire,
Hagy hallja meg az a híres dáma ri-kati,
A juhásznak a két lánya a tanyán odaki.

ÁROK SZÉLEN RÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSERHÁT) TÓTH BELÁNYI 69d.
LAK 1961

Ár-ok szél-en ré-ce to jás (Némethy Erzi)

Sín-gel tu-ha-ds. Ji-lik né-ki se-j háj-mar-t van ná-ki

(Béla) Bó-lá) vót-te ne-ki.

ÁROK SZÉLEN KACAGTÓJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAU) DOBAI JÁNOS 40d.
HERNÁDSZURDOK 1963

Á-r-ok szél-en Ka-ga-to-jás (ad-csi Jul-csa)

de pán-fi-ha-ds Ji-lik ná-ki se-j háj-mar-t van ná-ki

(Hercsú) Pet-ő) vót-te ne-ki.

ÁROK SZÉLEN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BODROGKÖZ)

BALLAI JÓZSEFÉ 69d.
SÉMIJÉN 1962

Á-rok szé-len kácsa-to-jás (Varga Esz-ti)
de pán-tli-kás Nem az is-en ad-ta ne-ki
(Várn-tor Pis-tó) vét-te ne-ki.

ÁROK SZÉLEN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BODROGKÖZ)

PÁLÓCZI AMBRUSNÉ 78d.
BODROGHALOM 1960

Árok szé-len Ka-csa-to-jás (Béres Erzsé)
de pán-tli-kás Ji-lik né-ki mer van ne-ki
(Mó-vács Bé-tó) vét-te ne-ki.

ÁROK SZÉLEN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO

(TAKTANDZ)

NÉMETH BÉLÁNÉ 87d.
CSOBÁJ 1962

Á-rok szé-lin Ka-csa-to-jás (De-szák I-lve)
sá-lyám-ro-hát Nem az is-en ad-ta né-ki
(Németh Bé-tó) vét-te né-ki.

(ERSEK ICA) MÉZESBŐRŰ...
 (BARKÓSA)

NEMES PÁLME 816.
 JÁRDANHADA 1960

TEMPO CRISTO LENTO

(Er - sek i - cá) mé zés bőre
 Fel van a fel - rá fűg - geetve (E - sek Jáska)
 le - le - veszi nyálo - gátja meg fel - tessi.

(KALO BORI) MÉZESBŐRŰ...
 (BARKÓSA)

816. PÁLME
 JÁRDANHADA 1960

TEMPO CRISTO ALLEGRO

ka - lá bo ri mé zés bőre in - haj csuppa - jda
 Fel van a fel - ra blygyatva rijsa - rijsa rijsa - sa,
 Fel van a fel - ra blygyatva in - haj - csuppa - jda

/Nyáste Mihá/ le-leveszi, inha-j-csuppa-jda,
 Nyalogatja, fel is teszi, rijsa-rijsa, rijsa-aaa,
 Nyalogatja, fel is teszi, inha-j-csupha-j, csuppa-jda.

Kalo Bori sód láda-ja inha-j.. stb..
 Vágta van a négy lába, rijsa.. stb..
 Vágta van a négy lába, inha-j.. stb..

/Nyáste Mihá/, ne új rája, inha-j.. stb..
 Nem letörrik a négy lába rijsa.. stb..
 Nem letörrik a négy lába, inha-j.. stb..

Ha letörrik, újat veszek, inha-j.. stb..
 Mégis a Borié lesznek, rijsa.. stb..
 Mégis a Borié lesznek, inha-j.. stb..

(TÖRÖK JÓZSEF) BŐSZOKNYÁJA... TEMPO GUSTO ALLEGRO (ALSÓHERNÁDTÁJ) EGYIKRI JÓZSEFNEK 1940. ÜCSANATOS 1940

(Török József) bő-szoknyája uj juj juj juj juj

Még a - ket a kapu - fába he - ce - ci - re he - ce - ce.

Nem a kapufa fogta meg, ujjuj-jujjuj-juj,
Szabó Béla megmarkolta meg, hacsacaré-hacsaca.

Engedd Béla a szoknyámat, ujjuj jujjuj juj,
Ne szomorítsd az anyámat, hacsacaré,-hacsaca.

Meg van az én szomorítva, ujjuj jujjuj juj,
Fakete gyászába borítva, hacsacaré-hacsaca.

Hasonló szöveggel dallamváltozat:

Vari. 1

(Kecskés Sándor) BŐSZOKNYÁJA... (Kecskés Sándor) FUTÓ ANDRÁSNAK 1940. NYÍR 1940

(Kecskés Sándor) bő-szoknyája uj juj juj juj juj

Be - akadt a kapu - fába hoppandára hop hop hop.

KÉT SZÁL DESZKA...

TEMPO GIUSTO LENTO (MATYCSÁG) MOLNÁR PÁLNÉ 60g. TÁRD 1961

Két szál deszka mégy a ví-zen haj haj haj
 (Du-sza Jóska) ül a vé-gén haj haj haj
 Di-ga-ri-ta ja ke-zé-be (Du-dás Bócsi) az ü-lé-be
 Sze-rel-me-sen ka-csin-gat a szá-mé-be.

(VARGA SÁRI) UDVARA...

TEMPO GIUSTO (BARKÓCSÁG) MATVÁROS BÉLA 77g. SAJÓMEKÖSE 1960

(Varga Sári) ud-vá-rá ud-vá-rá ud-vá-rá
 Mazaruván kópól ván rákvá rák-vá de ki rákvá
 Az is ázer ván rákvá rák-vá de ki rák vá
 (Vin-ce Bárná) csiz maza most kopog be rájtá.

ESTE VAN MÁR...

Ott méretik a gyűcsöt, Paarosaaval a csókot,
Ihaha-csuhaha, paarosaaval a csókot.

/Kovács Julcsa/ méreti, /Bellér Jóska/ fisei,
Ihaha-csuhaha, /Bellér Jóska/ fisei.

Ugy-e Jóska, szép vagyok, Csak hozzád való vagyok,
Ihaha-csuhaha, csak hozzád való vagyok?

(DUDÁS TERKA), NINCSEN KISMACSKA... DARABÓ ISTVÁNNÉ 60é. TÁRD 1967

ÁTMENT PATAKON...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSSÁG) ELK BOLLÁ PÁLNAI 54d. DOMAHÁZA 1949

Azt-mént pátá-kon a hár-ol

Aztment (u-ló vince) rájta Azt vit-te a bugye-

lár rist, (Esz-ti-nek) vész gyöngyül lár rist.

(DUSZA MARCSA) HOVA...

TEMPO GIUSTO LENTO (MÁRCSÁG) DARABO ERZSÉBET 19d. TÁRD 1941

(Du-sza Mar-csa) ho-vá oly szí-no-san?

Mi lo-bog a karcu de-re-ke-dont?
sin-golt kén-dő be-köt-ve si-má-ra

(Haj-ó Pes-la) vette a vá-sár-be

Dusza Marcsa, ne bísd ál magadot!
Ne rád olyan büszkén a farodot,
Sín-golt kándód ki vagyón térítve,
Esz-tendőüre sírnak az öledbe.

KOTY, KOTY, KOTY...

TEMPO GIUSTO LENTO

(SZÁRAZVÖLGY)

ANTAL IMREKÉNYI
DÖVÉNY 1942.

The musical score is written on three staves. The first staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The melody consists of a series of eighth and sixteenth notes. The lyrics are written below the first staff: 'En el - mentem a vaasaarba fél - pénzzel / Tyú - kot vettem a vaasaarba fél - pénzzel'. The second staff continues the melody with the lyrics: 'Tyukom mondja koty-koty-koty / He koty-koty-koty é - des tyukom'. The third staff is a bass clef with the lyrics: 'Mer még van egy fél pén - zem.'.

En elmentem a vaasaarra félpénzzel,
Kakast vettem a vaasaarba' félpénzzel.

Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mert még van egy félpénsem.

En elmentem a vaasaarra félpénzzel,
Pulykát vettem a vaasaarba félpénzzel.

Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mert még van egy félpénsem.

En elmentem a vaasaarba félpénzzel,
Cibét vettem a vaasaarba félpénzzel.

Cibe mondja: cip-cip-cip,
Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mer még van egy félpénsem.

En elmentem a vaasaarba félpénzzel,
Kacsát vettem a vaasaarba' félpénzzel.

Kacsa mondja: haap haap haap,
Cibe mondja: cip-cip-cip,
Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
Maan koty-koty-koty, - édes tyukom,
Mer nincsen több félpénsem.

KOTY, KOTY, KOTY...

FOLKISTYÁNNÉ 58d.
SEMJÉN 1962

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ)

En el mentem a vá-sár-ra fél pénz-vel
 Tyú-kot vettem a vá-sár-ra fél pénz-vel
 Tyú-kom mondi koty-koty-koty He koty-koty-koty é-des tyú-kom
 Van még egy fél-pén-zen.

En elmentem a vásárra félpizzel,
 Kakast vettem a vásárba' félpizzel.
 Kakas mondi: bokréta,
 Tyukom mondi: koty-koty-koty,
 He koty-koty-koty, ídes tyukom,
 Van még egy félpizem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
 Csibét vettem a vásárba' félpizzel.
 Csibe mondi: csip csip csip,
 Kakas mondi: bokréta,
 Tyukom mondi: koty-koty-koty,
 He koty-koty-koty, ídes tyukom,
 Van még egy félpizem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
 Ludat vettem a vásárba' félpizzel.
 Ludas mondi: gigágá,
 Csibe mondi: csip csip csip,
 Kakas mondi: bokréta,
 Tyukom mondi: koty-koty-koty,
 He koty-koty-koty, ídes tyukom,
 Van még egy félpizem.

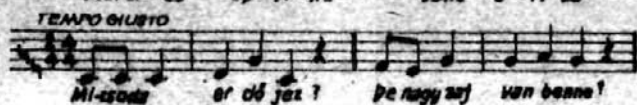
En elmentem a vásárra félpizzel,
 Pulykát vettem a vásárba' félpizzel,
 Pulyka mondi: glugluglug,
 Ludas mondi: gigágá,
 Csibe mondi: csip-csip,-csip,
 Kakas mondi: bokréta,
 Tyukom mondi: koty-koty-koty,

Mán koty-koty-koty, ídes tyukom,
 Mer nincs több félpizem.

Legényvárók, hívogatók.

MICSODA ERDŐ SZ...

RECIT. (ALSÓ HERNÁDVOLGY) POCSAI ISTVÁNNÉ 69d.
BÖCS 1967

A dalam második felére /"Micsoda erdő sz..."/ folytatólagi

Hagy hajtsa, hagy hajtsa!
Hagy fisesen érte!
Mert a piros hajnal tilalomban érte,
Mert a piros hajnal tilalomban érte.

Tilalom, tilalom
A németi malom,
Nekem is tilalom a kedves galambom,
Nem akkor él meg, amikor akarom..

ESTE VAN MÁR, KÉSŐ...

SZÉLESEN ELTERJEDT

TEMPO GIUSTO

Este van már . késő este félnyolcatűtő# az ő-rá
 Áz én ked ves kis an gyalom mégse jön el a po-nó ba
 vagy haragrik, vagy beteg Vagy talán nem is szeret,
 így hát kedves kis angyalom tiltva vagyok én te-rő-led.

A /bódvai/ sugár torony
 Jaj de messzire ellátszik.
 Közepébe, négy sarkába
 Négy szál rommaring lehajlik.
 Kettő hajlik a vállamra,
 Kettő a rózsámra,
 Így hát kedves kis angyalom,
 Tied leszek még valaha.

A (FALUSI) LEGÉNYEK...

SZÉLESEN ELTERJEDT

TEMPO GIUSTO

A (fa-lu-si) le-gények la-di ladi ladi ladi
 Po-nó-ház ba mennének la-di ladi ladi ladi
 la di lom Ad-dig ad-dig bal-lag-nak (hogy)
 la di lom
 ű-res házra ta-lál-nak La-di-la-di la-di-lom
 Fe-ne-tudja, hol mu-lát a ga-lam-bom.

UDVAROMON JÁR VALAKI...

RUBATO (BARKÓZÁS) **VADÁSZ ISTVÁNNÉ 76 É. BORSODSZENTGYÖRGY 1960**

Ud-var-om-on jár valé - ki Zö-rög az aj-tó-mon

Ast kérdezi lá-sa-j hangon ál-e-m-e-gs-lám-bem?

Ál ál-e-m-e-gs-lám-bem? I-gaz-an szeret-s-e?

Nyí-lak ki az aj-tó-mon..

EZ A KISLÁNY JAJ DE SZÉPEN PONO-GAT...

RUBATO (BARKÓZÁS) **VADÁSZ ISTVÁNNÉ 76 É. BORSODSZENTGYÖRGY 1960**

Ez a Kis-lá-ny jaj de szé-pen fo-nó-gat

Nyí-lak legény Ás ál-má-kon ko-pog-tat

O-lyan szé-pen o-lyan vi-gán-rák-já ki ezt a ál-mát

Nyí-lak ki ke-csés kis-án-gyá-kom az aj-tó-mon.

Kislány legény, ne kopogtass, gyere be!
 Cielőre vár a karom idebe.
 Gyere be haót, gyere be haót kisangyalom énhosszom,
 Nem haragszik tereád az édesanyaom.

EZ A KISLÁNY A SZOBÁSA' FONOGAT...

MOLNÁR MIKLÓS 476.
TARD 1962

TEMPO GIUSTO (MATYÓSSÁG)

Ez a kis-lány a szo-bá-ba' fo-no-gat
Barna lá-gény az ab-la-kon ko-pog-tat
O-lyan szé-pen olyan gyón-gyen kopogja ki ezt a szót
Nyit ki kedves kis an-gya-lom az aj-tor

Barna lágény, ne kopogtass, gyere bel
Ölelőre vár a karon idebe.
Bejöhetssz mán, bejöhetssz mán kisangyalom énhossám,
Ném haragszik terád az édesanyám.

EZEK KISLÁNY A SZOBÁBAN...

SZABÓ BALINTNÉ 726.
BORSODGÉSZTI 1962

TEMPO GIUSTO LENTO (DELBUKKALJA)

Szobám kis lány a szo-bá-ba' fo-no-gat
Barna lá-gény az ab-la-kán ko-pog-tat.
Oly szé-pen ko-pog-tat s mondja ezt a szót:
Nyit ki csudrajs kis-an-gya-lom az aj-tor

Barna lágény, ne kopogtass, gyere be,
Ölelőre vár a karon idebe.
Gyere be, gyere be, barna babám,
Ném haragszik terád az édesanyám.

FONÓHÁZUNK FEHÉRRE...

TEMPO LENTO (BARKÓSA) BALOGH ISTVÁN 328
DEBÉSTAPOLCSÁNY 1961

fo-nó-há-zunk fe-ir-re-van me-szei-ve
o-da-jár a lá-gányok-nak a-lá-je,
Az én kálvós ga-lambom is mindig i-da-jár
Be-be-néz a fo-nó-há-zánk a-lá-kán.

Árpákása riskásával keverve,
Tizenkilenc éves lágény, gyere be!
Tizenkilenc éves lágény gongyos viola,
En vagyok a szíve vigasztalója.

CSUHAJ, DE FEHÉR A FONÓHÁZUNK...

TEMPO ALISTO (PÁLYÁS) PATÁNYI PÁL 614
SZOMOLYA 1961

csuhaj de fe-hér a fo-nó-há-zunk a-lá-ja
csuhaj barna lágény vi-gan-gyere i-dé-bé
szé-pen peng-jene réz sarkán-tyúd ta-ré-ja,
csuhaj éb-ren van még ez az út-ca, ha-gy há-ja.

FOFÓHÁZUNK FEHÉRRE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAGYLOV CSEHÉHAT) ZEMÁN RÓZA 70 é.
BÓDVARAKO 1961.

Nyílik, nyílik a fonóházunk ajtaja,
Barna legény, vigan gyere be rajta!
Szépen pengjen a sarkantyud taraja,
Közen van az egész ucca, hagy hallja!

A CSORÉPI KERTOK ALATT...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) HÉTIRISZKA 61 é.
CSEHÉHAT 1960

Erre gyere, de nem arra,
Jobb ut van erre, mint arra,
Erre gyere, szívem boldogsága,
Adj egy csókot utóljára.

Csókot neked nám adhatok,
Nám a te szeretőd vagyok,
Páros csókot csakis annak adok,
Kinek a babája vagyok..

HÁZUNK ELŐTT VAN EGY KÚT VÍZ...

TEMPO GIUSTO (MATYÓCÁÉ) POÉSA MÁRIA ZSÓ.
SZENTISTVÁN 1960

Nálunk - Nálunk van egy kút víz, de hi-dog.
a - de jár nekünk ma-da-ni a ládák nyak.
Egyik monda, jaj de hi-dog és a víz és a víz.
Nálunk monda: a szára földmúlár lá.

SZENTISTVÁNI KERTEK ALATT...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MATYÓCÁÉ) BARANYI JÓZSEF LÁD.
SZENTISTVÁN 1960

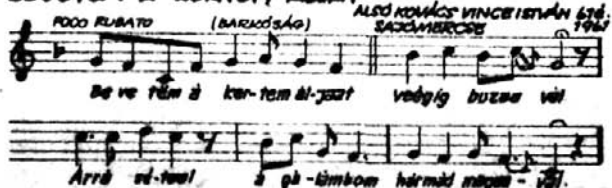
Szent - és - vé - nyi ker-tek a - lák
Nálunk lágy za-bat a - rat. Za-bat a rat
Nem a-bond, piff! paff! Szó-készre - tekne-bond.

/Könc Juliska/ mézes begre,
Fel van a falra biggyasztva,
Senki astat le ne vegye, piff! paff!
Mert az élete kezembe.

Legények érkezése.

BEVETEM A KERTEM ALJÁT

FOCO RUBATO (BARADSAJ) ALDO KÖNYÖCS VINCÉSIEN 678. 1961. SZACMERCSE

Be ve tén a ker-tem al-ját végig buzsa volt
Arré sz-tul a ga-lim-bom hármad magam - volt.

Fogadj el csak kisangyalom
Testverbátyádnak,
Azt ne mondják, ne gondolják,
Hogy szeretem vagy..

BEVETEM A KERTEM ALJÁT..

FOCO RUBATO (ABAUJ-EMPLEN-HEGYKÖR) HUTCHAI PÁL 44. d. 1950. PUCSTAPALU

Be ve tén a ker-tem al-ját Tízszó bú-zá-volt
Arré sz-tul a ga-lim-bom hármad magam - volt.
...hogy sze-re-tém vagy..

Fogadj el hát kisangyalom
Testverbátyádnak,
Azt ne mondják, ne gondolják,
Hogy szeretem vagy..

ÚJ A CSIZMÁM...

TEMPOGIUSTO (BOLDVAVÖLGY-CSEREIÁ) SZABADOS FERENC 60é.
MARTONYI 1961

Új a csi-z-mám el a - ká - rom vi - sel - ni -
De az ánya-dóm nem a - kár já en - ged - ni
En - gedd ánya-dóm csu - háj - já
Nem a te pén - zed aó - rá ba-dn - já.
En vet tam ázt a ráó - ká - i vaa - saór - bá.

Csüttörtökön jöttem meg a tanyaórrul.
Lejesett a vas a lovam laabaórrul.
-Nyisd ki kovaócs, csuhajja,
Mühelyednek füstös ajtajaót,
Vasald be a kis pejlovam négy laabaót!

Mig a kovaócs a lovamat patkolja,
Kis angyalom a zsebkendőm kivarrja.
-Varrd ki babaóm, csuhajja!
Varrd ki a nevemet reaaaja,
Hagy laassaók hogy legény jaór a fonóuba!

HEJ, CSÜTÖRTÖNKÖN JÖTTEM MEG...

TEMPO GRISTO ANDANTE

(HATVÉSGÉ)

MOLNÁR MIKLÓS 60d.

TARD

1960

Hej csütör-tő-kön jöttem meg a ta-rsá-ról,
 le-je-tem a vár a lo-vam lá-bá-ról
 hylat ki le-vácsa azt a sze-nes sz-lás-dós
 vasár ba hát szj haj a ke-szty lá-bú lo-vá-mat

II. veresaka dallamváltással:

Mig a kovács szj haj a lo-vam lá-bát ve-szi-je,
 Ad-ty a bá-bám a zseb-kon-dómor ki-vert-je,
 Varrd ki bá-bám a na-ve-mat re-d-je,
 Hogy tussak meg szj haj, hogy lá-gány jár a fo-nás-ba.

A KIS TÁRSI KISÉRTK ALJA...

DABAS PÉL. 1967.

TEMPO GRISTO ANDANTE (MATHOSÁS)

A kis tár di ker-tek al-ja ma-ma ma,

vet-fen ba-lé ma-ma-ris-ge, de bek-ros

Bek-ros d ga a-ra haj-Hk, ma-re de jó-Jak

Sok ma-re-tér pár-já-voi le ta-lé-ter.

...Kis társi kis-értk ma-ma-ris-ge, ma-re de jó-Jak

Tegnap este jöttem meg a tanyáról.
Lejárt a vas a lovas lábáról.
Várd ki kovács, néhalyednek a csomus ajtaját,
Vasald be a hűvös lovas négy lábát!

Hig a kovács lovas lábát vasalja,
A cserebűm a székáldos kivarrja.
Várd ki babán székáldosmet, várd ki cifrázat!
Hagy tudják meg sáj haj hogy lágy jár a fanyóska.

ESIK A HEGYSEN A. HÓ...

(DELBÜKKALTA)

MOLNÁR DOROTA

576
1962

1962

RUBATO

NEJ A SÁLYI SVAGATORONY...

(PUBLIKANTA)

ANTALNE TSV.

NE YSW.
FALL 1944

NE YSW.
FALL 1944

PLASMA

DE SZERETNEK CSILLAG LENNI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (BARKÓSA) ELEK CSÉPCE ANDRÁS 1916.
DOMAHÁZA 1960

De sze-ret-nék csil-lag lenni az égen
A fő-ve-csán vé-gig-sűt ni ke-ményen
Még bar-ham, hogy ki-sal kínt a ké-pu-ba
ki ő-le-li a róu-zsa-mát ti-tok-ba

DE SZERETNEK CSILLAG...

TEMPO GIUSTO (DÉLBORSOD) NABY ANDRÁS 1964.
OHOD 1964

De sze-ret-nék csil-lag lenni az é-gen
A fő-ve-csán vé-gig-sűt ni ke-ményen
Ez-te mi-kor a leg jobban kék ra-gyog-ni
Ak-kor mennék a ba-bám-ho mu-lat-ni

HÉJ DE SZERETNEK...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (BODROGKÖZ) PALÓCZY JÓZSEF 76. é. BODROGHALOM 1960

Héj de szeret-nék cell-lag len-ni az é-gon
A föld uc-cán végig sü-tü-ni ké-ményen
Hajlár-nám, hogy ki áll kint a ké-pu-ba,
Haj, ki be-szü-gat a babámmal ti-fuk-ba.

DE SZERETNEK CILLAG...

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ) SZABÓ MÁRTON 76. é. SEMJÉN 1960

De szeret-nék cell-lag len-ni az é-gon
Ké-kén já-ron végig sü-tü-ni föld-nyesen
Hajlár-nám hogy ki áll a ké-pu-ba,
Ki be-szü-gat a babá-mmal a ké-pu-ba.

Kis Semjénbe besütött a holdvilág.
As én babám abba fésűli magát.
Nem kell neki tükör, sem gyertyavilág,
Mégis göndörre fésűli a haját.

NEA JÓ ORLLAG LETT VOLNA...

POCO RUBATO (FELNEMENÉVEL) DORAI JÁNOS FOL. 1963

Nem jó csi-lag lett vol-na én be-lő-nem
 sz-é-ge nem re-gyogok sz-é-ge
 Ak-kor a fog-jában ké-ma né-felt re-gyogni
 Ak-kor mentek a be-bám-bus mu-lat ni.

ÉN BELŐLEM NEM JÓ ORLLAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (TISZTÁJ) GYÖKER IMRE FOL. 1960

Én be-lő-nem nem jó csi-lag lett vol-na
 Ak-kor sz-é-ge né-ken ragog - tam vad-na
 Éz fel tájban négy ke-rül-nem a ma gar-e-gar
 Ga-n né-nem, hogy a be-bám kít szorol.

VÉGIG-MENTEM...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSAG) ÁDÁM ÁRPÁD 406. SZAJÓMERCESE 1961.

végig mentem sá jó merce gyöngyvirságos fő uccán.
Be-ta - kintek a sze-re-tüm ab-lá-kon
Eppen akkor vértől még az agyast
Hazám agú rozmaringvöl seprét ki a hazaat

VÉGIG-MENTEM A SZENTSIMONI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MÁTYÓSAG) BOLLER FERENC 716. SZENTSIMON 1960.

Végig-méntem a szent-si-mo-ni uccán,
Be-ta - kintek - tük a bú-buam ab-lá-kon
Eppen akkor ve-tét-ta még az agyast
Rozmá-ringvöl seprét - te - ki a hazaat.

VEGIGMENTEM A SZENTISTVÁNI...

KÖNC MIHÁLY 94. é.
SZENISTVÁN 1952.

TEMPO GIUSTO (MÁTYÓSA)

Ved-gig men-tem a szent-istvá-ni jó uc-cán.
két al-dal-ról pi-ros-al-ma gu-rult rám
É-gyik ed-dés a más-ik meg sa-va-nyú.
Sze-re-lém-ből bá-bám csak egy kí-csi-jó.

VEGIGMENTEM A KAJATI FÜTÖGÉN

FÜTÖR ISTVÁN 57. é.
FÜZÉRKAJATI

TEMPO GIUSTO (ABAŰ)ZEMPLÉNI HEGYEC

Vé-gig-men-tem a ka-já-ti jó uc-cán.
Be-té-kim-fel-tem a bá-bám ka-pu-ján.
Éppön akkor vé-tét-le mög az á-gyát
Roz-maringgal. söprötte a szo-bá-ját.

VÉGI MENTEM A (FALUSI) FŐUTCÁN....

TEMPO GIUSTO ANDANTE SZÉLESEN ELTERJEDT

Wé-gig - mü-gyék a (Pa-lu-si) fő ut cán,
 Be-fe-kín-tek a His an gya - lom Jó - la - kán,
 ... Na - ra - a gó roz - ma ring gal...

Épen mostan vetette meg az ágát,
 Három águ rozmaringgal seprette ki a szobáját.

UCCA-UCCA...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (SZÁRAZVÖLGY) SOK VÁLTOZATBAN ELTERJEDT
 HOLLÓ ANDRÁSÉNA 1966
 NELSŐTÉLEKES 1967

ve-tu-uc-cá ucca ucca, re-le-ke si uc-cá.
 U - tá - jad rá má gyék ved-gyá ráj tá.
 U - tá - jad - rá megadl - lók egy haaz - nábl,
 A sze-re-tüm zőűdre fűstetl red-csok ká pu jaa - nábl.

KISKERTEMBEN...

TEMPO BASTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY) DOMONKOS ENDRE NÉ T.É.É.
KÁRO 1962

Kis - ker - tem - be' van egy jór - vá csánadi,
Szom - szé dünk - bá' lá kik egy bár - ná jóány.
Szom - szé dünk - bá' lá - kik egy bár - ná jóány.

A két szemem ráó se merem vetni,
Édesanyja nem hagyja szeretni,
Édesanyja nem hagyja szeretni.

Leányok, legények együttes dalai.

A fonóban mindenféle szerelmi tárgyú dal felhangzott, melyet közösen nótáztak.

Ezek közül kitűntek, s a fonóházi környezet vonzóerejét legszebben érzékeltették a páros felelgetős nóták. Ezek közt gyakoriak voltak olyanok, melyekben lányok-legények stróféankint, vagy soronként felelgettek egymásnak /"Piros alma telelőre", "Virágos kenderem", "Zavaros a Tisza", "Ez a kislány úgy éli világát", "Este van, este van".../, vagy dalra dallal válaszoltak, többnyire a lányok kezdték az évődést legényvásár-leányvásár-dalokkal, vagy házasságra célzó nótákkal. A fiúk enyelgő válaszaik közt felcsendültek leánykerést tréfáló dalok is, melyeket gyakran egy-egy legény monológ módján adott elő.

PIROS ALMA TULELŐRE...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSA G.) VADÁSZ ISTVÁN FOD. BORSODSZENTGYÖRGY 1944

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO'. The lyrics under the first staff are: 'Pi - ros ál - ma té - le - lő re né - sem - resz a'. The second staff continues the melody with the lyrics: 'hja - nyt elő re, Mert ha elő re sze - re - téd.' The third staff concludes the phrase with the lyrics: 'Sed gyűn Néz ha jel nem Pé - sed.'

- Nem tudjátok, ki vagyok én:
Vig aszentgyörgyi betyár legény.
Yelfésülöm a gömbör hajam,
Ugy öleltem a galambom.

Mert ti ljasnyok, mit csináltok,
Hogy még nem is voosraastok!
Maashol régen lefeküdték,
Itt még aagyat se vetettek.

- Nem is vetnek mindenkinek,
Csak a csalfa legényeknek.
Mert a legény oljan csalfa,
A ljasnyokat kikacagja.

VIRÁGOS KENDEREM...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BODROGHALOM)

KAKAS MÁRIA 46 é.
TISZAKARAD 1962

Vi rá gos ken de röm el - z - zol a fo - ba
Ha m-nagyszol re - am, mért józsa fo - ná - ba?
le - je alk az or - sóm tu - dom, nemvél - tam ki.
Laj z gyenge szí - vem, nem vi - gasztal sen - ki.

- Ezért a kis lányért mit nem cselekedném:
Tissából a vizet kanállal kimerném.
Tissa fenekéről apró gyöngyöt szedtem,
Az én galambomnak assal kedveskedtem.

Szevasz a Tizza, azért áradozik,
Szerelmes a legény, azért fáradozik.
Szerelmes nem volna, nem is fáradogna,
Azért a pár osókért nem álmatlankodna.

ZAVAROS A TISZA...

TEMPO GUSTO (HATYDSÁG) HAJDÚ MÁRIA 61é.
MEZŐKÖVESD 1962

za-va-ros a Ti-sza, kő-kény a pal-ló-ja
Né mēnj ar-ra kő-kény szē-mű bar-na lágēny
Mert le-je-sél rőu-lá.

- Ném esek, nám esek
A Tisza vizébe,
Inkább esek kő-kényszemű barna kislány
Véled szerelembe.

Vari.:

ZAVAROS A TISZA...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLÜKKALJA) MIKSER ISTVÁN 68é.
CSERÉPPÁLY 1959

za-va-ros a Ti-sza kes-kénya pal-ló-ja.
Né mēnj ar-ra, kő-kényszē-mű bar-na lágēny,
Mert le je sél rőu-la.

Vari.:

SZÉLES VÍZ A TISZA...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLÜKKALJA) EGERES MÁRIA 69é.
BOGÁCS 1961

Széles víz a Ti-sza kes-kénya pal-ló-ja
Né mēnj a-ra kő kényszē-mű bar-na le-gēny,
Mert le-e-sel rőu-la.

ÉZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) VIGH PÁLNE 776.
BOGÁCS 7942

Éz a kis lány úgy é-li vi-lá-gát,
Ha az any-ja nincs ott-hon, sü-li a po-gácsát,
Duk-ro-sát - má-ko-sát,
Vér-je a bá-bá-ját, a csi-no-sát.

- Veszek néki rózsaszínű ruhát,
Az ujjára csipkét, derekára pitykét.
Csattosát, forgósat,
A lábára csizmát, kopogósat.

ÉZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) HÉTI BÉBKA 674.
CSIKÓPÁLYI 7958

Éz a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát
Ha az anyja ott-hon nincs sü-ti a po-gácsát
O-laj-ba, nem vaj-ba,
Al-dí-vad a sze-re-tő-jc szá-já-ba.

- Veszek néki hacacaré ruhát,
Az ujjára csipkét, derekára pitykét.
Zörgőset, bőrgőset,
A lábára sárga cipőt, fűzőset.

EZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) MOLNÁR BORBÁLA 576. SÁLY 1962.

Ez a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát
Ha jáz anyja nincs ott-hon, sü-ti a po-gó-csát,
É-rti be, Haj na-l-ba,
Sü-ti a po-gó-csát a vaj-ba.

- Vesszek néki fodros béli ruhát,
Derekára fityegőt, az ujjára gyűrőt.
Zöld selymet, csipkésset,
A lábára cipőt, fűzőset.

EZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) NAGYHÁZI ANTALNÉ 408. TISZAKARAD 1962.

Ez a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát,
Ha az anyja al-szik, Sü-ti a po-gó-csát
O-laj-ba, nem vaj-ba,
El-ol-vad a sze-re-tői-je sző-jő-ba.

- Vettem néki ici-pici ruhát,
Az aljára csipkét, derekára pitykét.
Zörgőset, zöld selymet,
A lábára sárga cipőt, fűzőset.

ŐSZEL ÉRIK A SÓVÁRI...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) BERECSALAZS 79d.
BOGÁCS 1967

Őszel é - rik a sós - vá - ri al - ma
Harag - szik rám a sze - re - lém any - ja
Mennél jobban ha - ra - gít - ja magát
Annál jobban sze - re - tem a lá - nyát

- Este későn ném jó furolyásni,
A lányokhoz dobogósan jární.
- Mennél jobban dobogósan járok,
Annál jobban szeretnek a lányok.

NEM JÓ CITERÁZNI...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) PÁLÓCZY AMBRUS 79d.
BODROGHÁLON 1960

Nem jó nem jó nem jó ci - te - rézni
A jó - nyokhoz sar - kán - tyúsan jár - ni
Mennél jobban sar - kán - tyúsan jár - ok
Annál jobban sze - ret - nek a já - nyok

DOMAHÁZI NÍRÉS LEGÉNY...

TEMPO RUSTO ALLEGRO (BAROKKUSÁG) ELEK KUKÓ ILONA 194. DOMAHÁZI 1936

Do-má-házi hí-rés legény máj-mérvessé
 Ijaznyórt szegény még ec-mérít azt mondaná
 Még köi-le-me hsz-zá sod-szi.

- Szőke kislány kéknyessége
 Is vész engem szerelembe.
 Haam mosolyog piros szája,
 Nyíló hajnal az orcsaja.

Szarka csizmam. réspatkója,
 Jegyét váltónk hushagyóura.
 Jegye a szem a szívemet,
 Te meg babusom a tiedet.

LÁNYOK LÁNYOK...

TEMPO RUSTO (BAROKKUSÁG) KULCSÁR LÁSZLÓ 576. MÁLYINKA 1936

Lányok lányok mályin-ka-i lányok
 Versen lángrat az al-só tank-nyárok
 az is azér versen pi-rac lángrat
 Átvá szí-ven gyakran mégcszi - 30 fok.

- Új a szoknyám, de kerek az alja,
 Gácsi szabó volt az, aki varrta.
 Barna légény addig kárúglette,
 Míg a szemét rajtam fálájtette.

ELMÉNT JULCSA...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSI) MÉDVE FÁLNÉ 59d.
KISSIKARDR 7949

Elmént Julcsa elmént á fo-nou-bá
Lá-e-sét az assau á padkú-rá
Hín-mán á-ki az-fét fél-e-mel-je
Hín-mán á-ki Julcsat még á-lai-ja.

Utolsó két sor dallamdrat

- Van man, aki antat felemelje,
Van man, aki Julcsat megölelje.

ELMÉNT PIROS...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSI) MÉDVE FÁLNÉ 65d.
KISSIKARDR 7950

El-mént Pi-ros el-mént mán á fo-nou-bá
Lá-e-sét az ár-tú-ja á padkú-rá
Ván ma-né-ki á-ki fél-je fél-végye
Ván ma-né-ki Pi-ros-ka-t még á-lai-ja.

ERDŐ, ERDŐ...

MIKÓHÁZA 1967

TEMPO GIUSTO ANDANTE

(ADALÓJ-ZENPE ÉNHETŐKÖZ)

Er-dő er-dő mi-kó-há-zi er-dő

Ri-gó ma-dár ben-ne a ke-rű-le

Ri-gó ma-dár meg a fű-le mű-le

szép a ba-bám hogy vá-lok el tő-le?

- A falusi bíró kapujába'
Leesett a kalapom a sárba.
Gyere babám, vedd fel a kalapom,
Házasodom, te leszel a párom.

ERDŐ, ERDŐ...

PÁLHÁZA 1967

(ADALÓJ-ZENPLENI HETŐKÖZ)

Er-dő er-dő de szép ke-rek er-dő

Ma-dár fű-työl ben-ne fi-den - kező

cuk-rot ad-nék an-nak a ma-dárnak

Fű työl-je ki ne-vét a ba-bámnak

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÁSÁB) ELEK KUKÓ (LONA 776. DOMAHÁZA 1935)

Es-te van es-te van de nem minden jászának
Csak annak az egybarnának, ki-hoz hárman járnak.

- Een hoozem is jaartak,
De nem minden este,
A szép holdvilágos este
Homaal jra van festve.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) TÓTH ISTVÁNNÉ 696. CSEPPFALU 1940

Es-te van es-te van di múlt ki-lenc 8-re
Lát-va van a ré-szem récses kic-ke pu-ja
Még a récsém récses kic-ke pu-ját nyit-ja
ad-og a kispaj lovam százszor is bemegy rajta.

Este van, este van, de nám minden lánynak,
Csak annak a lánynak, sáj-haj, kihez hárman járnak.
-Enhozzám is járnak, de nám minden este,
Es a csillagos ég homályra van festve.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO (BODROKOSZ) VIRÁG PÁLMÉ 68d.
SEMJÉN 1962

Es-te van, es-te van, el múlt ki-lenc ó-ra
En-nak a kis földnyak zárva van már a ka-pu-ja
Nig az a barmu kishány rácsos kiskapuját nyitja
Addig a kis pajlovam szétszoris bomlóg rajta.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Gyere, kisengyalom, kísérj engem innen vissza!
- Nem kísérlek babám, mert már sötét az éjszaka,
Méghasad a szívem, ha magam megyek vissza.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO (BODROKOSZ) BALLAD FOR THE
THERAPY 78d.

Es-te van es-te van el múlt ki-lenc ó-ra
Zárva van a ba-bám rácsos kis ka-pu-ja.
Nig a ba-bám rá-csós kis ka-pu-ját nyitja
Addig a kis pajlovam szétszoris bomlóg rajta.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Gyere babám, kísérj engem ki az utra!
- Nem kísérlek, nagyon sötét az éjszaka,
Méghasad a szívem, ha magam megyek vissza.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BODROGHÓZ)

NAGYHÁZI ANTALNÉ FOD.
TISZAKARAD 1968

Es - te van es - te van, de nem minde: látnak
 csak annak a látnak ki-bez hármán járnak
 Én hozzáim is járlok de nem minden es - te
 Hát - vi - lá - gos az ég rá - lá - te van festive.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
 Zárva van a babám récsos kis kapuja,
 Míg a kis angyalom, kis kapuját nyitja,
 Keselylábú lovam széssor bemegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO

(ABALJZEMFLÉN HEGYKÖZ)

SEBŐCZKY ANTAL FOD.
POZSENYÁR 1961

Es - te van es - te van de nem minde: látnak
 csak az - nek a látnak ki - be hármán járnak,
 Én hozzáim is jár - nek de nem minden es - te
 csí - gos a nagy ég mondja van festive.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra.
 Zárva van a babám récsos kis kapuja.
 Amíg a galambom kis kapuját nyitja,
 Csillagos paripám széssor bemegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSA G) ERSEK BUSTTÁVNÉ 600.
BORSODSZENTGYÖRGYI 1948

Es-te van es-te van de nem minden újánnak
Egy- nek ki- nek haarmáz járnak
Egy haarmáz is járnak, sejt háj de nem minden es-te
A szép hódol- tákos es-te hazaalja van fészke

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Ennek a kislánynak zárva a kapuja.
Míg a kiscsengyelom sejt-haj, a kapuját nyitja,
Keszelyaaba kis pejlóva szárazsör bemegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLÖV) HOLLO BERTALANHE 470.
PILSÖTLEKES 1948

Es-te van es-te van de nem minden járnak
Egy- nek ki- nek sokan járnak!
Egy haarmáz is járnak, sejt háj de nem minden es-te
Szerezőn szerezőn, meg vásár- nap es-te

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Ennek a kislánynak zárva a kapuja.
Míg az én rózsám rácsos kis kapuját nyitja,
Csillagos paripaám szárazsör bemegy rajta.

AZ ARLOI VÁSÁRTÉREN...

Két fillérér adnak egyet, - Ica te, Saari te,
 Jaj de olcsó, mégse vesznek, - Ica te, Saari te.
 Az arlói vaasartéren - Ica te, Saari te,
 Leányvaasar lesz a héten, - Ica te, Saari te.
 Szasz forintér adnak egyet, - Ica te, Saari te!
 Jaj de drága, mégis vesznek, - Ica te, Saari te!

A MÁDASDI VÁSÁRTÉREN...

Tíz fillérér adnak egyet, - ére gyere galambon,
 Jaj de olcsó, mégse vesznek, - ére gyere, idi gyere galambon.
 A mádasdi vaasartéren - ére gyere galambon,
 Kisleányvaasar lesz a héten, - ére gyere, idi gyere, galambon.
 Ezreskár adnak egyet, - ére gyere galambon,
 Jaj de drága, mégis vesznek, - ére gyere, idi gyere galambon.

A KÖVESDI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (MATHÓDÁS) GÁRI MARGIT 424. 1967
MISZKOVICS

A kövesdi vásár-ter-en
ott-haj-ja
Rip rop ro-pog ott a ge-renda

Két fillérér adnak egyet, - ihajláré, csuhajja,
Jaj de olcsó, mégse vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A kövesdi vásártéren, - ihajláré, csuhajja,
Leányvásár lesz a héten, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

Barszekér adnak egyet, -ihajláré, csuhajja,
Jaj de drága, mégis vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

HÉJ, A SÁLYI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLALKALJA) MOLNÁR BORKA 574. 1962
SÁLY

Haj a sályi vásár-ter-en
ott-haj-ja
Rip rop ro-pog ott a ge-renda

Székét ne végy, mert beteges, - ihajláré, csuhajja.
Pirosát se, mert részeges, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

Barnát szeress, az lesz a jó, - ihajláré, csuhajja,
As lesz a csóakra hajlandó-rip, rop, ropog ott a gerenda.

A SZIRÁKI VÁSÁRTERÉN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAGYGY-CSEKÉHÁT) NÉMETH ERNŐSÉ GÉD. BOCSODSZURATK 1942

A sziráki vásárterén - ihajla, de csuhajla,
Jaj de őcsó, mégse vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.
A sziráki vásárterén - ihajla, de csuhajla,
Leányvásár lesz a héten, -rip, rop, ropog ott a gerenda.
Száz forintért adnak egyet, ihajla, de csuhajla,
Jaj de drága, mégis vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A RÁKAI VÁSÁRTERÉN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAGYGY-CSEKÉHÁT) ZEMÁN RÓZA GÉD. BOCSODSZURATK 1942

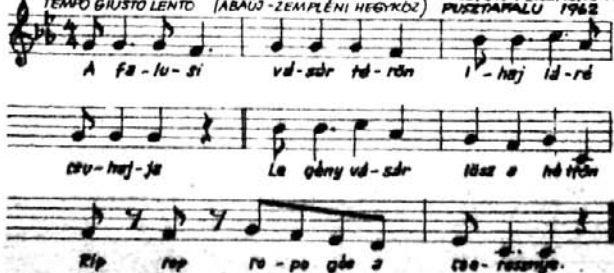
A rákai -i vásárterén - erre gyere galambom,
Pirost se, mert részeges, - tilalom! erre gyere galambom.
Barnát szeress, az lesz a jó, -erre gyere galambom,
Az lesz a csókra hajlandó, - tilalom! -erre gyere galambom!

Szűkét ne végy, mert beteges, - erre gyere galambom,
Pirost se, mert részeges, - tilalom! erre gyere galambom.

Barnát szeress, az lesz a jó, -erre gyere galambom,
Az lesz a csókra hajlandó, - tilalom! -erre gyere galambom!

A FALUSI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAÚS-ZEMPLÉNI HEGYKÖZ) MESTER FERENCZÉ+Od. PUSZTAPALU 1962

Két krajoár adnak egyet,-ihajláré,csuhajja,
 Jaj de olcsó, mégse vőssnek,-rip,rop, ropogós a csere-snye.

A falusi vásártéren - ihajláré, csuhajja,
 Leányvásár lesz a hétén,-rip, rop, ropogós a csere-snye.

Kéreszékér adnak egyet,-ihajláré,csuhajja,
 Jaj de drága, mégis vőssnek,-rip,rop,ropogós a csere-snye.

A SZURDOKI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO (FELŐHEGYVÖLGY) DOBAI ZÁMOS+Od. HECHNADSZURDOK 1963

Száz forintér adnak egyet,- erre gyere, galambom!
 Jaj, de drága, mégis vesznek,- tilalom! erre gyere galambom.

A szurdoki vásártéren - erre gyere, galambom,
 Leányvásár lesz a hétén,-tilalom! erre gyere, galambom.

Két fillérér adnak egyet,- erre gyere, galambom!
 Jaj de olcsó,mégse vesznek,-tilalom! erre gyere, galambom!

A PATAKI VÁSÁRTEREN...

TEMPO GIUSTO (MODERATO)

KÖCSIS ISTVÁNNA SZÓL. BÓRROGOLAKAI FÉRA

A pa-pa-toi vá-sár-té-ren i-haj lárd

i-haj-lá La-ny vá-sár tess a té-ren

i-haj-lá-ré i-haj-lá.

sz fo-rintér ad-nak egyet i-haj-lá-ré

i-haj-lá, o-lyan drá-ga, még se veszek

i-haj-lá-ré i-haj-lá.

A KARÁDI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÁLMÁN FERENCZ 59. TÁSLAKARÁD 1962

A ka-rá-di vá-sár té-ren í-haj-lá-ré
csu-haj-ja, le-gény-vá-sár Ísz a há-ten
rip rop re-po-gós a de-re-ka.

Székét ne végy, mert beteges, - íhajláré csuhajja,
Pirosat se, mert részeges, -rip, rop, ropogós a dereka.

Barnát szeress, az lesz a jó, - íhajláré csuhajja,
Az lesz a csókra hajlandó, -rip, rop, ropogós a dereka.

A RIGCSI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ) RÓTH LAJOSNÉ 79. LACA 1962

A ri-cse-t vá-sár té-ren ér-re gyere
ga-lambom, le-gény-vá-sár Ísz a há-ten
ér-re (j)erre er-re gye-re ga-lambom.

Székét ne végy, mert beteges, -erre gyere, galambom,
Pirosat se, mert részeges, erre-jerre,erre gyere,galambom.

Barnát szeress, ő lesz a jó, - erre gyere, galambom,
Ő lesz a csókra hajlandó, erre-jerre, erre gyere, galambom.

AMIGON MIA ÉN TIE...

Is szívemnek édesi vőletem, az volt a ház,
 a szívednek csókja vőletem, az volt a ház.
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott,
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott.

Is szívemnek édesi vőletem, az volt a ház,
 a szívednek csókja vőletem, az volt a ház.
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott,
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott.

Is szívemnek édesi vőletem, az volt a ház,
 a szívednek csókja vőletem, az volt a ház.
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott,
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott.

Is szívemnek édesi vőletem, az volt a ház,
 a szívednek csókja vőletem, az volt a ház.
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott,
 Szívemnek, hogy a szívednek méltalott.

AIKOR MEG EN TIZENNYOLC...

TEMPO GLEBO (KÖNYVREGY-CSERENÁT) GRESNÓ PÁL 49d. BODVÁRÁZS 1760

Ni-ker még én tizenyolc é - ves vá-tám

Mada én átkor hódol - sad-ni já - ker-tám

Ti - zen - két jányt kérellek még rézem-re

Mind a tizen - ke - nésü hi bakt job' kezem'

As egyiknek kicsi vótam, az vót baj,
A másoknak csalfa vótam, az vót baj.
Harmadiknak hogy a szemem kékellett,
Negyediknek kacintaósom nem tetszett.

Ötödiknek: mér nem Paóriszbul gyöttem,
Hatodiknak: mér nem paripaón gyöttem?
Hetediknek: mér nincsen édes apaóm,
Nyócadiknak: mér nincsen édesanyaóm.

Kilencedik szivarfüstöt nem szível,
Tizediknek nagybajussu legény kell,
Tizenegyediket anyja nem adja,
Tizenkettedik férhe nem megy soha.

Igy haót neken nem lehet megnősülni,
Gyaláozatban kell a viláogom élni.
Gyaláozatban nem élem a viláogom,
Inkább akkor többször meghaózasodom.

MIKOR MÉS EN...
TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÖNYÖK MÁLME 74. LADA 1960

Hi-kor még én ti-zen-nyolc é - ves vá - tam
Mén én akkor há - zá - sá - ni a - kor-tam,
ti - zen-két-két négy-ké-ret-ték. ré - szem-re
Mind a ti - zen-két-tő hi - bát leg-bennem.

As egyiknek kicsi voltam, a volt baj,
A másiknak barna voltam, a volt baj,
Harmadiknak hogy a szemem fekete,
Negyediknek nem természetem kedvére.

As ötödik: már nem lúháton gyöttem,
A hatodik: már nem Párisból gyöttem.
Hetediknek a vagyonom keves volt,
Nyolcadiknak a pizza is szűken volt.

Hilencedik szivarfüstöt nem kedvel,
Tizediknek nagybajuszu legény kell.
Tizenegyediket anyja nem hagyta,
Tizenkettedik nem meggy férre soha.

Igy hát nekem nem lehet megőszülni,
Páratlanul kell a világom élni,
Páratlanul nem élem a világom,
Inkább akkor többször megházasodom.

Szakítók, bucsuzók.

BLAZOTT A...

TEMPO OKTAVO (ABAJ-ZENPLENI HEVYKÖZ) KISZAKAS JÁNOSKÖZSÉG. NYÍR 1962

El - d - zolt a el - d - zolt a kenderem a fűsz

Ha nem szeretek ide nyugtatom, négy/5 fo - tól - so

la - jo - cik az ar - sán tudom nem ből - tem is

Ny a székem gyűgye székem de ne fűsz fűsz.

VIRÁGOS KENDEREM...

TEMPO OKTAVO LENTO (BODORVÖZ) MÁTYÁS ANDRÁS 400. KÖRÖS 1962

It - d - gal kenderem el - d - zolt a fűsz

Hogya már nem szeretek már jósz 5 fo - nót - ből

vá - konyá len szed - ra, el is székem négyen,

Hogya a székem már is székem de nem.

MÁR EN TÖBBET NEM MEGYÜK...

TEMPO GIUSTO LENTO

SZÉLSEEN ELTERJEDT
NYUGAT - BARSZÓDOLAN

Már én többet nem megyük a fe-nai-be
 sem a babám ab-la-ká-ra daniel-ve
 Én fe-lő-lem róu-zsám ki is al-ha-tod ma-ga-dat
 Nem ve-rüm ki szép számad bál az ál-mat.

MIKOR HOZZAD JÁRTAM...

TEMPO GIUSTO

ELTERJEDT

Mikor hozzád jártam babám mindig álmos voltál.
 Szóltam hozzád de csak mindig szomor - kodtál
 Én fe-lő-lem ki is al-ha-tod ma - gadat.
 Nem álmam ál tal a vékony karca dere - ka-dat.

ÉDESANYÁM SOKAT INTET...

TEMPO GIUSTO (ROPOGKÖZ) SÁNTA MINÁLYNÉ 1936. KARGES 1960

The musical score is written on four staves. The melody is in a single line with lyrics underneath. The lyrics are: 'Édesanyám sokat intet a jóra, Hogy ne járja délután a fond - ba, Félhallgatam egy csavargó szavát - ta, Gérsz átjon a hátra fésőt hajd - ba'.

Fáj a lábam, mer feltörte a csizma,
Mer ott jártam, ahol nem kellett volna.
Ugy kell annak a betyárnak, hadd fájjon,
Tanulja meg: más kislányho ne járjon.

KISANGYALOM FENE RÁGOTT...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSLÁG) BÜKK KÖRNYÉK 1957

The musical score is written on four staves. The melody is in a single line with lyrics underneath. The lyrics are: 'Kis angyalom fene rágott volna meg, Hogy mi egymást ne ismertük volna meg, Átkosodt volt az az óra fond - ház, Kibe bábám megismerők re! egy - más'.

A csillagok ha beszélni tudnának,
A legényre mindent kivallanának,
Elmondanák azt a titkos beszédet,
Akit minden szombat este beszélnek.

B a l l a d á k .

A fonó, a közös dalolgatás legállandóbb fészke, igen alkalmas volt drámai, megkapó események, vagy legalábbis érdekes helyzetek közös nótázás keretében való dramatizálására.

A dramatizálás, megjelenítés legközvetlenebb eszközei voltak: párbeszédes dalolás, egyéni előadás, a közösség leíró, elbeszélő, vagy hangulataláfestő együttdalolása. Volt némi szerepe a mimikának is. Az egyes feltűnőbb balladai helyzeteket taglejtésekkel, vagy kisebb jelenetek rögtönzésével játszották meg.

A balladaelőadás legnagyobb alkalmát a fonóház teljes tagságának együttléte teremtette meg. Ez az együttlét biztosította legjobban a balladaelőadás szereposztását, - gondolva elsősorban a komoly balladákra. - Daloltak a lányok szűkebb körben, egymás közt is balladákat, olyanfélét, melyek inkább rájuk tartoztak /vigballadák a perec-sütő lányról, a felkontyolt nővéréről/, de észeket a teljes együttlét alkalmával is előadták, ha lányok-legények szerepelni akartak egymás előtt.

A fonóházi fiatalság érdeklődési körét kutatva, a visszaemlékezők vallomásaiból megállapítható volt, hogy a balladaelőadás sok témát ölelt fel. Népszerű, komoly balladai témák voltak: legénybosszu a fonóban, legénybosszu halálratáncoltatással, anyai bosszu a megcsalt lányon, anyai átok a dacból férjhezment lányon, megölt legény eltemetése, szerelemből anyagyilkosságba esett legény, betyártragédia, gyermekgyilkos leányanya, megcsalt lány átka a hűtlen legényen. Vigballadatípusok: a feleségén zsarnokoskodó férj, libapásztorlány szerelmé a csínytevő legényke iránt, "Egy szer egy királyfi"... , sütő lány, férjhezmenő nővérek tréfás balladája, pipa-dóhány ballada.

A változatok gyűjtése eltérő sikerekkel járt. Ezigleg legkevesebb eredmény kísért a fonó tárgyú balladák kutatását. A szerelmi bosszúnak áldozatul esett le-
gény /Varga Jani/ és lány /Szűcs Mari/ egy-egy típusát siker-
ült ép formában feljegyezni, mint fonóházi témájú balladá-
kat, de a gyűjtemény többi balladatípusának változatkuta-
tása már szerencsésebb volt.

Mint általában a fonó népköltészeti emlékeinek rögzítésében, a balladák feljegyzésében is a szövegsze-
rinti teljességre törekvés vezetett. Az adatok tulnyomó
többsége teljes szövegű. Töredék és szövegbeli megfele-
lésekre való utalás kevés van, ezek közléséhez inkább a
tájankinti összehasonlítás lehetőségének keresése végett
ragaszkodtam.

Az adatok zömében népzeneink értékesebb anyaga
szólal meg, annak bizonyosságul, hogy a népballadák tul-
nyomó többségükben Borsodban is megőrizték a népi zene-
izlés erejét, szépségeit, tájankint, témánkint eltérő
változatosságát. Közlök egy-két jövevény, vagy ponyvadal-
lamu balladát is /Halálratáncoltatott lány mezőkövesdi
változata, megátkozott lány kenyézlői változata, Szabó
Vilma, Biró Margit/, érzékelte, hogy alakította, del-
gozta át a népzene a vásári nótaterjesztők olcsó dal-
termékeit.

Komoly balladák.

VARGA JANI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MATYÓCSÁG)

NYRSTE MINÁLY 674.
MEE SKOVESD 1928

Alment Varga Jani, hogy leül a székre,
Nagy gyilkos pajtása a kapuba' leste.
- Gyere Jancsi gyere, majd elbánnak veled,
Még az ártu a lelak kionál belőled.

- Ne bántastok engem, nán vagyok az oka,
Szerefnok a lángok, nán tehetek róla.

- Ha eddig szerettek, mást fogtak szeretni,
De mákd itt kell az életed végenni.

Megfogták, megfogták, a fűre levették,
Szép piros vérrel a földet ártatták,
Ammit tudott málni:

- Hagyjatok pihszni..
Szép piros véreket hagyjátok álfolyni...

Meghalt Varga Jani, ál is van temetve,
Ki van nán faragva az ő sírkerecséje,
Főtül van beásva, az van rápingálva:
"Minden híres láány vigyásson magára."

SZÜCS MARI...

Szegény Szücs Marika hiába is megyen,
Felettte a nagyég beborult véresen.

Beborult, beborult, be is setétedett,
Az a híres lágény jaj mit osálákedett.

- Állj meg csak Mariska, kérlek az egekre,
Egy-két szavaimot vedd be a füledbe!

- Engedj csak, engedj csak, engedj az utamra,
Lánypajtásaimho engedj a fonóba!

- Szerelmes szivemnek édes Mariskája,
Mért lettél, mért lettél márnak hites társa?

- Engedj hát, engedj hát, hagy menek utamra,
Itt van a bukrétám, engedj a fonóba!

..Szilani Pistának nem kell a bukréta,
Szegény Szücs Marinak ő lett a gyilkosa.

- Ha engem álhagytál, másho se mégy mán el,
Mert a te életed most van a kezemben.

Először ezt mondja, halálos a szava,
Másodszor odavág, véres a fokosa.

Harmadszor vág oda, átkozott a karja,
Szegény Szücs Marika leborul a hidra.

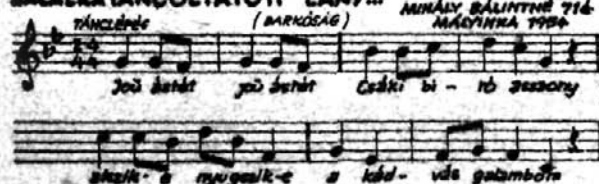
- Jaj lányok, jaj lányok, rólam tanuljatok,
Híres lágényekkel ne barátkozzatok..

.. Felvette az árviz a barcai tölgyet,
Szegény Szücs Marira most huzzák a földet.

Réhuzzák a földet, írják fejfájára,
Minden áladó lány vigyázzon magára..

BÁLÁRATÁNCOLTATOTT LÁNY...

MUNKÁY BALINTNÉ 714
MAGYAR 1984

- Álszik már, nyugoszik már gombos nyoszolyába',
Az áló álmaít alussza magába'.

- Kötse fel, kötse fel, küldje el a bálba,
Gordóvany csizmáját buzza a lábára.

Kék selyem kándóját kötse a nyakába,
Tis pár aranygyűrűt huzzon az ujjára.

- Jó ástát, jó ástát, hát te már hivattál?
Ulj ide csak mellém, majd megtudod mindjár.

Huzzátok cigányok ástától reggelig,
Táncolai aluzok világos virradtig.

- Engedj ki, engedj ki egy kicsit pihenni,
Kék selyem kándómat engedő kibontani.

- Nem lehet kimenni, meghitőd magadat,
Tis pár aranygyűrűt az ujjadra daadt.

- Engedj ki, engedj ki, engedj ki pihenni,
Gordóvany csizmámból a vért hagy üntöm ki.

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
A muzsikásoknak reggelig kell muzni.

- Huzzátok cigányok, estétől reggelig,
Mig a Csáti bíró lánya el nem alszik.

Átkozott az apa, százasorta az anya,
El egyetlen lányát a bálba bocsátja.

Áste álbecsátja, reggelig nem látja,
Reggel nyőc órákor halva viszik haza.

Harangoznak délre, de nem délebedre,
Csáti bíró lánya ki van már terítve.

Ki is van terítve, ál is lesz temetve,
Haj, de az ő neve nincsen álfelajtva.

HALÁLRA TÁNGOLTATOTT LÁNY...

- Aluszik, aluszik gombos nyoszoljaaba.
Mit tudna csinálni egy leány magaaba?

Köütsé fel a ljaanyaát, kügyö el a baalba,
Gordovaany csizmaajaát húzza ja laabaara.

Tiz paar aranygyűrőt tegyen az ujjaara,
Laangszin seljenuhuhaát öltöön fel magaara.

- Jóú esteet, jóú esteet, haet miér hivattaal,
Úlj csak idi mellém, maj mettudod mingyaan.

Huzd raa csak te cigaan, ne hadd el vilaagig,
Mig a Csaaki bíró ljaanya el nem alszik.

- Laangszin selyem ruhaam izzad a vaallamra,
Engedj ki galambom csak egy feelőraara.

- Nem lehet kimenni, meghütöd magadat,
Tiz paar aranygyűrőd az ujjadra tapadt.

Huzd raa csak te cigaan, ne hadd el vilaagig,
Mig a Csaaki bíró ljaanya el nem alszik.

- Eressz ki eressz ki, eressz ki pihenni,
Gordovaany csizmaambul a vért kiönteni..

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
Gordovaany csizmaadbul a vért kiönteni.

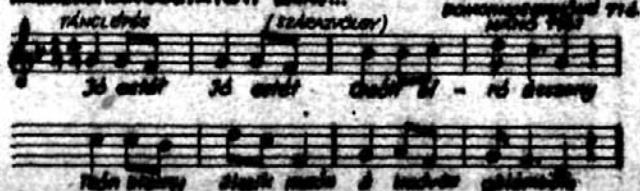
- Huzzaatok cigaanyok, hajnalig, reggelig!
.. Csaaki bíró ljaanya egyszer csak elalszik.

Aatkozott az apa, héltszerte az anya,
Ki egyetlen ljaanyaát a baalba bocsaajja.

Este elbocsaajja, reggelig nem laatja,
Reggel nyóc órákor halva viszik haza.

Harangoznak délre, nem déli ebédre,
Csaaki bíró ljaanyaát most teszik a fődbe..

HALÁLRATÁNCOLTATOTT LÁNY...

- Alszik már, alszik már az egész országban,
 El is van távozva két század paplomban,

- Kétes fel kétes fel, mihelyt el a halál,
 Kézbeveszi az egész nemzet a halált,

Ez a dal az egész nemzet éneke a halál,
 Ez a dal az egész nemzet éneke a halál.

- Jó évszázad jó évszázad, minak hívták?
 Gyere el a halál, majd mindjárt megmondod.

Halálosok, egésznek világnak virrattig...

/Halálra, nemet meggyezik a kisbábos példával/.

HALÁLRATÁNCOLTATOTT LÁNY..

- Itthol van, itthol van, fekszik a szobába',
Jószien alusszik a paplanos ágyba!

- Menjen be, kötsse fel, küldje el a bálba,
Kügye el a bálba csak egy félórára.

- Kelj fel lányom, kelj fel, eriggy el a bálba,
Eriggy el a bálba, csak egy félórára.

Égazin selyemkendőd kösd fel a nyakadba,
Tíz pár aranygyűrűt huzzál az ujjadra.

Kördoványcsizmádot huzzad a lábadra,
Égietlenegy leányom, úgy eriggy el a bálba.

- Jó estét, jó estét, de mindek is hivattál?
Gyere csak ülj le mellém, majd megmondom mindjár.

Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Amíg a Csáti bíró lánya el nem alszik.

Égazin selyem kendőm izzad a nyakamra,
Eresszél ki te lágény csak egy félórára.

- Kimenni nem szabad, mert meghütöd magad,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad.

Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.

- Tíz pár aranygyűrű dagad az ujjamra,
Eresszél ki galambom csak egy félórára..

Kimenni nem szabad, még meghütöd magad,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad..

Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.

Kördoványcsizmám is vérrel tele aludva,
Eressz ki már galambom, mer mingyá meghalok..

- Kimenni nem szabad, mer meghütöd magadat,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad.

Huzzátok cigányok, estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.

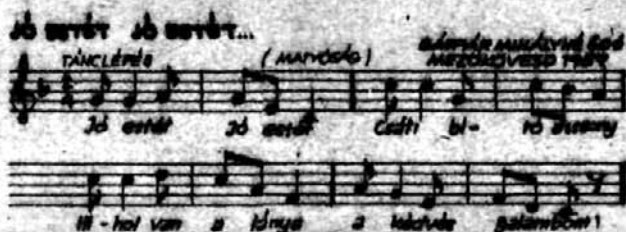
..-Kinyithatod anyám ződre festett kapudat,
Megvetheted lányodnak a halálon ágyat.

Harangoznak délre, de nem az ebédre,
Csáti bíró lánya most van kiterítve.

Átkozott az apa, hűszere az anya,
Ei egyetlen leányát a bába elbocsátja.

Bate elbocsátja, reggelig nem látja,
Reggel kilenc órákor halva vannak háza.

Meghalt már, meghalt már, kis van már terítve,
Majd ál is mehetes vele a sötét börtönbe.

- Alszik má, nyugszik má gombos nyoszolyába,
Ugyan mit csinálhat egy leán magába.

Keltse fel, keltse fel, kúgye ál a bába,
Kúgye ál a bába, csak egy fálórara.

/Szöveg és zené meggyezik a cserépváljalai
változattal/.

HALÁLRA TÁNGOLTATOTT LÁNY...

TÁNCLEPES (BODROSKOZ) FÜLÖP EDÉNE 69. é. LÁNY 1959

Jó estét Jó estét Csáki bíró -
 né jászony Hon van - d Juliskám
 s kedves galambom!

- Itthol van, nyugszik már egyes nyoszolyába,
 Az első álma it épen most mutatja.

- Kötse fel, kötsse fel, küldje el a bálba,
 Karmassin cipőjét huzza a lábára.

Lángszin selyem szoknyát ötsön fel magára,
 Tíz pár aranygyűrőt huzzon az ujjára.

- Kelj fel édes jányom, eredj el a bálba,
 Érted volt, érted volt már Fábián Pesta.

- Jó estét, jó estét, hát minok hivattál?
 Úlj le ide hozzám, majd megmondom mindjár.

- Húzzátok cigányok, estétü reggelig,
 Csáti bíró lánya míg el nem aluszik.

- Eressz ki, eressz ki, eressz ki pihenni,
 Karmassin cipőmet engedd, hadd bontom ki.

- Nem lehet kimenni, meghűtöd magadat,
 Tíz pár aranygyűrő az ujjadra dagadt.

- Eressz ki, eressz ki, eressz ki pihenni,
 Karmassin cipőmből a vért kiönteni.

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
 A muzsikásoknak reggelig kell huzni.

Átkozott az apa, hetszerte az anya,
 Ki egyetlen jányát bálba elbocsátja.

Este elbocsátja, reggelig nem látja,
 Reggel nyóc órákor halva viszik haza.

Harangoznak délre, féltizenkettőre,
 Csáki bíró jányát viszik temetőbe.

HALLGATÁNGOLTATÓ LÁNY...

- Alszik már, nyugszik már tornyos nyomasztóba,
Mást mit is csinálhat egy lány magában?

Kötse fel, kötse fel, küldje el a bálba,
Karmassin csizmáját kussza a lábára.

Rösz selyem ruháját öltse fel magára,
Ez pár aranygyűrőt busszon az ujjára.

- Kelj fel lányom, kelj fel, eredj el a bálba,
Mulasd ki magadat csak három órára.

- Jó estét, jó estét, hát te már hivattál?
Úlj ide énhozáám, majd megtudod mindjárt.

Busszátok ... stb.. /meggyezik a lánci változattal/.

BALÁBATÁNCOLYATÓR LÁNY..

(ÁBRÓZ-DEPLÉNI HEGYŐCE)

HARDA FÉLTERMÉ 676.
FÜZÖRDARABJA 1901

- Ittél van már, alszik gombos nyoszolyába,
Már álát alusca, muletja magába'.

- Kéltse fel kéltse fel, küldje el a bálba,
Kardovány csizmáját húzza a lábába.

Hosszú celyen kősdő kősdő a nyakába,
Tis pár aranygyűrőt húzza az ujjára.

- Kelj fel lányom kelj fel, eredj el a bálba,
Kardovány csizmádat húzza a lábadra.

Hosszú celyen kősdő kősdő a nyakába,
Tis pár aranygyűrőt húzza az ujjadra.

- Jó estét jó estét Fábán Festének,
Néked is jó estét, Sági Bíró lánya.

- Anár jöttem hozzád, hogy miér hivattál?
- Úlj csak ide mellém, majd megtudod mindjárt.

Húzótok, cigányok estétől reggelig,
Sági bíró lánya míg el nem alusszik.

/Hűségben megegyezik a többivel/.

Vari.:

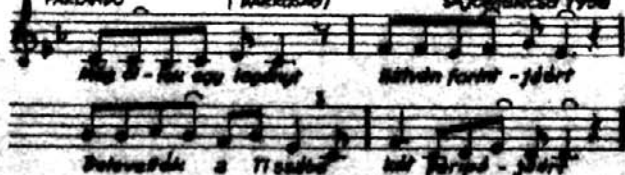
- Hagyjatok pihozni, hagyjatek nyugodni,
Még piros véresem hagyjatek kifolyni..

Átkozott az apa, stb..

MEGÖLTEN EGY LÉLEK... (BARKÓCH)

PARLANDO

BARÓCH LÉLEK...
BARKÓCH LÉLEK...

Tízem be nem vette,
A partjára vette/vesztette/
Jára ment egy révszalaggy,
Majd jacha vette.

Arva ment az anyja,
Köti, de nem hallja,
Szára szántanyu csukmánya
Lambura van fagyva.

Arva ment az anyja,
Köti, de nem hallja,
Fekete szőp göndör haja
Vaslinára van fagyva.

Arva ment révszalaggy,
Köti, azt már hallja,
- Halli fel, heves kis angyalom,
Borult a nyakamba.

Borult a nyakamba,
Hogy vigyalek baba,
Barnasápis, negyednapig
Fekdt az agyamba.

- Kiterítse-e engem
Valami ruhával?
- Kiterítlek kisangyalom
Selyemmel, bársonnyal.

- Megairatás-e engem
Apost, anymad elött?
- Megairatlek kisangyalom
Egész világ elött.

- Megairatod-e hant
A kassza kasszát?
- Megairatom kis angyalom
De te azt nem halled.

- Kivitetel-e hant
Valami csomaggal?
Kivitetlek kisangyalom
Tiszánál díszkál.

Kivitetel-e hant
Keged elött?
Kivitetlek heves révszalaggy
Egész kasszát.

MEGÖLTÉK EGY LEGÉNYT...

TEMPO ORISTO ANDANTE

(DÉLBÜKKALJA)

BORÁCS 1960

Duna be nem vette,
Partjára kitette,
Ara ment egy halászlegény,
Hálójába tette.

Ara ment az apja,
Köti, de nem hallja.
- Kelj fel kelj fel kedves fiam,
Hagy vigyelek haza.

- Nem menek nem menek,
Mer meg vagyok halva,
Fekteszsin göndör hajam
Szememre van fagyva.

Ara ment az anyja,
Köti, de nem hallja.
- Kelj fel kelj fel kedves fiam,
Hagy vigyelek haza.

- Nem menek, nem menek,
Mer meg vagyok halva,
A szerelem, hű szerelem
Tess a koporsóba.

Ara ment babája,
Köti, azt meghallja,
- Kelj fel kedves kis angyalom
Borulj a vállamra.

- Meksiratsz-e engem
Apád-anyád előtt?
- Meksiratlak kis angyalom
Egész világ előtt.

- Meghuzatod nékem
A hármás harangot?
- Meghuzatom kis angyalom
Mind a tizenhatot.

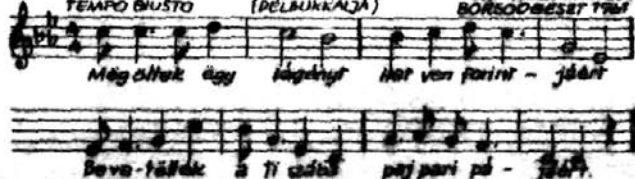
- Kikisérsz-e engem
Temető kapuig?
Kikisérletek kis angyalom
Egész sirhalmodig..

MEGÖLTÜK EGY LEGÉNYT...

TEMPO GIUSTO

(PÉLMUNKALJA)

ÚJ MANKLÓHÉ 63d.
BORSODMESEI 1948

Tinna be nem vette,
Farkjára vetette,
Azra meg egy halállegény,
Hálója va teve.

Azra meg az anyja,
Költi, de nem hallja.
- Halj fel, halj fel édes fiam,
Szere velesz haza.

Azra meg az anyja,
Költi, de nem hallja,
Fehetossai gődör haja
Vállára van fagyva.

Azra meg babája,
Költi, meg is hallja,
- Halj fel halj fel édes kincsem,
Hadd vigyelek haza.

Hozulj a vállamra,
Hagy vigyelek haza,
Harmadnapig, negyednapig
Maradj az agyamba.

- Csinaltatok-e nékem
Bóca koporsót?
- Csinaltatok édes kincsem
Márványkő koporsót.

- Megmunkod-e hát
A hármas harangot?
Megmunkod édes kincsem
Mind a tizenhatot.

- Megmunkod-e engem
Apád-anyád előtt?
- Megmunkodok édes kincsem,
Mert világ előtt.

- Kikiszed-e engem
Tombó szélből?
- Kikiszedek édes kincsem,
Csakha hánedig..

MEGÖLTÉK... EGY LESENÝT...

(Működés után)

PODOLITSKY és
BOKSAY

Harmad be nem vette,
Partjára vetette.
Arra ment két halálalagó,
Hálózába vette.

Odamegy az anyja,
Köti, de nem hallja.
Szép fekete göndör haja
Homlokára fagyva.

Odamegy az anyja,
Köti, de nem hallja.
- Kéj fel, kéj fel édes fiam,
Gyere velük haza.

Odamegy rózsája,
Köti, azt meghallja.
- Kéj fel, kéj fel kisangyalom
Borulj a vállamra.

Borulj a vállamra,
Nagy vigyelek haza,
Harmadnapig, negyednapig
Maradj a házamba...

- Meghúztad-e hát
A három harangot?
- Meghúztam kisangyalom,
Mind a tiszteletet.

- Kiterítel-e hát
Valami vászonra?
- Kiteríttek halva haza
Fekete bőrnagyra.

- Csúsztatod-e nekem
Valami koporót?
- Csúsztatok kisangyalom
Márvinkó koporót.

- Kikötöd-e te hát
A kapuzádig?
- Kikötök kisangyalom
Orsóig hígig.

HAJNALLIK HAJNALLIK...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROSTÁJ) SOMYÁK JÁNOS 209. SZARASZADY 1968

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(BODROSTÁJ)'. The composer is 'SOMYÁK JÁNOS 209.' and the arranger is 'SZARASZADY 1968'. The lyrics under the first staff are 'Hajnal - nek haj - nallik De nem jő haj - nallik'. The second staff continues the melody with the lyrics 'A szászai kertük alatt Nem jő hír haj - nallik'.

Megölték egy legényt
Százhusz forintjért.
Beletették a Tiszába
Piros pejlővéért.

Tíssa be nem vette,
Partjára kitette.
Arra gyűtt egy hajólegény,
Hajójába tette.

Nem vitte messzire,
Kolossvár megyébe.
Kolossvári temetőbe
Eltemette szépen..

Kolossvári lányok,
Szédjétek virágot,
Szegény kocsis sírhalmára
Fonjatok koszorút.

MEGÖLTEN EGY LEGÉNYT...

TEMPO PISTO ANDANTE (BODROGUTÁJ) CSEMÉR PÁLME 70d. BODROGOLASI 1966

Megöltek egy legényt Székelykereszt - járt

Beregette és a tizenhatos pipipipá - járt

Arra ment egy hajós legény és jó - járt...

Tízbe be nem vette,
Partjára kitette.
Arra ment egy hajólegény,
Hajójába tette.

Arra ment az anyja.
Köti, de nem hajja.
- Kéij fel, kéij fel édes fiam,
Borulj a vállamra.

- Nem kélek, nem kélek
Mert mag vagyok halva.
Hénes szára nyalka csalam
Lébamra van fagyva.

Megven a babája,
Köti, azt meghallja.
- Kéij fel, kéij fel, kedves babám,
Borulj a vállamra.

Borulj a vállamra,
Hogy vigyalek baba.
Jobb lesz máshol idebasa
Magad hajlékaba'.

- Csinaltatás-e nákem
Fekete koporsót?
- Csinaltatok kedves babám
Fekete bársanyból.

- Meghuzatod-e hát
A hármes harangot?
- Meghuzatom kedves babám
Mind a tizenhatot.

- Kikisérsz-e engem
A kapufélfáig?
- Kikisérlek kedves babám
Örökké házig.

- Megsiratol-e hát
Apád-anyád előtt?
- Megsiratlak, kedves babám
Egész világ előtt.

HAJNALLIK... (MEGÖLTÉK EGY LEGÉNYT...)

Megölték egy embert
Hatszáz forintjäär,
Belelőkték a Tiszába
Pejparipájäär.

Tisza be nem vette,
Partjára kitette.
Arra ment egy hajóselegény,
Hajójába tette.

Hajójába tette,
Nem vitte messzire,
A lácai temetőbe
Eltemette szépen.

Kis lácai lányok,
Virágot szedjétek,
Szegény kocsis sírhalmára
Rózsát ültessetek..

RAJNALIK ... (MAGDOLTEK EGY LÁSNY)

TEMPO GIUSTO (PÉLSZERES) DAPIC ZÖRGENÉ 3. sz. MIBOCCAT 1960

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO' and the style is '(PÉLSZERES)'. The publisher information 'DAPIC ZÖRGENÉ 3. sz. MIBOCCAT 1960' is written above the staff. The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics 'Hajnaluk haj - nai - lak De nem jól haj - naluk' are written below the first staff. The second staff continues the melody with the lyrics 'Mead talál ezéde ebbé szomordó hír fiait'.

Hajnaluk haj - nai - lak De nem jól haj - naluk

Mead talál ezéde ebbé szomordó hír fiait

Magdoltak egy lányt
Havon forintjért, stb...

/Béregben a bodrogmentivel egyenik,
daluma alig eltérő vari. 1./.

HANGONYI BORBAALA...

- Szabóu nem jól szabta, varróu nem jól varrta,
Magam is ott vótam, mikor elrontotta.

- Hóhérok, hóhérok, vigyétek ljaanyomat,
Vigyétek ljaanyomat az akasztófaara.

- Anyaam, édes anyaam, csak egy óraat adjal,
Irhassak levelet Gyöngyhaazi urfinak..

Fecském, édes fecském, vidd el a levelem,
Vidd el a levelem Gyöngyhaazi urfinak.

Ha alva tanaalod, tedd az ablakaaba,
Ha pedig ebédél, tedd a taanyirjaaba.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovamat,
Fogd be a lovamat, azt is a letjobbat.

- Te legyél csillaamlaas, een pegyig villaamlaas,
Élve tanaaljuk meg Hangonyi Borbaalaat..

Jóu napot, jóu napot, ismeretlen anya!
Hol van a leaanyod, Hangonyi Borbaala?

- Kint van a kiskertbe' gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvirágot szedni, gyöngykoszorót kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van a leaanyod Hangonyi Borbaala?

- Bent van a szobaaba asztalt teríteni,
Asztalt teríteni, gyöngykoszorót kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya..
Hol van a leaanyod, Hangonyi Borbaala?

- Mi tűrés, tagadaas, maan ki kell mondanom,
Bent van a szobaaba' fent a ravatalon.

Hat véres zaebkendőü lobog maan felette,
Hat leaanyapajtaasa sirdoga mellettte.

Szeép Gyöngyvaari urfi felaall a kisszékre,
Kiveszi bicskaajaat, nyomja a szivébe.

Vérem a véredvel egy folyóba folyjon,
Testem a testedvel egy sirba nyugodjon.

ANGOLI BORBÁLA...

Szabó nem jól szabta, varró nem jól varrta,
Mégis is ott voltam, mikor álröntötte.

- Hőberek, hőberek, vigyetek lányomat,
Vigyetek lányomat az akasztófára.

- Anyám édesanyám, csak azt engedje meg,
Gyöngyvári urfinak levelet küldhessek.

Fecském édes fecskem, vidd el a levelet,
Gyöngyvári urfinak, az én kádvásemnek.

Ha éélbe találod, tedd az asztalára,
Ha este találod, tedd a párnájára.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovakat,
Fogd be a lovat, azt is a legjobbat.

Te legyél a szállomás, én leszek villámias,
Míve találjuk meg Angoli Borbálát.

Jó napot, jó napot, ismeretlen anya,
Hol van a kádvásem, Angoli Borbála?

- Kiment az erdőbe, gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvári urfinak ajándékot hozni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Angoli Borbála?

- Kint van a kis kertben asztalt teríteni,
Gyöngyvári urfinak ebédit készíteni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Angoli Borbála?

- Mit tűröm, tagadom, már meg kell mondanom,
Bent van a szobában gyászos ravatalon.

Bemegy a szobába, feláll a kisaszékra,
Veszi a bioszkáját, szurja a szívébe.

Vérem a véreddel egy patakot mossom,
Testem a testeddel egy áirba nyugodjon..

UNGORDI BORBÁLA

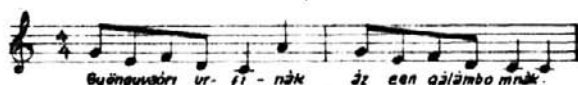

- Szabó nám jól szabta, varró nám jól varrta,
Magam is ott vótam, mikor álröntötte.
- Hóhérok hóhérok lányomat vigyéték,
Lányomat vigyéték, fejét ledöcsétek.
- Édesanyám, kedvesanyám, csak azt engedje meg:
Gyöngyvári urfinak levelet küldhessek..
- Fecském fecském édes fecském, vidd ál a láválát,
Gyöngyvári urfinak, az én kádvásémnek.
- Hogyha délbe megtalálod, tedd a tányirjába,
Ha este találod, tedd a párnájára.
- Tudom ha megkapja, tudom ha olvassa,
Sűrű könnyeitől a betűt nem lássa.
- Hej kocsisom, hej kocsisom, hűséges kocsisom,
Fogd be a lovatot, azt is a legjobbat.
- Te legyél csillámlás, én lessek villámlás,
Ha életbe találánánk Ungordi Borbálát..
- Jó napot jó napot, ismeretlen anya,
Hol van hát hol van hát Ungordi Borbála.
- Bent van a szobába asztalt teríteni,
Gyöngyvári urfinak ebédet készíteni.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Ungordi Borbála?
- Kiment a kiskertbe gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvári urfinak gyöngykosszorút kötni.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Ungordi Borbála.
- Mi türes tagadás, ha ki kell vallanom,
Bent van a nagyhába gyászos ravatalon.
- Bemegy a völágány, nyul a kálábibá /kelehibe-kebelibe/
Kihússa a kését, szurja a szívébe.
- Vérem a véreddel egy patakot mossom,
Testem a testeddel egy sirba nyugodjon.
- Lelkem a lelkeddel egy istent imádjon,
De a te vén anyád istent sohas lásson.
- Engem temessenek táplom alájibá,
Ungordi Borbálát táplom középibá.
- A mi kisedőlinköt oltár alájibá.

ONGODI BORBAÁLA...

Elül rövidedik, haátul hosszabbodik,
 Mi baja, mi baja, hogy ug megvaóltoszik?
 - Mit türöm tagadom, ha be kell vallanom?
 Hét hónapos terhem kötőm alatt hordom.
 - Hóhérok hóhérok, vigyéték lányomat!
 Vigyéték lányomat a nyakvaógó hídra.
 - Anyaóm édes anyaóm, csak egy óráót adjom,
 Csak egy óráót adjon, mig levelem írom.
 Hagy írok levelet Gyöngyvaári urfinak,
 Gyöngyvaári urfinak, az een galambomnak.
 Fecskécském fecskécském, vidd el levelecském,
 Vidd el levelecském Gyöngyvaári urfinak-az een galambomnak.

Ha délen talaólod, tedd a taónyérjaóra,
 Ha estén talaólod, tedd a paórnaajaóra.
 Tudom ha megkapja, tudom ha olvassa,
 Sűrű könnyeitől a betűt nem laóssa.
 - Kocsison kocsison, fogjaól be hat lovat,
 Fogjaól be hat lovat, azt is a legjobbat.
 Te lessel sillaómlaas, een lesszek villaómlaas,
 Hogy életbe érjük Ongodi Borbaólaat.
 Jó estét, jó estét ismérletlen anya,
 Hol vagy, hol vagy Ongodi Borbaála?
 - Vendéglóbe elment poharakat mosni,
 Gyöngyvaári urfinak asztalt teríteni.
 - Nincsen ott, nincsen ott, ismérletlen anya,
 Hol vagy, hol vagy Ongodi Borbaála?
 - Kiment a kiskertbe, gyöngyviraógot szedni,
 Gyöngyvaári urfinak gyöngybokrétaót kötni.
 - Nincsen ott, nincsen ott, ismérletlen anya,
 Hol vagy, hol vagy Ongodi Borbaála?
 - Mit türöm tagadom, ha ki kell vallanom,
 Szobaaajaaban fekszik sötét ravatalon.
 Bemegy a vőlegény, felaóll a kisszékre,
 Kibuzza bicskaójaat, maórtja a szívébe.

- Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Vérem a véreddel egy folyamat mosson.

Lelkem a lelkeddel egy istent imaódjón,
De a te vén anyád istent sohse láósson.

Téged temessenek templom közepébe,
Engem temessenek oltár elejébe.

Egy paár galambocská csak azt turbékolja:
Itt nyugszik, itt nyugszik Ongodi Borbaóla..

ANGODI BORBÁLA

MODERATO (TAKTÖZ) NÉMETH BERTALANHEVÉD. CSOBÁJ 1967

Ango - di Bor - bá - la se - lyén zöl -
dök ny - ja ú - gyon mi s ba - ja
mér nem il - lik rá - ja

- Szabó Nem jó! szabta, varró nem jó! varrta,
Maga is ott voltam, mikor elrontotta.

Hóhérok, hóhérok, vigyétek lányomat,
Vigyétek lányomat, az akasztófára.

- Jó anyám, jó anyám, csak azt engedje meg,
Gyöngyvári urfinak írassak levelet.

Feoském édes feoském, vidd el levelecském,
Gyöngyvári urfinak vidd az ablakába.

Ha dőlben érsz oda, tedd a tányérjára,
Ha este érsz oda, tedd a pamlánára.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovakat,
Fogd be a lovakat, de a legjobbakat.

- Te legyél a szélvész, én meg a villámzás,
Életbe'érjük el Angodi Borbálát.

- Jó napot jó napot, ösmeretlen anya,
Hol vagyon hol vagyon Angodi Boriska?

- Kiment a kiskertbe gyöngyvirágot ásadni,
Gyöngyvári urfinak gyöngykoszorút kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ösmeretlen anya,
Hol vagyon, hol vagyon Angodi Boriska?

- Elment a kocsmába, bort fog hazahozni,
Szép Gyöngyvári urfit borral megkínálni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ösmeretlen anya,
Hol vagyon, hol vagyon Angodi Boriska?

- Mi türes tagadás, csak ki kell vallanom,
Bent van a szobába, gyászos ravatalon.

Bemegy a szép urfi, feláll a kisaszékre,
Vessi a kiskésit, nyomja a szívébe.
- Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Vérem a véreddel egy patakot mosson.

HANGODI BORSÁLA...

- Szabó nem jól szapta stb..
/Szörvaga, melete hasonló/.

Vari.:

- Bent van a szobába, aasztalt teríteni,
Aasztalt teríteni, magát kifesteni.

Ref.:

Szép Gyöngyvári urfi feláll a kisaszékre,
Kivessi szobkását, szurja a szívébe.

Testem a testeddel, stb..

HAMVADI BORISZLA

- Szabó nem jól szabta, varró nem jól varrta,
Maga is ott vágta, mikor elrontotta.

- Hóhérok, hóhérok, lányomat vigyék,
Lányomat vigyék, fejét levagydék!

- Ó anyám, ó anyám, csak addig várakozs,
Csak addig várakozs, míg levelet írok!

Fecskékem, fecskékem, vidd el levelecskéim,
Gyöngyvári urfinak tedd az ablakáim!

Ha este érsz oda, tedd a párnájára,
Ha reggel érsz oda, tedd a noszójára.

- Kocsisom, kocsisom, fogjál be hat lovat,
Fogjál be hat lovat, mind a legjobbat!

Te legyél a szőlőm, én meg a villámás,
Elve találjuk el Hamvadi Boriszla!

- Jó estét, jó estét ömeretlen anyá,
Hol van és hová lett Hamvadi Boriszla?

- Kiment az erdőbe gyöngyvárat szedni,
Gyöngyvári urfinak gyöngybekeztet kőni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ömeretlen anyá,
Hol van és hová lett Hamvadi Boriszla?

- Kint van a kiskertbe, virágját locsolja,
Virágját locsolja, magát vigasztalja.

- Nincsen ott, nincsen ott, ömeretlen anyá,
Hol van és hová lett Hamvadi Boriszla?

- Mit tűröm tagadom, csak ki kell valánnom,
Itt van a nagyházba gyászos ravatalom.

Itt van a nagyházba, ki van már terítve,
Kilenc barátja ott sirnak mellette.

- Kocsisom, kocsisom, te elcsúszta ham,
Én meg itt maradok Hamvadi Boriszla.

Bemegy a nagyházba, feláll a kasszára,
Vesszi a kiskészt, szurja a szívébe.

- Vérem a véreddel egy patakba folyjon,
Testem a testeddel egy sirba nyugodjon.

Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Lelkem a lelkeddel egy istent imádjom..

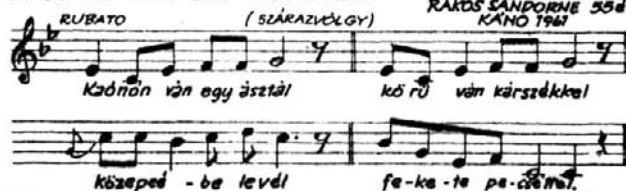
LANDORVÁRI DORKA...

- Idorkám, Idorkám, mi annak az oka?
Hogy a te szoknyádnak hosszabb a hátulja?
- Szabó is jól szabta, varró is jól varrta.
Csak Királyi Miklós nem jól irányozta.
- Kocsisok, kocsisok, parádés kocsisok,
Fogjatok hat lovat, a legeslegjobbát.
- Vigyétek lányomat az akasztófára,
Akasszátok fel a legmagasabb fára.
- Anyám anyám anyám, adjál egy félórát,
Ha nem egy fél órát, csak egy fél minutát.
- Se nem egy félórát, se nem egy minutát,
Vigyétek lányomat, azt a híres dámát.
- Fecakém édes fecakém, vidd el a levelet,
Királyi Miklósnak az üzenetemet.
- Ha ülve találsz, tedd az asztalára,
Ha fekvé találsz, tedd a párnájára.
- Tudom hogy felveszi, tudom, álolvassa,
Sűrű könnyeivel meg is locsolgassa.
- Jó estét, jó estét, ismeretlen anyám,
Hol van az én párom, Landorvári Dorkám?
- Álment a folyóra, fehér lábát mossa,
Fehér lábát mossa, magát csinosítja.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anyám,
Hol van hát hol van hát Landorvár Idorkám?
- Álment az erdőbe, virágot szeddeget,
Virágot szeddeget, koszorút kötöget.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anyám,
Hol van hát, hol van hát Landorvár Idorkám?
- Mit tűröm tagadom, ha ki kell vallanom,
Fekszik a szobában, gyászskaporójában..
- Szép Királyi Miklós kást vett a kezébe,
Későbből mellébe, melléből szívébe.
- Várom a véreddel egy patakot folyjon,
Testem a testeddel egy sirba' nyugodjon.
- Lelkem a lelkeddel egy istent imádjon,
Ismeretlen anya istent sohse lásson.

KAONON VAN EGY ASZTAL ...

RÁKOS SÁNDORRÉ 35d.
KÁNO 1961

Egy özvegyasszonynak egyetlen leánya
Férhe akar menni, nem adja az anyja.

- Anyaam édes anyaaam, férhe kérnek engem,
- Leanyom édes leanyom, kire hagyol engem?

A leany nem hallgatott az anyja szavaara.
Férhe adta magát, anyja megaatkosta.

- Mikor a hitre mégy, hideg borzongasson,
Vacsoraad estéjén a hideg kiraasszon!

Először felkialt a legnagyobb vőfély:
- Édes nenéasszony, baagyad a menyasszony!

- Nem baagyad, nem baagyad, mer csak szomorkodik,
Messe fődrül hostaak, haza vaagyakozik.

Másodszor felkialt a kisebbik vőfély:
- Édes nenéasszony, beteg a menyasszony.

- Nem beteg nem beteg, csak ugy szomorkodik,
Messe fődrül hostaak, haza vaagyakozik.

Harmadszor felkialt a vőlegény maga,
- Édes anyaaasszony, meghalt a menyasszony..

Kocsisom kocsisom, fogd be a lovamat,
Fogd be a lovamat, azt is a legjobbat.

Fogd be a kocsiba, menjetek Kaanóba,
Hivjaatok az anyjaat a lakodalomba.

De ne ugy hivjaatok a lakodalomba,
Egyetlenegy leanya takaritaasaara.

- Jaj mennyi sirhalom széles e vilagoon!
Hova temesselek, egyetlen leanyom?

Elmehtek immár le és fel az uccaan,
Nincs maar aki hívjon: kedves édesanyaaam.

Asszonyok asszonyok, rólam tanuljatok,
Édes leanyotokat el ne aatkozzatok.

Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Mér is aatkoztam meg, akit ugy szerettem?

A MISKOLCI ASZTAL...

- Jaj jaj édes anyám, férjhe kérnek engom..
- Ne menj édes jányom, drága gyöngyvirágom..
- De a leány nem szól, férjhe adja magát,
Édesanyja ezér megátkozta jányát..
- Bsklvöd óráján leljen ki a hideg,
Vocsorád estéjén szálljon ki a lelked.
- Először felszólal a nagyobbik vőfély:
- Édes nénémasszony, bágyad a menyasszony.
- Nem bágyad, nem bágyad, csak ugy szomorkodik,
Mossze földrül hozták, haza vágyakozik.
- Másodszor felszólal a kisebbik vőfély:
- Édes nénémasszony, beteg a menyasszony.
- Nem beteg, nem beteg, csakugy szomorkodik,
Mossze földrül hozták, haza vágyakozik.
- Harmadszor felszólal a vőlegény maga:
- Édes anyámasszony, meghal a menyasszony.
- Ereggy fiam fogj be, fogj be a hintóba,
Vidd el őtet haza "Gálya" városába.
- Elmehetek már én le is fel az uccán,
Nem mondja már senki, gyere be violám.
- Gyere be violám, csaókd meg az orcám,
En is a tiedet százszor egymás után.
- Jaj jaj édes jányom, mi bajod érkezett?
Talán a vocsora nem józún esett.
- Nékem a vocsora nem józún esett,
Édesanyám átka halálba kergetett.
- Amerre én járok, még a fák is sírnak,
Gerge ágaikrul bus levelek hullnak.
- Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Mér átkoztam én el egyetlen gyermekem?

ELÁTKOZOTT LÁNY...

PARLANDO RUBATO

(ALSOHERNÁDOVÓLY)

POCSAI ISTVÁNNÉ 68d.
BÜCS 1963

A miskolci asszisi kö-ről van karszákkal
közepén egy levél fe-ke-re pecsétel

Egy szép barna kis lány férhe akar menni,
De az édesanyja nem akarja adni.

- Édesanyám lelkem, férhe kérnek engem,
- Ne menj édes jányom, édes gyöngyvirágom..

De a lány nem hallgat, férhe adta magát,
Anyja megátkozta egyetlenegy jányát.

- Mikor a hitre mégy, a hideg rásszon ki,
Lekomád óráján a lelked szálljon ki..

A TARCALI ASZTAL...

(BODROGKÖZ)

BALLAI PÁL 716
CIGAND 1960

A tarca-li asz-tal körül van kar-székkel
kása - pörö - lőd feka - te pa - székkel
Egy ócegy asszony-nak egytlen egy lámpa
Férjhez a - ker menni anyja nem en - ged.

Anyjára nem hallgat, magát férjhe adja,
Az asszony a lányát szörnyen megátkozta:
- Mikor a hitre mégy, a hideg leljen ki,
Este vacsoránál a lelkedet tedd ki.

A sebes folyóvíz vissza nem fordulhat..
Az átok a lányát szörnyen meg is fogta.
Mikor a hitre ment, a hideg kilelte,
Este vacsoránál elbágyadt a teste.

Először felszólalt a kisebbik vőfély:
- Édes néném asszony, sápad a menyasszony.
- Nem sápad, nem sápad, talán csak aluszik,
Messze földről hozták, visszavágyakozik.

Másodszor felszólalt a nagyobbik vőfély,
- Édes nénémasszony, beteg a menyasszony.
- Nem beteg, nem beteg, talán szomorkodik,
Messziről érkezett, visszavágyakozik.

Harmadszor felszólalt a vőlegény maga
- Édes anyám asszony, meghalt a menyasszony..
- Nem halt meg, nem halt meg, talán csak aluszik,
Messze földről hozták, azért bágyadosik..

- Kocsisom kocsisom, fogj be a hintóba,
Hívjátok az anyját a lakodalomba,
De ne úgy hívjátok a lakodalomba,
Egyetlen lányának takarítására.

- Jaj jaj édes lányom, mi bajod lehetett?
Édes anyád átka hamar elérkezett.
Hulljátok levelek, sűrűn az utamra,
Hogy ne lássa senki, milyen a rossz anya...

A TARCALI KISJÁNY..

- Kedves édesanyám, férjbe kárna engem,
- Ne menj édes lányom, drága gyöngyvirágon!

Anyjára nem hallgat, magát férjbe adja,
De azért az anyja lányát megátkozta.

- Mikor a hitre még, a hideg fogjon ki,
Két voosora között a lelke száljon ki!

Egyeser a kisvőfély maga felkiáltott:
- Édes néniasszony, bágyad a menyasszony!

Ezre a nagyvőfély magát felkiáltott:
- Édes néniasszony, beteg a menyasszony!

- Nem beteg, nem beteg, csak nagyon bántódik,
Hogy messzire honták, azon szomorkodik.

Ezre a vőlegény maga felkiáltott:
- Édes anyóasszony, meghalt a menyasszony!

Kézt kap a kezébe, szurja a mellébe,
Szurja a mellébe, onnan a szívébe.

- Vérem a véreddel egy patakot mossam,
Testem a testeddel egy sírba nyugodjon.

- Lelekem a lelkeddel egy urat szolgáljon,
De az a vén anyád istent sohse lásson..

-...Jaj hát halva fekszel, egyetlen lányom..
Hová temesszelek, hol van egy koporsó?

Amerre én járok, még a fák is sírnak,
Széraz ágaikról a levelek hullnak.

Halljátok levelek, rejtsetek el engem,
Halálra átkoztam, akit úgy szerettem..

Amott van egy asztal, buval megterítve,
Rajta van egy pohár, máreggel van tele.

Akárki legyen az a tele pohár,
Csak engem vigyen el egy szép csendes halál..

KÁLLÓBÓL EGY LEÁNY...

- Mire a hitre mágy, a hideg lejten ki,
Este vacsorára a lelke szálljon ki!

Mire a hitre ment, a hideg kilelte,
Este vacsorára kiszállott a lelke.

Elsőször felkiált maga a kis vőfély,
- Édes öregasszony, beteg a menyasszony.

- Nem beteg, nem beteg, csak úgy bágyadozik,
Messe fődről hosták, visszavágyakozik.

Másodszor felkiált maga a nagyvőfély:
- Édes öregasszony, beteg a menyasszony!

- Nem beteg, nem beteg, csak úgy bágyadozik,
Messe fődről hosták, visszavágyakozik.

Harmadszor felkiált maga a vőlegény:
- Édes öreganyám, meghalt a menyasszony!

- Fogjátok kosiba, menjete Kállóba,
Hívjátok az anyját a lakodalomba!

De ne úgy hívjátok a lakodalomba,
Átkozott leánya takarítására.

- Jó estét, jó estét, mi bajod érzett?
Talán a vacsora nem józsin esett?

- Nekem a vacsora józsin nem esett,
Édesanyám átka hamar megérkezett.

- Itt van egy pohár bor, igyál csak belőle!
Majd meglátod lányom, jobban leszel tőle.

- Nem kell már a bora, csak igya meg magat!
Átkozott leányát boosassa utjára.

BARNA PISTA

KUBATO (KARKÓSAK) MARUZZI JÓZSEF 68 é. KISSIKATOR 1961

Barna Pistát arra kéri bába-ja
 koldje el az anyját a más- vi- lágra
 El des-anya lefeküdt a zöld före
 Barna Pista két maradt a szív-é-é.

Véres lett a Barna Pista ruhája,
 Majd kimossa azt a kedves babája.
 - Megd ki bábam ingem gatyám fehérre,
 Holnap menek a bíró ur elébe..

- Bíró uram, adjon isten jóu estét,
 - Adjon isten Barna Pista, mi történt?
 - Bíró uram, szívem nyomja a baamat,
 Egy kisljaanyér megöltem az anyammat.

- Olj csak fiam ide le a lócaara,
 Elleantom a bajodot nemsokaara.
 Barna Pista, hogy tudad ezt megtennyi,
 Egy kisljaanyér az anyaadot megölnyi?

- Bíró uram, régen volt ellenségem,
 Azt a kisljaanyt régesrégen szerettem.
 - Ha megölted az anyaadat végette,
 Elbucuszhat az ötle is örökre.

Falu végén kifaragtaak azt a faat,
 Amelyikre Barna Pistát akasztjaak.
 Fujja a szél gyócsingét, gyócsigatyaaat,
 Össeveri rézsarkantus csizmaaajaat.

BARNA PISTA

(BARKÓKÉLO)

POCZIK BALINT 604.
SAJÓVÉREZŐ 1968

Véres lett a Barna Pista ruhaaja,
Majd kinossa jár 5 kedves babaaja.
Mond ki babam ingem gatyam feikre,
Holnap menek a bíró ur elébe.

- Bíró uram, adjon isten jó napot!
- Adjon isten Barna Pista, mi bajod?
- Bíró uram, szívem éli ja baanat,
Egy kisjaanyér megöltém az anyamat.

- Barna Pista, mér kellett ezt megtenni,
Egy kisjaanyér az anyádat megölni?
- Bíró uram, régen volt ellenségem,
Azt a kisjaanyt régtől fogva szerettem.

Jaj de szépen kifaragtaak azt a faat,
Akire ja Barna Pistaat akasztjaak.
Fujja a szél, lobogtatja a hajját,
Összeveri rézsarkantyus csikmaajaat.

(Függő)

- Falu végén van egy csendes temető,
Engem temessenek oda letelőbb.
Arra menek, sírok rajta sokaság,
Míg a fekete föld saarré nem vaalik.

FEHÉR LÁSZLÓ...

Gőze vasosa rajta, rajta,
Fehér László el van fogva,
Vasaljuk meg Fehér Lászlót,
Az akasztófárávalóut!

Fehér Anna meg is tudta,
Hogy a baatyja el van fogva,
- Fogd be kocsis a lovakat,
Tegy fel egy véka aranyat.

Jaj kincseim, segítsetek,
A bírósba nagy vigyelek,
Török Antal udvarába,
Baatyam szabadítására..

Bíró uram, Török Antal,
Mostan egy véka aranyat,
Mostan egy véka aranyat,
Engedjél ki a baatyámat.

- Minek nekem az aranyad,
Az aranyad tartad meg magad,
Haaljal veélen egy éjszaka,
Kilengedem a baatyádat.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétál a foljosón,
Foljosórul foljosóra,
Onnan a túlőcajtóra.

- Fehér László éldes baatyam,
Él-e még vagy taan meghaltaal?
- Se nem élék, se nem halók,
Csak terőlad gondolkozok.

- Éldes baatyam Fehér László,
Mit mondott a szolgabíró?
Haaljak veéle egy éjszaka,
Baatyam ki lesz szabaditva.

Aatkosaasom nem szokasom,
Mosdóvized vérré vaaljon,
Törülködöd laasgot haanyjon,
Egész világ radosudaaljon.

Tizenhárom kazal szalma
Rothadjon el mind alattad,
Tizenhárom sor patika
Mind te hasznald orvossaagra.

- Ne haalj vele a bitangval,
Az akasztányivalóval,
Szárazságedet elvesszél,
Baatyádnak fejét vétetyi.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétál a foljosón,
Foljosórul foljosóra,
Megy a bírő szobaajaaba.

- Anna Anna Fehér Anna,
Alusszol-e piros róussa?
- Nem alhatok, nem nyughatok,
Mert nagy csörgéseket hallok.

- Mi csörgött ott, mi csörgött ott?
Mi csörgött az udvarodon?
- Lovam viszik itataasra,
Zabla csörgött a ocaajaaba..

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétál a foljosón,
Foljosórul foljosóra,
Megy a bírő szobaajaaba.

- Fehér László éldes baatyam,
Él-e még, vagy taan meghaltaal?
Kisólnak a többi rabok:
- Ne itt keresd a baatyádat.

Anna, Anna, Fehér Anna,
Ne itt keresd a baatyádat,
Sűrű erdő közepibe,
Akasztófa tetejibe.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétál a foljosón,
Foljosórul foljosóra,
Megy a bírő szobaajaaba.

Kés a kezéből kihulljon,
Hegye szivednek ugorjon,
Tizenhárom esztendeig
Nyomjad az agyad fenekit..

FEHÉR LÁSZLÓ...

Gőnc városba fegyverkeztek,
Puskáit piástolyt összeszedtek,
Fogjuk csak el Fehér Lászlót,
Az akasztófaára valóut.

- Kutyá betyaar, add meg magad,
Vagy megmondod, kinek hívnak?
- Ás een lovam keseljlábu,
Ás een nevem Fehér Lászlóu.

Fehér Anna hogy megtudta,
Hogy a bátyja el van fogva,
Parancsolja kocsisaának,
- Fogd be kocsis hat lovamát.

Fogd be mind a hat lovamát,
Tegy fel egy véka aranyat,
Tegy fel egy véka aranyat,
Hagy vaalton ki a baatyaaamat..

Bíró uram, Török Antal,
Jöttem egy véka arannyal,
Néked hoztam az aranyat,
Engedjed ki a baatyaaamat.

- Nem kell nékem az aranyad,
Csak haalj velem egy éjszaka,
Ha velem haalas egy éjszaka,
Baatyaad ki lesz szabadtiva.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétaal a foljosón.
Foljosóru foljosóra,
Onnan a börtőnaajtóra.

-Fehér László éldes baatyaaam,
Alussol-e vagy meghaltaal?
-Nem alussok, nem nyughatok,
Csak terőulad gondolkozok.

-Éldes baatyaaam Fehér Lászlóu,
Ást mondja a szolgabíróu:
Haaljak veele egy éjszaka,
Majd ki leszel szabadtiva.

Ne haalj veele a huncutval,
Az akasztanyivalóuval,
Szűzességedet elveszi,
Baatyadnak fejét vétegyi.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétaal a foljosón.
Foljosóru foljosóra,
Török Antal szobaajaaba.

-Anna Anna, Fehér Anna!
Alussol-e maan, piros alma?
-Nem alhatok, nem nyughatok,
Mert nagy csörgéseket hallok.

-Aludjaal haat, nyugodjaal haat,
A lovamot itatjaak maan,
Lovam vissik itatóra,
Zabla csörög a szaaajaaba.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsiet a foljosón,
Foljosóru foljosóra
Onnan a börtőnaajtóra.

-Fehér László éldes baatyaaam,
Elasz-e még, vagy taan meghaltál?
Jaj de néma es az ajtóu,
Es a sötét börtőnaajtóu..

Kissólnak a többi rabok,
-Ne itt keresd a baatyaaadot,
Sürid erdő közepibe,
Akasztófa tetejibe.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigsétaal a foljosón,
Foljosóru foljosóra,
Török Antal szobaajaaba.

-No te bíró, jót kívánnok:
Mosdóvízed vérré vaaljon,
Törülköződ laangot haanyjon,
A te szived kővé vaaljon.
Gonosz szived kővé vaaljon,
Egész vllaag raadosudaaljon...

FEHÉR LÁSZLÓ...

Gőnc városból Fehérvárra,
Szolgabíró udvarába,
Szolgabíró udvarába,
Török Antal szobájába.

Török Antal parancsot ad,
Küldi mán a szandárokat.
-Fogjátok el Fehér Lászlót,
Az akasztófára valót!

Fehér Anna hogy megtudta,
Hogy a bátyja el van fogva,
Parancsotja kocsisának,
Induljonak Fehérvárra.

-Fogd be kocsis a lovakat,
Tegyel fel egy zsák aranyat,
Tegyel fel egy zsák aranyat,
Bátyám szabadítására.

Bíró úram, Török Antal,
Gyöttem egy véka arannyal,
Mostem egy véka aranyat,
Szabadítsd ki a bátyámat...

-Nem kell nékem az aranyad,
Minek nékem az aranyad?
Háljál velem egy éjszaka,
Bátyád ki lesz szabadítva.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Onnan a tömlőcajtóra.

-Fehér László édes bátyám,
Alszol-e vagy tán meghaltál?
-Nem aluszok, nem aluszok,
Csak terőlni gondolkozok.

Azt mondja a Török Antal,
Nem kell néki zsák aranyam,
Háljak velem egy éjszaka,
Bátyám ki lesz szabadítva.

-Ne hálj véle a gonosszal,
Akasztófara valóval!
Néked lányásgod átvessz,
Bátyádnak is fejét vessz.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Megy a bíró szobájába,
Le is fekszik az ágyába.

-Bíró úram, bíró úram,
Mi sürög az udvarodon?
-Lovam viszik itatásra,
Zabla csörög a szájába.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Megy a börtön ajtajára.

-Fehér László édes bátyám,
Aluszol-e vagy meghaltál?
Kiszólnak a tömlő rabok,
-Ne itt keresd a bátyádat.

Sűrű árdó közepébe,
Akasztófa tetejébe...

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Megy a bíró szobájába.

Átkozásom nem szokásom,
Mosdóvízzel vérré váljon,
Törülköződ lángot hányjon,
Egész világ rácsodáljon.

Tizenhárom szekér szalma
Rothadjon át az ágyába,
Tizenhárom sor patika
Ürüljön ki a számodra.

SZABÓ VILMA ...

TEMPO ORUSTO (BODROGSÓZ) ELTERJEDT SEMJEN

Szabó Vilma ki ment a kis kertbe
Le-feküdt a di-ó fa tövé-be
Egyet kettőt ki-ál-tot-tam neki
lelő fel Vilma mer még lát Va-la-ki.

Eset Vilma nem vette tréfára.
Beugrott a közeli csárdába.
Parancsolja csapláros lányának:
- Tíz liter bort hozzanak Vilmának.

De ezt Vilma nem bírta meginni,
Zsándárkaplár az ajtót benyitja.
Zsándárkaplár elkiáltja magát:
- Gyertek fiúk, megfogtam már Vilmát.

Szabó Vilmát hat zsándár kíséri,
Szeretője az ablakon nézi.
- Ne nézd babám gyászos életemet,
Mind teérted szonyvedem ezeket!

Szabó Vilmát hat zsándár vallatja,
Szeretője az ajtón hallgatja.
- Valld ki Vilma minden bűneidet,
Hova tetted három gyermekedet?

- Egyet tettem diófa tövébe,
Másodikat Tisza fenekére,
Harmadiknak most vagyok gyilkosa,
Jaj istenem, meg vagyok már halva.

ESZERNYOLCSÁZKILENCVEN....

ELTERJEDT

TEMPO MISTO LENTO (MATYÓRÁG)

Ezer nyolcszáz kilenc-vene - dik évbe
 oly szomorú hír vót kis Sze - der ké - be
 Biró Ferenc Margit hávó le s - nya
 ki nek az első tizedbe' nincs párja.

Szép Margitot sok lány oszogatta,
 De legjobban Kiss Imre bízogatta:
 -Biró Margit szívem párja, szeretlek,
 Esztendőre feleségül álvesslek.

De Imrének más jány járt az eszébe',
 Üzenetet küldött Oserépi nének,
 Hogy majd áste el fognak oda menni,
 Cserép Zsussit az anyjától megkérni.

Ál is mentek egy szombaton ástére,
 Oserépiné mán a kapuba láste,
 Edes csókot, páros csókot is adott,
 Kiss Imrének az asztalnál hályt adott.

-No csak menjetek ál a pap áljábe,
 Irasátok neveteket a könyvbe!
 ...Jaj ha estet Biró Margit megtudja,
 A lányomat örökre elátkozsa.

Éjjél után egyet ütött az óra,
 Biró Margit megy a serfőse kutra.
 Oly szomorú hírt hallott ő a kúten,
 Alig tudott hazamennyi az uton.

De amikor felbő szállt az egakre,
 Sietett a Kiss Imre háza fele.
 Oda se ér, mán a kaput sörgeti:
 -Álnok szívü ha megcsaltál, gyere ki!

Ki is ment Imre a háza áljábe,
 Biró Margit e szavakkal illette:
 -Igaz-e Imre hogy megházasodtál?
 A szívemre ily nagy bánatot hoztál?

-Igaz bizony, Biró Margit, szeress mást,
 Ugyis régen szerettük mán mi egymást.

-Add ide hát Imre a jobbikádat,
 Hogy kívánok számodra szép életet:
 Három évig vagy harminchat hónapig
 Feküdd Imre beteg ágyad fenekit.

Kilenc kutya hordja az ágasséged,
 Három évig éljen a fáláséged,

Vigballadák.

Se ég, se föld be ne vegyen gyomrába,
Vessen ki a sirhant az oldalára.

Éjfél után kettőt ütött az óra,
Bíró Margit megy a szomorú utra.
Még ha köszömnének, azt se fogadja,
Hazament és magát felakasztotta.

ÉDES FELESÉGEM...

- Az apám házáho gazdagabbak jártak,
Üköt sem uraltam, téged sem urallak.

A vásárra mentem, selyemkendőt vettem,
Asztán hazamentem, az asztalra tettem.

-Édes feleségem, mond uradnak éngem.

-Sohase mondalak világéletemben.

- Istenem istenem, ugyan mit csináljak,
Ugyan mit csináljak, hogy mondjon urának..

A vásárra mentem, piros csizmát vettem,
Asszal hazamentem, az asztalra tettem.

- Édes feleségem, mondj uradnak éngem,

- Sohase mondalak világéletemben.

Az erdőre megyek, mogyorófát metszek,
Asszal hazamegyek, a hátára verek.

- Édes feleségem, mond uradnak éngem!

- Uram vagy, uram vagy világéletemben.

NA KIHÁJTOTM A LUDAMAT...

- Ne hajigáld bácsó fia gemes ludamat!
Hassamnek, memmondalak éldes apaadnak.
- Aggyon isten bácsó gada jó jó jó napot,
- Aggyon isten éldes ljaanyom, néked mi bajod?
- Meghajintotta ja fia gemes ludamat!
- Mit leerm érte éldes ljaanyom, néked megadom.
- A laabaaér a szasanyaaér két véka busaat,
A szivér a maaajaan két aranyalmaat.
- Haat még az a calvirgetett,
Csavargatott gunaar nyaka, haat még az mit ér?
- Végy el engem bácsó fia, nem kell semmi bér..

KIHAJTOTAM A LIBÁMAT

T. GIUSTO (MAYRÓSA) SIMON JÓZSEF ad. SZENTISTVÁN 1948.

ki-hajtotam a libámat a Grincee partira

arra mégén Dudás Jóska még ha - jingálta

.....gunarom.

- Ne hajingáld ne hajingáld hamvas gunarom,
Hasamegyek, az apádnak elpanaszolom.
- Fests bátyám adjon isten szerencsés jó napot!
- Adjon isten Marci Rosál, neked mi bajod?
- Meghajingálta ja fia hamvas gunarom!
- Mit keres érte Rosi lányom, néked megadom.
- A puszáért, a májáért két arany almát,
A két táncolós lábdér két massa busát.
- Hát az a szép gimbes-gombos
Galárisos gunár nyaka, hát az mennyit ér?
- Végy el engem Dudás Jóska, nem kell semmi bér.

HA KIHAJTOM A LIBÁMAT...

- Ne hajigáld bíró fia sejt-haj, gunáron!
- Hasamegyek, az apádnak elpusztolom.
- Aggyon isten bíró uram szerencsés jó napot!
- Aggyon isten kádvas jányom, néked mi bajod?
- Meghajigálta a fia tarka ludamat!
- Mit kersz érte kádvas jányom, mind megadom azt.
- A susáér, a májáér egy aranyalma,
- A szárnyáér, a lábáér két aranyalma.
- Hát még az a gígi-gágos gunár nyaka, még az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér..

HA KIHAJTOM HAMVAS...

TEMPO GIUSTO (FELSŐHERNÁDVOLGY) POBA JÁNOSNÉ ÉDES.
HERNÁDSEBÉLYK 1963

Ha ki - hajtom hamvas libám
szíve - re Ar - ra jár a bíró fia
még - hajtingál - ra.

- Ne hajtingál bíró fia hamvas libámat!
Hasszamegyek, megmondalak édesapádnak.
- Adjon isten bíró uram esz haj jó napot!
- Adjon isten szép Ilonka, mondd csak, mi bajod?
- Meghajtingálta ja fia hamvas libámat!
- Mit keres érte szép Ilonka mindent megadom.
- Nem kell nékem bíró uram esz haj, semmi bér.
Vegyem el a bíró fia, az lesz majd a bér.

KIHAJTOTAM A LUDAMAT...

- Ne hajtingáld bíró fia hawvas gunárom!
Szamegyak, az apádnak alpanassolom.
- Bíró uram, aggyon isten szerencsés jád napot!
- Aggyon isten Margit lányom, mondd hát, mi bajod?
- Meghajingálta a fia hawvas gunárom!
- Mit keres érte Margit lányom, néked azt megadom.
- A szászér, a májáér tis véha buzát,
A táncoló két lábáér két aranyalmát.
- Hát az a szép gimbed-gumbod
Galárisod arany nyaka, hát az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér.

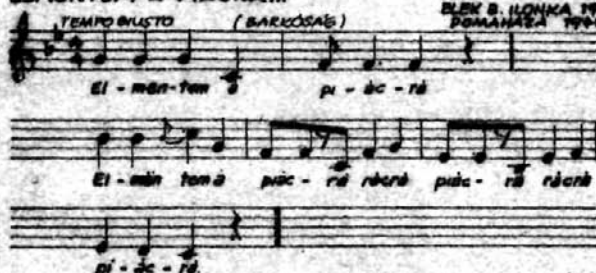
KIHAJTOTAM A LIBÁMAT...

- Ne hajingáld bíró fia hamvas gunárom!
Hazamegyek, az apádnak elpanaszolom.
- Bíró uram, adjon isten csendes jó napot!
- Adjon isten kedves lányom, mondd csak mi bajod?
- Meghajingálta a fia hamvas gunárom!
- Mi kell érte szép Ilonka, én azt megadom.
- A fejéért, a nyakáért két köből busát,
A szúért, a májáért két arany almát.
- Hát még az a tarka-barka
Hamvas farka, gangos nyaka, még az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér..

ELMENTEM A PIACRA...

ELKŐS. HONKA 194.
DOMANÉZ 1940

Vettem egy veéka buszat,
Vettem egy veéka buszat buszat, a buszat buszat a buszat.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba, lomba, malomba lomba, malomba.

Hazavittem a listet,
Hazavittem a listet, listet, a listet.

Megsülttem a perecet,
Megsülttem a perecet recet, perecet recet, perecet.

Az öreg est mellaatta,
Az öreg est mellaatta laatta, mellaatta laatta, mellaatta.

Foljt is érte a nyaala,
Foljt is érte a nyaala nyaala, a nyaala nyaala, a nyaala.

Az öregot botozd meg,
Az öregot botozd meg tozd meg, botozd meg tozd meg,
botozd meg.

ELMENTEM A MALOMBA...

TEMPO GIUSTO (MATYÓISÁG) GÁSPÁR MINÁLYNÉ 60d. MESTERKÖNYV 1960

Al-más-Tem s ma-lom-ba Al-méntem s
ma-lom-ba lomba lomba ma-lomba lomba lomba
ma-lom-ba

Megörlettem a busár,
Megörlettem a busát buzát, a busát,
A busát buzát, a busát.

Hazavittem a lisztet,
Hazavittem a lisztet lisztet lisztet,
A lisztet lisztet lisztet, a lisztet.

Megsüttem a perccet,
Megsüttem a perccet recet recet,
Perccet recet recet, perccet.

As öreg megkívánta,
As öreg megkívánta vánta vánta,
Kívánta vánta vánta, kívánta.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell sok kell,
Nem sok kell sok kell sok kell, nem sok kell.

As öregot bóbázd meg,
As öregot bóbázd meg bázd meg bázd meg,
Bóbázd meg bázd meg bázd meg, bóbázd meg.

ELMENTEM ÉN A MALOMBA...

Alvíttem én a buzát,
Alvíttem én a buzát, buzát, a buzát, buzát, a buzát.

Felöntöttem a garatra,
Felöntöttem a garatra ratra, garatra ratra, garatra.

Hazavíttem a lisztet,
Hazavíttem a lisztet lisztet, a lisztet lisztet, a lisztet.

Megsüttem egy perecet,
Megsüttem egy perecet recet, perecet recet, perecet.

As öreg ezt meglátta,
As öreg ezt meglátta, látta, meglátta látta, meglátta.

Osorgott érte a nyála,
Osorgott érte a nyála nyála, a nyála nyála, a nyála.

As öreget bóbázd meg,
As öreget bóbázd meg bázd meg, bóbázd meg bázd meg bóbázd meg.

ELMENTEM A MALOMBA...

MOLNÁR BORBÁLA 70 É.
SÁLY 1967

Elpítléltem a búzát,
Elpítléltem a búzát búzát, a búzát, búzát, a búzát.

Sütöttem egy kenyeret,
Sütöttem egy kenyeret nyeret, kenyeret nyeret, kenyeret.

As öreg est meglátta,
As öreg est meglátta látta, meglátta látta, meglátta.

Georgott érte a nyála,
Georgott érte a nyála nyála, a nyála, nyála, a nyála.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell, nem sok kell sok kell
nem sok kell.

As öregot botold ki,
As öregot botold ki told ki, botold ki, told ki, botold ki.

ELMENTEM A MALOMBA...

POCSAI ISTVÁNÉ 68 d.
BÉCS 1961

Megörlettem a buzát,
Megörlettem a buzát buzát a buzát buzát, a buzát.

Keszavittem a lisztet,
Keszavittem a lisztet lisztet, a lisztet lisztet, a lisztet.

Megsütöttem a kenyeret,
Megsütöttem a kenyeret nyeret, kenyeret nyeret, kenyeret.

As öreg megkívánta,
As öreg megkívánta vánta, kívánta vánta, kívánta.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell, nem sok kell, sok kell,
nem sok kell.

ELMENTEM A VÁSÁRRA...

Vőttem egy véka busát,
Vőttem egy véka busát, busát a busát busát, a busát.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba lomba, malomba lomba, malomba.

Haszavittem a lisztet,
Haszavittem a lisztet lisztet, a lisztet, lisztet, a lisztet.

Sőtőttem egy perecet,
Sőtőttem egy perecet, recet, perecet recet, perecet.

As öreg mögkivánta,
As öreg mögkivánta vánta, kivánta vánta, kivánta.

Folyt is érte a nyála,
Folyt is érte a nyála nyála, a nyála nyála, a nyála.

As öregot botold ki.
As öregot botold ki told ki, botold ki told ki, botold ki!

ELMENTEM A VÁSÁRRA...

Megvettem egy szem búzát,
Megvettem egy szem búzát búzát búzát, szem búzát.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba lomba lomba, malomba.

Kiszavítottam a lisztet,
Kiszavítottam a lisztet lisztet lisztet, a lisztet.

Kiszűrttem egy perecset,
Kiszűrttem egy perecset recet recet, perecset.

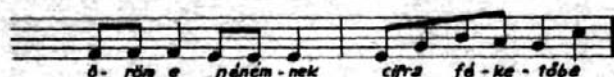
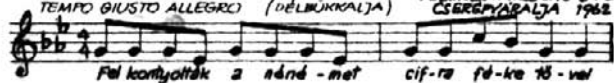
As freg is kívánta,
As freg is kívánta vánta vánta, kívánta.

Folyt is érte a nyála,
Folyt is érte a nyála nyála nyála, a nyála.

As fregot botosd ki,
As fregot botosd ki tosd ki tosd ki, botosd ki.

FELKONTYOLTÁK NÉNÉMET...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (DÉLMUNKALJA) TELEKES MIMÓSNÉ 80d.
CSEREPYARALJA 1962

Álgyóttak mán a nénémer hat fekete lóval,
En értem is majd álgyónnek hat kossos malaccal.
Öröme nénémmnek stb.. hat fekete lóval,
Nékem szomorúság hat kossos malaccal.

Álgyóttak mán a nénémer egy üveghintóval,
En értem is majd álgyónnek egy bocfa kocsi-
val.
Öröme nénémmnek egy üveghintóval,
Nékem szomorúság egy bocfa kocsi-
val.

Leültetik a nénémet egy kerek asztalho,
Engemet is leültetnek egy dísznóváluho.
Öröme nénémmnek egy kerek asztalho,
Nékem szomorúság egy dísznóváluho.

Lefektetik a nénémet gombos nyossolyába,
Engemet is lefektetnek egy tetves bundába.
Öröme nénémmnek gombos nyossolyába,
Nékem szomorúság egy tetves bundába.

Költögetik a nénémet egy pár édes csókkal,
Engemet is felköttenek egy jó bunkós bottal.
Öröme nénémmnek egy pár édes csókkal,
Nékem szomorúság sejt, a bunkós bottal.

HOVSZER, EGY KIRÁLYFI...

Levette magáról királyi ruháját - ihaha csobaha stb..
 Felvette helyette kocsiá gunyáját..
 Elindult megkérni gazdag bíró lányát..
 - Jó estét jó estét gazdag bíró lánya..
 - Jó estét jó estét, üljön a lócára..
 - De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
 Hozza azért jöttem: jössz-e hozzám vagy sem?..
 - Nem megyek nem megyek én a kocsiá urho..
 Gazdag leány vagyok, gazdag legényt várok..
 ...Akkor a királyfi mit gondolt magába..
 Elindult megkérni szitakötő lányát..
 - Jó estét jó estét, szitakötő lánya..
 - Istén hosta nálunk, üljön le nálunk..
 - De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
 Hozza azért jöttem, jössz-e hozzám vagy sem?..
 - Elmegyek én kendhez szegény kocsiálegény..
 Jól illek én kendhez szegény kocsiálegény..
 Erre a királyfi mit gondolt magába?..
 Levette magáról kocsiá ruháját..
 Felvette helyette királyi ruháját..
 - Jó napot jó napot, gazdag bíró lánya..
 - Hosta istén hosta, fényes királyurfi..
 Üljön le nálunk aranyos díványra..
 - De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
 Hozza azért jöttem, jössz-e hozzám vagy sem?..
 Elmegyek elmegyek, fényes királyurfi..
 Mert én gazdag vagyok, gazdag legényt várok..
 - Nem kellene nem kellene, gazdag bíró lánya..
 Itt van a szomszédban szitakötő lánya..
 - Jó napot jó napot szitakötő lánya..
 - Hosta istén hosta fényes királyurfi..
 - Üljön le nálunk ide a lócára..
 - De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
 Hozza azért jöttem: jössz-e hozzám vagy sem?
 - Nem megyek én kendhez fényes királyurfi..
 Szegény leány vagyok, szegény legényt várok..
 Én vagyok az nem más, öleljük meg egymást..
 Visszik a szegény lányt aranyos hintóba..
 Majd onnan is visszanak egy rossz talyigába..

EGYSZER EGY KIRÁLYFI...

(BOLDVAVÖLGY CSERHÁT)

NÉMETH ISTVÁN ÉS
BOGDANOVIC 1962

Felöltöztet egyszer kocsisos ruhaóba.. ihaha stb..
 El is ment megkérni gazdag bíró jaanyaót..
 - Jó napot jó napot, gazdag bíró jaonya..
 - Üljön le minálunk üljön a lócsóra ihaha hahaha ide a lócsóra.
 - Nem ülök nem ülök, mer nem azért jöttem ihaha hahaha mer nem
 azért jöttem.
 Nem azért jöttem, jössz-e hozzám vagy nem ... ihaha stb..
 - Nem megyek nem megyek, mer én gazdag vagyok ...
 Gazdag leány vagyok, gazdag legényt várok..
 Akkor a királyfi mit gondolt magaóba..
 Elindult megkérni kosaórkötő jaanyaót..
 - Jó napot jó napot, kosaórkötő jaonya... /jaonya/..
 - Hosta isten nálunk, üljön a lócsóra..
 - De nem azért jöttem stb..
 - Elmegyek elmegyek, mert én szegény vagyok ihaha hahaha sze-
 gény legényt várok.
 Ekkor a királyfi mit gondolt magaóba..
 Felöltöztet megint királyi ruhaóba..

Vari.: Üljön a diványra..
 Vari.: Elmegyek elmegyek, mert én gazdag vagyok ..
 Mert én gazdag vagyok, gazdag legényt várok..
 Ha nem jöttél hozzám kocsisos ruhaóba, maón estaón nem
 kellessz királyi ruhaóba..
 Jó napot, jó napot, kosaórkötő jaonya..

Vari.: Nem megyek, nem megyek, mert én szegény vagyok..
 Ha eljöttél hozzám kocsisos ruhaóba, ...
 Maón estaón elviszlek királyi ruhaóba..
 Kosaórkötő jaanyaót viszik a hintóba..
 Gazdag bíró jaanyaót egy rossz talyigaóba..
 Kosaórkötő jaanyaót költik forró csókkal..
 Gazdag bíró jaanyaót egy nagy furkós bottal.

EGYSZER EGY KIRÁLYFI...

(BODROGKÖZ)

PÜLLÖP KÁROLYNÉ 61 é.
LACA 1962

Felöltözött tehát szegényes ruhába ihaha stb..

/Nemben megegyezik/.

Vari.: gazdag bíró lánya biztatja a királyfit:

Itt van szomszédunkban kosárkötő lánya..

Vari.: kosárkötő lánya így kínálja helyvel:

Üljön le minálunk erre a kosárra..

Vari.:

Felöltözött tehát királyi ruhába..

Vari.:

- Nem kellene más nékem ebada kutya..

Csak kell nékem, csak kell kosárkötő lánya..

Vari.: /befejezés/

- An vagyok és nem más, éljük meg egymást..

ŐSZEVESZT A PIPA...

TEMPO GIUKTO (BARKÓSSÁG) ELIK CSEPCSE ANDRÁS
DOMAHÁZA 1938

Észre veszem a pipát já az orvát - vár
 É észre - rá meg a gyufát - tartó - vár
 pi - pá jelszint langychorvát szék vége - ra
 É észre - rá Á - na - ri - ké fe - le.

Amúgy egy csütörtöki napon
 Bekopog a pipa az ablakon.
 - Jól esteztél édes gaszár, ittól vagyok ma,
 Van-e balán jó trafikos dohaany?

Héte a gaszár eigaant fogadott,
 Amúgy meg trafikot hozott.
 Meg is tanultatta a pipa a sacskót,
 A csutora meg a gyufatartót.

Héte a szurkoló meg felugrott:
 - Hát en édes gaszár hova jutok?
 - Maj jól leszel a szállagon széle végére,
 Amúgy meg a pipam középebe.

ÖSSZEVESEZETT A PIPA...

POCSAI ISTVÁNNÉ 65é.
BÓCS

TEMPO GIUSTO (ALSHERNÁDVÖLGY)

Össe - veszet a pi - pa ja zacskóval
csu - to - ra meg a ma - si - na ter - tő - vel
pi pa jelment lengyel or - szág szá - la fa - la
csu - to - ra meg a - ma - ti - ki fa - la

Ma nap egy csütörtöki napon
Pipa bekopogtatott az ablakon.
- Jó estvét édes gazdám, itthon vagyok már,
Van itt ennemen jó trafik dohány?

A csutora meg cigányt fogadott,
Szás forint ára dohányt hozatott.
Pipa megtanultatta a dohányzacskót,
Csutora meg a masinatartót.

Erre a muzikáló is felkapott:
- Hát én édes jó gazdám, hova jutok?
- Majd csak ide a zacskómmak a szélére,
Majd felkötlek a sallangom végére.

